

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Kallelse

Beslutande organ
Kommunfullmäktige

Sida
1 (2)

Datum
2024-06-03

Kallelse till kommunfullmäktige

Tid	Måndagen den 10 juni 2024, klockan 18:00
Plats	Kung Karls skolas matsal
Förslag till justerare	Madelene Fager och Annicka Eriksson
Förslag till ersättare för justerare	AnnMarie Andersson och Björn Eriksson
Förslag till plats och tid för justering	Kansliet, 2024-06-13, kl. 15:00

Föredragningslista

Nr	Ärende	Diarienummer
	Allmänhetens frågestund	
1	Allmänhetens frågestund 2024	KS 2024/74
	Information	
2	Rapportering av ej verkställda gynnande biståndsbeslut 2024	KS 2024/149
	Medborgarförslag	
3	Medborgarförslag - Riv inte Tallåsgården, gör om till seniorboende	KS 2024/206
4	Medborgarförslag - Byt ut till låsbara cykelställ vid tågstationen	KS 2024/218
5	Medborgarförslag - Rensa bort ogräs från gator, gång- och cykelvägar för ett trevligare Kungsör	KS 2024/225
6	Svar på medborgarförslag - Skyltar till elljusspåret i Valskog	KS 2024/165
	Motioner	
7	Svar på motion - Skolbibliotek	KS 2023/386
8	Svar på motion - Livskunskap i skolan	KS 2023/387
	Ärenden till egen instans	
9	Riktlinjer för e-förslag (ersätter medborgarförslag)	KS 2023/480
10	Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa	KS 2024/184
11	Budget 2025 med plan 2026 - 2027 för Kungsörs kommun och kommunfullmäktiges mål 2025 Skattesats 2025	KS 2024/51
12	Delårsrapport per den 30 april 2024 - Kungsörs kommun	KS 2024/54
13	Justering av riktlinjer för nuvarande Miljöpris - utveckla till ett hållbarhetspris	KS 2024/130
14	Organisationsförändring lokalvård	KS 2024/144

Kungsörs kommun

Dokumenttyp

Kallelse

Beslutande organ

Kommunfullmäktige

Datum

2024-06-03

Sida

2 (2)

Nr Ärende**Valärenden**

15 Val av manlig borgerlig begravningsförrättare

Diarienummer

KS 2022/131

Pelle Strengbom
Ordförande

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag

Beslutande organ
Socialnämnden

Sammanträdesdatum
2024-05-21

Sida
1 (2)

§ 34 Rapportering av ej verkställda gynnande biståndsbeslut 2024

Diarienummer SN 2024/5

Beslut

Socialnämnden godkänner rapporten och överlämnar den till kommunfullmäktige och revisorerna.

Sammanfattning

Socialförvaltningen rapporterar till Inspektionen för vård och omsorg de gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från beslutsdatum. Socialförvaltningen rapporterar även avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet. Socialförvaltningen rapporterar till Inspektionen för vård och omsorg de gynnande beslut enligt 9 § punkterna 2-10 LSS som inte har verkställts inom tre månader från beslutsdatum. Socialförvaltningen rapporterar även avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet. Enligt 16 kap. § 6 h SoL ska innehållet i rapporten delges kommunfullmäktige. Rapportering ska ske en gång per kvartal.

SoL

Socialförvaltningen har ett (1) icke verkställt beslut enligt 4 kap. 1 § SoL att rapportera till Inspektionen för vård och omsorg för första kvartalet 2024.

LSS

Socialförvaltningen har ett (1) icke verkställt beslut enligt 9 § punkterna 2-10 LSS att rapportera till Inspektionen för vård och omsorg för första kvartalet 2024

Verkställda beslut under perioden

Under rapporteringsperioden har fyra (4) tidigare rapporterade beslut verkställts. Ett beslut avsåg kontaktperson enligt 4 kap 1 § SoL. Ett beslut avsåg korttidsvistelse enligt § 9 punkt 6 LSS, ett beslut avsåg korttidsvistelse enligt §9 punkt 7 LSS och ett beslut avsåg förhandsbesked enligt § 16 avseende bostad med särskild service enligt § 9 punkt 9 LSS

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag

Beslutande organ
Socialnämnden

Sammanträdesdatum
2024-05-21

Sida
2 (2)

Beslutsunderlag

Ej verkställda per 31 mars 2024 SN

SF tjänsteskrivelse 2024-04-10 Rapportering av ej verkställda gynnande
biståndsbeslut 2024

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
-----------------------------	---------------------------

Kungsörs kommun

Vår handläggare
kristoffer.nyholt@kungsor.se
Stab och kansli
Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-05-20

Ert datum

Diarienummer
KS 2024/206

Er beteckning

Sida
1 (1)

Adressat
Kommunfullmäktige

Medborgarförslag - Riv inte Tallåsgården, gör om till seniorboende

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige överlämnar medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning

Thomas Andersson föreslår i ett medborgarförslag att Kungsör rustar upp Tallåsgården för att kunna fortsätta bedriva verksamhet lokalerna i stället för att riva byggnaden.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-05-20 Medborgarförslag - Riv inte Tallåsgården, gör om till seniorboende
Medborgarförslag - Riv inte Tallåsgården, gör om till seniorboende

Kristoffer Nyholt
Nämndsekreterare

Skickas till

Kommunstyrelsen

Från: medborgarforslag@kungsor.se
Skickat: Wed, 24 Apr 2024 09:01:22 +0100
Till: diariet.ks@kungsor.se
Ämne: Mall för e-postformular

Vilket förslag vill du lämna - beskriv ditt förslag
Riv inte "Tallåsgården"!

Utför nödvändiga åtgärder och sköt underhållet så kommer huset att fungera fint till seniorboende med tillhörande aktivitetsutrymmen och samlingsplatser. Behåll och bevara är samhällsnytta enligt policy och miljökrav både kommunalt och globalt.

Bygg eventuellt nytt hem för äldreboenden som sorterar under IVO's regler och krav på den tomma tomten vid Torsdagen i närhet till service från sjukhem och läkarcentral.

Namn
Thomas Andersson

Postadress
Skottvägen 6
73632 Kungsör

Telefonnummer
0705933886

E-postadress
thomas.andersson@laplast.se

Samtycke
2024-04-24 10.01

Jag godkänner att Kungsörs kommun enligt Dataskyddsförordningen lagrar och behandlar de uppgifter jag lämnar. Jag är också medveten om att medborgarförslag blir en offentlig handling som alla har rätt att läsa och att mina uppgifter kommer att finnas med i kallelser och sammanträdesprotokoll när förslaget behandlas.

Kungsörs kommun

Vår handläggare
kristoffer.nyholt@kungsor.se
Stab och kansli
Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-06-03

Ert datum

Diarienummer
KS 2024/218

Er beteckning

Sida
1 (1)

Adressat
Kommunfullmäktige

Medborgarförslag - Byt ut till låsbara cykelställ vid tågstationen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige överlämnar medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning

Jesper Ekström föreslår i ett medborgarförslag att cykelställena vid tågstationen byts ut mot cykelställ som man kan låsa fast cyklar i.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-06-03 Medborgarförslag - Byt ut till låsbara cykelställ vid tågstationen
Medborgarförslag - Byt ut till låsbara cykelställ vid tågstationen

Kristoffer Nyholt
Nämndsekreterare

Skickas till

Kommunstyrelsen

Från: medborgarforslag@kungsor.se
Skickat: Wed, 15 May 2024 20:26:11 +0100
Till: diariet.ks@kungsor.se
Ämne: Mall för e-postformular

Vilket förslag vill du lämna - beskriv ditt förslag
Byt ut cykelställ vid tågstationen till cykelställ där det går att låsa fast cykelns ram i cykelställ.

Namn
Jesper

Postadress
Västra säbygatan 24, 73692 Kungsör

Telefonnummer
0730242761

E-postadress
Je.ekstr@gmail.com

Samtycke
2024-05-15 21.26

Jag godkänner att Kungsörs kommun enligt Dataskyddsförordningen lagrar och behandlar de uppgifter jag lämnar.
Jag är också medveten om att medborgarförslag blir en offentlig handling som alla har rätt att läsa och att mina uppgifter kommer att finnas med i kallelser och sammanträdesprotokoll när förslaget behandlas.

Kungsörs kommun

Vår handläggare
kristoffer.nyholt@kungsor.se
Stab och kansli
Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-05-29

Ert datum

Diarienummer
KS 2024/225

Er beteckning

Sida
1 (1)

Adressat
Kommunfullmäktige

Medborgarförslag - Rensa bort ogräs från gator, gång- och cykelvägar för ett trevligare Kungsör

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige överlämnar medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning

Rolf Nilsson föreslår i ett medborgarförslag att sly, gräs och ogräs rensas bort från kommunens gång och cykelbanor.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-05-29 Medborgarförslag - Rensa bort ogräs från gator, gång- och cykelvägar för ett trevligare Kungsör
Medborgarförslag - Rensa bort ogräs från gator, gång- och cykelvägar för ett trevligare Kungsör

Kristoffer Nyholt
Nämndsekreterare

Skickas till

Kommunstyrelsen

Från: medborgarforslag@kungsor.se
Skickat: Tue, 21 May 2024 12:30:13 +0100
Till: diariet.ks@kungsor.se
Ämne: Mall för e-postformular

Vilket förslag vill du lämna - beskriv ditt förslag

För att göra Kungsör trevligare och minska kostnader för att laga asfalt i gator, gc-vägar och gångbanor föreslår jag att kommunen ser till att sly, gräs och ogräs/maskrosor tas bort från gator, gc-vägar och gångbanor. Se bifogad bild. Ni är välkomna att ringa 070-3315600 om ni önskar förtydligande. Jag vill även ha en personlig återkoppling efter beslut.

Namn
Rolf Nilsson

Postadress
Bleckkärlsgränd 5
Kungsör

Telefonnummer
070-3315600

E-postadress
1.rolf.nilsson@gmail.com

Samtycke
2024-05-21 13.30

Jag godkänner att Kungsörs kommun enligt Dataskyddsförordningen lagrar och behandlar de uppgifter jag lämnar. Jag är också medveten om att medborgarförslag blir en offentlig handling som alla har rätt att läsa och att mina uppgifter kommer att finnas med i kallelser och sammanträdesprotokoll när förslaget behandlas.

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
1 (1)

§ 101 Svar på medborgarförslag - Skyltar till elljusspåret i Valskog

Diarienummer KS 2024/165

Beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige beviljar medborgarförslaget.

Sammanfattning

Mary Andersson föreslår i ett medborgarförslag att skyltar om förbud mot ridning i elljusspåret och omkringliggande skog sätts upp i Valskog för att motverka hästspilling då både spår och skogspartier används av bland annat motionärer och skolan. Skyltar är beställda och ska sättas upp senast 31 maj.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-05-06 Svar på medborgarförslag - Skyltar för elljusspåret och omkringliggande skog i Valskog
Medborgarförslag - Skyltar till elljusspåret i Valskog

Skickas till

Förslagsställaren
Handläggaren
Mikael Nilsson
KKTAB

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Vår handläggare
mikael.nilsson@kungsor.se
Kultur- och fritidsavdelningen
Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-05-06

Ert datum

Sida
1 (1)

Diarienummer
KS 2024/165

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Svar på medborgarförslag - Skyltar för elljusspåret och omkringliggande skog i Valskog

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige beviljar medborgarförslaget.

Sammanfattning

Mary Andersson föreslår i ett medborgarförslag att skyltar om förbud mot ridning i elljusspåret och omkringliggande skog sätts upp i Valskog för att motverka hästspilling då både spår och skogspartier används av bland annat motionärer och skolan. Skyltar är beställda och ska sättas upp senast 31 maj.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-05-06 Svar på medborgarförslag - Skyltar för elljusspåret och omkringliggande skog i Valskog
Medborgarförslag - Skyltar till elljusspåret i Valskog

Anders Mebius
Kommundirektör

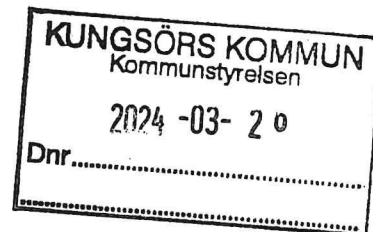
Mikael Nilsson
Kultur- och fritidschef

Skickas till

Förslagsställaren
Handläggaren
Eventuell uppdragstagare.

Här finns de senast hanterade medborgarförslagen

- Besvarade medborgarförslag 2022 och 2023

Olika sätt att lämna förslag

- Du är välkommen att skicka in ditt medborgarförslag genom att fylla i formuläret nedan.
- Du kan också skicka ditt förslag till oss med posten eller besöka oss och lämna in förslaget personligen i kommunhusets reception.
- Du kan också lämna ditt förslag vid ett fullmäktigesammanträde. Var då medveten om att förslaget inte kommer att behandlas förrän vid ett senare datum.

Vilket förslag vill du lämna - beskriv ditt förslag *

Stavgångsgruppen från Arboga 25 pers. varav 7 pers. från Valskog har varit i Lockmora 24-03-19 och gått, där finns skyltar uppsatta med hästförbud.
 Det är ju sådana skyltar vi efterfrågar till Valskogs el-spår i d.s.k. skolskogen.
 Jag har påtalat det två ggr. till den ansvarige för ca 3år sedan, eftersom vi har problem med hästarnas avföring på våra stigar och skogsglåntor där förskolan, skolan och vi vuxna vistas.
 Det behövs även skyltar liknande de i Fellningsbro för ej nedskräpning i skogen. Vi är några skogsbesökare som håller efter i skogen, som kan få hela påsar fulla med pappersnäsdukar, plåtburkar och diverse annat skräp.

Jag bifogar bild på hästförbudsskylten från Lockmora.

Namn *

Mary Andersson

Postadress *

Ekstigen 8
73160 Valskog

Telefonnummer *

0706246915

E-postadress

maryandersson43@gmail.com

- Jag godkänner att Kungsörs kommun enligt Dataskyddsförordningen lagrar och behandlar de uppgifter jag lämnar. Jag är också medveten om att medborgarförslag blir en offentlig handling som alla har rätt att läsa och att mina uppgifter kommer att finnas med i kallelser och sammanträdesprotokoll när förslaget behandlas. *

Skicka

Här finns de senast hanterade medborgarförslagen

- Besvarade medborgarförslag 2022 och 2023

Olika sätt att lämna förslag

- Du är välkommen att skicka in ditt medborgarförslag genom att fylla i formuläret nedan.
- Du kan också skicka ditt förslag till oss med posten eller besöka oss och lämna in förslaget personligen i kommunhusets reception.
- Du kan också lämna ditt förslag vid ett fullmäktigesammanträde. Var då medveten om att förslaget inte kommer att behandlas förrän vid ett senare datum.

Vilket förslag vill du lämna - beskriv ditt förslag *

Det behövs även skyltar liknande de i Fellningsbro för ej nedskräpning i skogen. Vi är några skogsbesökare som håller efter i skogen, som kan få hela påsar fulla med pappersnäsdukar, plåtburkar och diverse annat skräp.

- X Jag bifogar bild på hästförbudsskylten från Lockmora.
Bilder från 24-03-25 på hästbajshögarna på stigar och gläntan som används av skolan, privatpersoner och stavgångsgruppen aktiv sedan 21år tillbaka med ledare från Gym mix. Där står vi och stretchar bland bajshögarna. Just nu 7 st.
Och där ska även skolbarnen kunna ha uteaktivitet.
Bifogar en bild från Fellningsbro med info om skräp, hund och cykelförbud.

Namn *

Mary Andersson

Postadress *

Ekstigen 8
73160 Valskog

Telefonnummer *

0706246915

E-postadress

maryandersson43@gmail.com

- Jag godkänner att Kungsörs kommun enligt Dataskyddsförordningen lagrar och behandlar de uppgifter jag lämnar. Jag är också medveten om att medborgarförslag blir en offentlig handling som alla har rätt att läsa och att mina uppgifter kommer att finnas med i kallelser och sammanträdesprotokoll när förslaget behandlas. *

Skicka

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
1 (1)

§ 102 Svar på motion - Skolbibliotek

Diarienummer KS 2023/386

Beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige avslår motionen.

Sammanfattning

I september 2023 inkom Gunilla Wolinder (L) som representant för Borgerlig Samverkan i Kungsör med en motion som yrkar på att lyfta kommunens skolbibliotek.

Skolbiblioteket är en del av den pedagogiska verksamheten i skolan. Det är rektors ansvar att skolbibliotekets verksamhet används i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Skolbibliotek är en verksamhet för hela skolan och inte enbart knuten till lokalen.

Om skolan inte kan ha ett bibliotek i de egna lokalerna eller anställa skolbibliotekarier är samarbete med kommunens folkbibliotek en tänkbar lösning. Varje skola i Kungsörs kommun uppfyller på så sätt skollagen angående skolbibliotek.

Kungsörs kommun har fördelen att alla skolorna i tätorten har nära till det kommunala biblioteket som skolorna besöker eller får boklådor från. Alla grundskolor har också egna bokbestånd. Kung Karls skola har ett skobibliotek där det finns personal som bemannar biblioteket sporadiskt. Hagaskolan har egna biblioteksansvariga samt ett biblioteksråd som består av en representant från varje klass som leds av rektor tillsammans med skolans läs- och skrivutvecklare.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-04-09 Svar på motion - Skolbibliotek
Motion - Skolbibliotek

Skickas till

Förslagsställaren
Handläggaren
Ekonomichef

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Vår handläggare
henrik.junno@kungsor.se
Förvaltningskontoret
Barn- och utbildning

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-04-09

Ert datum

Sida
1 (2)

Diarienummer
KS 2023/386

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Svar på motion - Skolbibliotek

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige avslår motionen.

Sammanfattning

I september 2023 inkom Gunilla Wolinder (L) som representant för Borgerlig Samverkan i Kungsör med en motion som yrkar på att lyfta kommunens skolbibliotek.

Skolbiblioteket är en del av den pedagogiska verksamheten i skolan. Det är rektors ansvar att skolbibliotekets verksamhet används i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Skolbibliotek är en verksamhet för hela skolan och inte enbart knuten till lokalen.

Om skolan inte kan ha ett bibliotek i de egna lokalerna eller anställa skolbibliotekarier är samarbete med kommunens folkbibliotek en tänkbar lösning. Varje skola i Kungsörs kommun uppfyller på så sätt skollagen angående skolbibliotek.

Kungsörs kommun har fördelen att alla skolorna i tätorten har nära till det kommunala biblioteket som skolorna besöker eller får boklådor från. Alla grundskolor har också egna bokbestånd. Kung Karls skola har ett skolbibliotek där det finns personal som bemannar biblioteket sporadiskt. Hagaskolan har egna biblioteksansvariga samt ett biblioteksråd som består av en representant från varje klass som leds av rektor tillsammans med skolans läs- och skrivutvecklare.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-04-09 Svar på motion - Skolbibliotek
Motion - Skolbibliotek

Anders Mebius
Kommundirektör

Henrik Junno
Barn- och utbildningschef

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-04-09

Ert datum

Diarienummer
KS 2023/386

Er beteckning

Sida
2 (2)

Skickas till

Förslagsställaren
Handläggaren
Eventuell uppdragstagare
Ekonomichef

Motion till kommunfullmäktige "Skolbibliotek"

Våra skolbibliotek skall vara en pedagogisk resurs på våra skolor, en gemensam resurs av medier och information. Nuvarande regering vill satsa på våra skolbibliotek, bibliotek med bemanning , även om detta inte blir lag förrän 2025. Huruvida lagen kommer att formulera ett utbildningskrav , eller ej, vet vi inte ännu.

I Kungsör arbetar våra skolor aktivt med läsningens färdigheter. Något som inte görs i alla delar av vårt avlånga land. Detta är mycket glädjande.

Med anledning av ovanstående vill Liberalerna i Kungsör lyfta våra skolbibliotek.

Liberalerna i Kungsör yrkar därför på att skolbiblioteken på våra skolor ses över att planering inför bemanningen görs

Kungsör 230925
För Borgerlig Samverkan
Gunilla Wolinder
Gruppledare/Ordförande Liberalerna

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
1 (1)

§ 103 Svar på motion - Livskunskap i skolan

Diarienummer KS 2023/387

Beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige avslår motionen.

Sammanfattning

I september 2023 inkom Gunilla Wolinder (L) som representant för Borgerlig Samverkan i Kungsör med en motion som yrkar på att kommunen utreder införandet av "Livskunskap" i skolan och tar fram ett lämpligt stödmaterial för ändamålet.

Elevhälsoarbetet på varje skola ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och utförs av all personal. Det innebär att alla i samverkan utifrån sin profession tar ansvar för att skapa en god lärmiljö. Elevhälsan är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och samverkar i behov med både hälso- och sjukvården så väl som socialtjänsten.

Den samlade elevhälsan i Kungsör arbetar bland annat för en hälsofrämjande lärmiljö som ska bidra till att alla barn, elever, lärare och andra verksamma i organisationen ska må bra, kunna lära och utvecklas. En hälsofrämjande lärmiljö omfattar pedagogiska, fysiska, psykiska och sociala frågor och stärker välbefinnandet för alla i organisationen.

Vi jobbar med att så tidigt som möjligt identifiera och undanröja riskfaktorer och åtgärda olika typer av brister i skolans arbete med elever, exempelvis kränkningar eller behov av stöd.

Specialpedagogiska skolmyndigheten SPSM har stödmaterial för elevhälsan som kan användas i det förebyggande och främjande arbetet, men också i det åtgärdande arbetet med elever som har frånvaro. Materialet riktar sig till rektorer och den samlade elevhälsan.

Vi anser att vi ger eleverna den "livskunskap" som efterfrågas.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-04-09 Svar på motion - Livskunskap i skolan
Motion - Livskunskap i skolan

Skickas till

Förslagsställaren
Handläggaren
Ekonomichef

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Vår handläggare
henrik.junno@kungsor.se
Förvaltningskontoret
Barn- och utbildning

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-04-09

Ert datum

Sida
1 (2)

Diarienummer
KS 2023/387

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Svar på motion - Livskunskap i skolan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige avslår motionen.

Sammanfattning

I september 2023 inkom Gunilla Wolinder (L) som representant för Borgerlig Samverkan i Kungsör med en motion som yrkar på att kommunen utreder införandet av "Livskunskap" i skolan och tar fram ett lämpligt stödmaterial för ändamålet.

Elevhälsoarbetet på varje skola ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och utförs av all personal. Det innebär att alla i samverkan utifrån sin profession tar ansvar för att skapa en god lärmiljö. Elevhälsan är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och samverkar i behov med både hälso- och sjukvården så väl som socialtjänsten.

Den samlade elevhälsan i Kungsör arbetar bland annat för en hälsofrämjande lärmiljö som ska bidra till att alla barn, elever, lärare och andra verksamma i organisationen ska må bra, kunna lära och utvecklas. En hälsofrämjande lärmiljö omfattar pedagogiska, fysiska, psykiska och sociala frågor och stärker välbefinnandet för alla i organisationen.

Vi jobbar med att så tidigt som möjligt identifiera och undanröja riskfaktorer och åtgärda olika typer av brister i skolans arbete med elever, exempelvis kränkningar eller behov av stöd.

Specialpedagogiska skolmyndigheten SPSM har stödmaterial för elevhälsan som kan användas i det förebyggande och främjande arbetet, men också i det åtgärdande arbetet med elever som har frånvaro. Materialet riktar sig till rektorer och den samlade elevhälsan.

Vi anser att vi ger eleverna den "livskunskap" som efterfrågas.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-04-09 Svar på motion - Livskunskap i skolan
Motion - Livskunskap i skolan

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-04-09

Ert datum

Diarienummer
KS 2023/387

Er beteckning

Sida
2 (2)

Anders Mebius
Kommundirektör

Henrik Junno
Barn- och utbildningschef

Skickas till

Förslagsställaren
Handläggaren
Eventuell uppdragstagare
Ekonomichef

Motion till kommunfullmäktige "Livskunskap"

"Livskunskap", en väg till ett förbättrat hälsoläge för unga!

Skolan är den arenan som når samtliga barn och unga. I nuläget vet vi att den psykiska ohälsan ökar i våra skolor. Detta gäller även i Kungsör kan vi konstatera då vi läser "Hälsa, Liv och Ung".

Liberalerna i Kungsör har även lyssnat till Barnläkar föreningens oro kring detta.

Vi känner också till att välmående och goda studieresultat går hand i hand.

"Livskunskap" är ett sätt att främja jämställdhet, människovärde och förmågan att relatera till sig själv. Detta är egenskaper som bidrar till en god social utveckling.

"Livskunskap" bör löpa som en röd tråd genom hela skolgången. Låt oss förmedla

"Livskunskap" för livskvalitet i Kungsörs skolor!

Liberalerna i Kungsör yrkar därför på att möjligheterna för införandet av "Livskunskap" utreds skyndsamt att ett lämpligt stödmaterial väljs till ändamålet

Kungsör 230925

För Borgelig Samverkan

Gunilla Wolinder

Gruppledare/Ordförande Liberalerna

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
1 (2)

§ 104 Riktlinjer för e-förslag (ersätter medborgarförslag)

Diarienummer KS 2023/480

Beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige beslutar att:

- Införa e-förslag i stället för medborgarförslag.
- Anta riktlinjer för hantering av e-förslag
- Revidera kommunfullmäktiges arbetsordning i enlighet med detta beslut.
- Möjligheten att väcka ärenden i fullmäktige genom medborgarförslag ska kvarstå fram tills e-tjänsten finns på kommunens webbplats. Pågående ärenden hanteras enligt befintligt reglemente tills de är avslutade.
- Registrering och gallring av handlingar kopplade till hanteringen av e-förslag hanteras enligt förvaltningens förslag.
- Kommundirektören får i uppdrag att i samband med lansering ordna en namntävling av vad funktionen e-förslag ska heta i Kungsör.

Reservationer

Stellan Lund (M), Bo Granudd (M) och Hans Carlsson (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning

Den 24 mars 2003 beslutade kommunfullmäktige att alla som är bosatta i Kungsörs kommun har rätt att lämna in så kallat medborgarförslag till kommunfullmäktige i Kungsörs kommun.

Alternativet att införa e-förslag i stället för medborgarförslag har diskuterats i parlamentariska kommittén för översyn av den politiska organisationen och förvaltningen har fått i uppdrag att ta fram ett förslag i frågan.

I väntan på att en ny informationshanteringsplan beslutats föreslår förvaltningen att handlingar kopplade till hanteringen av e-förslag hanteras enligt följande:

- E-förslag samt eventuella bilagor som publiceras registreras och bevaras.
- Sammanställning av röster för ett förslag registreras och bevaras.
- E-förslag som ej publiceras registreras inte och gallras direkt.

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
2 (2)

Överläggning

Under sammanträdet uttrycker Stellan Lund (M) och Bo Granudd (M) tvetsamhet till förslaget och att de kommer återkomma i kommunfullmäktige i frågan.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-02-05 Införande av e-förslag i stället för medborgarförslag

Skickas till

Kommunikatörerna
Kristoffer Nyholt
Gruppledarna
KLG

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
-----------------------------	---------------------------

Kungsörs kommun

Vår handläggare
kristoffer.nyholt@kungsor.se
Kansli
Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-05-02

Ert datum

Diarienummer
KS 2023/480

Er beteckning

Sida
1 (3)

Adressat
Kommunstyrelsen

Införande av e-förslag i stället för medborgarförslag

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige beslutar att:

- Införa e-förslag i stället för medborgarförslag.
- Anta riktlinjer för hantering av e-förslag
- Revidera kommunfullmäktiges arbetsordning i enlighet med detta beslut.
- Möjligheten att väcka ärenden i fullmäktige genom medborgarförslag ska kvarstå fram tills e-tjänsten finns på kommunens webbplats. Pågående ärenden hanteras enligt befintligt reglemente tills de är avslutade.
- Registrering och gallring av handlingar kopplade till hanteringen av e-förslag hanteras enligt förvaltningens förslag.
- Kommundirektören får i uppdrag att i samband med lansering ordna en namntävling av vad funktionen e-förslag ska heta i Kungsör.

Sammanfattning

Den 24 mars 2003 beslutade kommunfullmäktige att alla som är bosatta i Kungsörs kommun har rätt att lämna in så kallat medborgarförslag till kommunfullmäktige i Kungsörs kommun.

Alternativet att införa e-förslag i stället för medborgarförslag har diskuterats i parlamentariska kommittén för översyn av den politiska organisationen och förvaltningen har fått i uppdrag att ta fram ett förslag i frågan.

I väntan på att en ny informationshanteringsplan beslutats föreslår förvaltningen att handlingar kopplade till hanteringen av e-förslag hanteras enligt följande:

- E-förslag samt eventuella bilagor som publiceras registreras och bevaras.
- Sammanställning av röster för ett förslag registreras och bevaras.
- E-förslag som ej publiceras registreras inte och gallras direkt.

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-05-02

Ert datum

Diarienummer
KS 2023/480

Er beteckning

Sida
2 (3)

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-02-05 Införande av e-förslag i stället för medborgarförslag

Anders Mebius
Kommundirektör

Kristoffer Nyholt
Nämndsekreterare

Skickas till

Kommunikatörerna
Kristoffer Nyholt
Gruppledarna
KLG

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
TjänsteskrivelseDatum
2024-05-02

Ert datum

Diarienummer
KS 2023/480

Er beteckning

Sida
3 (3)

Ärendebeskrivning

Den 24 mars 2003 beslutade kommunfullmäktige att alla som är bosatta i Kungsörs kommun har rätt att lämna in så kallat medborgarförslag till kommunfullmäktige i Kungsörs kommun. Under de senaste åren har det kommit in cirka 30 förslag per år. Varje förslag som kommer in kräver resurser och tid från förvaltningen. Detta utan att man egentligen vet om det finns ett stöd för förslaget bortom den enskilda förslagsställaren.

Grundtanken med e-förslag i stället för medborgarförslag som det ser ut i dagsläget är att öka inflytande och engagemang för kommuninvånarna. Detta görs genom att förslag publiceras på kommunens hemsida för att genomgå ett röstningsförfarande där kommuninvånare kan rösta på förslag de vill stötta. På så sätt får kommunens politiker en bättre uppfattning om vilka frågor som engagerar invånare och i vilken utsträckning stöd finns för ställda förslag.

En annan skillnad mellan medborgarförslag och e-förslag är att hanteringen av medborgarförslag regleras av kommunallagen. När en kommun medger till medborgarförslag enligt kommunallagens definition ska detta ses som ett generellt medgivande vilket betyder att rätten inte kan begränsas till en viss typ av frågor. Detta innebär att medborgarförslag som uppenbarligen ligger utanför kommunens kompetens ändå kräver ett formellt beslut om avslag i kommunfullmäktige. Vid ett införande av e-förslag i stället styrs hanteringen av de regler och riktlinjer som beslutas av kommunen. Detta gör det möjligt att effektivisera hela processen då förslag kan gå direkt till den nämnd inom vilkens ansvarsområdet förslaget rör.

Utifrån de diskussioner som förts i den parlamentariska kommittén för översyn av den politiska organisationen gällande hur implementeringen av e-förslag i stället för medborgarförslag ska gå till har förvaltningen tagit fram förslag till riktlinjer för hanteringen av e-förslag.

Diarieföring

I väntan på att en ny informationshanteringsplan beslutats föreslår förvaltningen att handlingar kopplade till hanteringen av e-förslag hanteras enligt följande:

- E-förslag samt eventuella bilagor som publiceras registreras och bevaras.
- Sammanställning av röster för ett förslag registreras och bevaras.
- E-förslag som ej publiceras registreras inte och gallras direkt.

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Riktlinje
Beslutsdatum
[Beslutsdatum]
Beslutad av
Kommunfullmäktige

Giltigt från
[Giltigt från]
Aktualiserad
[Aktualiserad]
Gäller för
Kommungemensamt

Giltigt till
2026-12-31
Diarienummer
KS 2024/480
Dokumentansvarig
Kristoffer Nyholt

Riktlinje för e-förslag

Innehåll

Riktlinje för e-förslag	1
Syfte	2
Vad är ett e-förslag?	2
Regler för e-förslag	2
Hantering av inkomna e-förslag	2
Övergripande process för hantering av e-förslag	3
E-förslag skickas in	3
Granskning av tjänsteperson	3
Publicering av förslag	3
Röstningsförfarande	3
Vidare handläggning av e-förslag	3
Arkivering och gallring	4
Förtroendevaldas roll	4

Syfte

I detta dokument beskrivs de riktlinjer och regler som gäller för hanteringen av e-förslag. Det handlar om de formella reglerna som gäller för medborgare som lämnar förslag samt hanteringen från kommunens sida.

Utförligare beskrivning av den praktiska hanteringen av e-förslag regleras i separat rutin.

Vad är ett e-förslag?

e-förslag är ett sätt att öka inflytande och engagemang i kommunens beslutsfattande från kommuninvånarna. Förslag publiceras på kommunens hemsida för att genomgå ett röstningsförfarande där kommuninvånare kan rösta på förslag de vill stötta. På så sätt får både kommuninvånare och kommunens politiker en uppfattning om vilka frågor som engagerar invånare och i vilken utsträckning stöd finns för ställda förslag. För att ett förslag ska gå vidare krävs det att förslaget får tillräckligt många röster.

Regler för e-förslag

- Alla som är folkbokförda i Kungsörs kommun kan lämna ett e-förslag.
- Endast ETT förslag får lämnas åt gången. Detta för att den som röstar ska kunna lägga sin röst på just det förslag denne stöttar.
- E-förslag lämnas i första hand in via e-tjänsteplattformen på kommunens hemsida.
- De som inte har möjlighet att lämna förslag via e-tjänsten kan få hjälp av handläggare på kommunen att få sitt förslag registrerat.
- Det finns ingen åldersgräns. Barn och unga kan också engagera sig.
- Föreningar, organisationer eller andra slags grupperingar kan inte lämna e-förslag.
- Ett e-förslag måste ligga inom kommunens kompetens, det vill säga frågor som kommunen ansvarar för och har möjlighet att besluta om.
- Det är inte möjligt att lämna förslag som rör de kommunala bolagens verksamhet.
- Ett e-förslag får inte röra myndighetsutövning mot enskild.
- Har beslut fattats om ett likadant förslag under de senaste 24 månaderna får förslaget inte ställas på nytt.
- För att rösta på ett publicerat förslag krävs BankID

Hantering av inkomna e-förslag

- Förslag finns publicerade i 60 dagar. Då kan förslaget stödjas genom att lägga en röst via digital signering.
- Ett e-förslag som efter 60 dagar fått minst 30 röster skickas vidare till ansvarig nämnd för vidare hantering.
- Förslag som får färre än 30 röster betraktas som avvisade. Handläggare på förvaltning meddelar förslagsläggaren.
- Förslag av enklare karaktär som anses kunna verkställas utan politiskt beslut hanteras som en synpunkt och handläggs av tjänsteperson och publiceras ej. Gäller om förslaget beviljas, men kan även vara ett förslag med mindre än 30 röster.

Övergripande process för hantering av e-förslag

E-förslag skickas in

E-förslag skickas som regel in via e-tjänst på kommunens hemsida. På hemsidan finns formella krav, regler och tips att läsa.

För att en boende i Kungsörs kommun ska kunna skicka in ett förslag via tjänsten behöver personen identifiera sig genom att antingen logga in med hjälp av BankID eller uppge namn och adress manuellt.

När en förslagsställare fyllt i den nödvändiga informationen och skickat in förslaget skickas en bekräftelse till personen via den e-postadress förslagsställaren registrerat.

Granskning av tjänsteperson

Innan ett e-förslag kan publiceras för röstningsförfarandet granskar en tjänsteperson, med hjälp av en checklista, förslaget för att kontrollera att all nödvändig information finns, att det uppfyller lagkrav och ligger inom kommunens kompetens.

Saknas tillräcklig information i ett inlämnat förslag skickas en begäran om komplettering till personen som lämnat förslaget.

Uppfyller inte förslaget de formella kraven avvisas det och meddelas förslagsställaren.

Förslag som godkänns för publicering registreras och hanteras i kommunens diarium.

Publicering av förslag

När en tjänsteperson bekräftat att förslaget uppnår kraven publiceras det för röstningsförfarande på kommunens hemsida. Förslagsställaren får en bekräftelse via e-post.

Publicerat förslag meddelas kommunstyrelsen på nästkommande sammanträde.

Röstningsförfarande

Godkända förslag finns publicerade i 60 dagar. Under den perioden kan vem som helst med hjälp av BankID lägga en röst på förslag de vill stötta. Endast en röst per person kan lämnas. Möjligheten att rösta mot eller kommentera ett förslag finns ej.

Ett förslag som efter röstningsförfarandet fått minst 30 röster registreras som ett ärende till den nämnd vars område förslaget berör. Förslag av principiell beskaffenhet eller annars större vikt läggs som ärende till kommunstyrelsen med slutgiltigt beslut i kommunfullmäktige.

Resultatet efter röstningsförfarande och vidare hantering av förslaget meddelas förslagsställaren via e-post.

Vidare handläggning av e-förslag

Ärenden som skickats vidare för beredning efter att tröskeln för antal röster uppnåtts hanteras som vanliga ärenden med presidiet som första instans.

Beslut i ärendet fattas i regel av den nämnd till vilken ärendet tilldelades. Om en nämnd bedömer att frågan är av principiell beskaffenhet eller annars större vikt ska nämnden lämna förslag till kommunfullmäktige om beslut.

Arkivering och gallring

Efter avslutad publicering arkiveras förslag på e-tjänsteplattformen. Där kan man läsa tidigare förslag och se resultat av röstningsförfarandet.

Gallring sker enligt informationshanteringsplan.

Förtroendevaldas roll

Förtroendevalda i kommunen uppmuntras att följa de publicerade förslagen för att få en uppfattning om vilka typer av förslag som engagerar medborgarna.

Förtroendevalda i kommunfullmäktige har även möjligheten att på eget initiativ lyfta förslag som inte uppnått tillräckligt antal röster. Detta görs för majoriteten via sin ordförande och för oppositionen i form av en motion, gärna med hänvisning till förslaget.

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag

Beslutande organ
Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
1 (2)

§ 105 Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

Diarienummer KS 2024/184

Beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige antar länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa. Vidare beslutar kommunfullmäktige att följande överenskommelser och riktlinjer samtidigt upphör

- Samverkan kring personer med missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel
- Överenskommelse mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanland om samverkan kring vuxna personer med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning
- Överenskommelse om samverkan mellan Region Västmanland och respektive kommun i Västmanland avseende äldre
- SIP Länsgemensam riktlinje mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanlands län för samordnad individuell plan

Sammanfattning

Denna överenskommelse utgör ett länsövergripande styrdokument för kommuner i Västmanlands län och Region Västmanlands hälso- och sjukvård med syfte att stödja berörda aktörer i samverkansfrågor rörande vuxnas psykiska ohälsa samt stärka samverkan.

Enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ska socialtjänsten och hälso och sjukvården ingå överenskommelser om samarbete för personer med psykisk funktionsnedsättning, psykisk sjukdom samt för personer med skadligt bruk och beroende av alkohol, andra substanser och spel.

Ovanstående målgrupper inkluderas i denna överenskommelse. I tidigare överenskommelser har parterna varit överens om att syftet med samverkan är att tillgodose behovet av samordnade insatser för personer med psykisk sjukdom, psykisk funktionsnedsättning, skadligt bruk och beroendeproblematik.

Det här vill vi stärka ytterligare i denna överenskommelse, varpå mål och indikatorer tas fram och följs upp. Strukturen för samverkan ses över så att överenskommelsen bidrar till att förtroendevalda och andra beslutsfattare

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag

Beslutande organ
Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
2 (2)

kan skapa långsiktiga strukturer för samverkan, samarbete och ansvarsfördelning

Strategisk regional beredning föreslår att rekommendera länets kommuner och Region Västmanland att anta länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa. Överenskommelsen är framtagen utifrån lagkrav och utgör ett styrdokument för kommuner i Västmanlands län och Region Västmanland.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-04-18 Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa
SRB 2024-01-26 § 9 Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa
RF 2024-02-13 §14 Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

Skickas till

Region Västmanland
Handläggaren
Socialnämnden

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Vår handläggare
Charlotte.osterlundjansson@kungsor.se

Socialförvaltningen

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-04-18

Ert datum

Sida
1 (2)

Diarienummer
KS 2024/184

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige antar länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa. Vidare beslutar kommunfullmäktige att följande överenskommelser och riktlinjer samtidigt upphör

- Samverkan kring personer med missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel
- Överenskommelse mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanland om samverkan kring vuxna personer med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning
- Överenskommelse om samverkan mellan Region Västmanland och respektive kommun i Västmanland avseende äldre
- SIP Länsgemensam riktlinje mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanlands län för samordnad individuell plan

Sammanfattning

Denna överenskommelse utgör ett länsövergripande styrdokument för kommuner i Västmanlands län och Region Västmanlands hälso- och sjukvård med syfte att stödja berörda aktörer i samverkansfrågor rörande vuxnas psykiska ohälsa samt stärka samverkan.

Enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ska socialtjänsten och hälso och sjukvården ingå överenskommelser om samarbete för personer med psykisk funktionsnedsättning, psykisk sjukdom samt för personer med skadligt bruk och beroende av alkohol, andra substanser och spel.

Ovanstående målgrupper inkluderas i denna överenskommelse. I tidigare överenskommelser har parterna varit överens om att syftet med samverkan är att tillgodose behovet av samordnade insatser för personer med psykisk sjukdom, psykisk funktionsnedsättning, skadligt bruk och beroendeproblematik.

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse**Datum**
2024-04-18**Ert datum****Diarienummer**
KS 2024/184**Er beteckning****Sida**
2 (2)

Det här vill vi stärka ytterligare i denna överenskommelse, varpå mål och indikatorer tas fram och följs upp. Strukturen för samverkan ses över så att överenskommelsen bidrar till att förtroendevalda och andra beslutsfattare kan skapa långsiktiga strukturer för samverkan, samarbete och ansvarsfördelning

Strategisk regional beredning föreslår att rekommendera länets kommuner och Region Västmanland att anta länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa. Överenskommelsen är framtagen utifrån lagkrav och utgör ett styrdokument för kommuner i Västmanlands län och Region Västmanland.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-04-18 Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

SRB 2024-01-26 § 9 Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

RF 2024-02-13 §14 Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

Anders Mebius
Kommundirektör

Charlotte Österlund Jansson
Socialchef

Skickas till

Region Västmanland
Handläggaren
Socialnämnden

Från: "Charlotte Österlund Jansson" <charlotte.osterlundjansson@kungsor.se>
Skickat: Wed, 28 Feb 2024 09:25:02 +0100
Till: "KU Diariet SN" <diariet.sn@kungsor.se>
Ämne: VB: Protokollsutdrag från strategisk regional beredning 2024-01-26 § 9
Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa
Bilagor: Protokollsutdrag SRB 2024-01-26 § 9 Länsgemensam överenskommelse för
samverkan om vuxnas psykiska ohälsa.pdf, Bilaga Aktörers uppdrag och ansvarsområden (47180).pdf,
Bilaga Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa(47179).pdf, Bilaga
Prövning av barnets bästa i Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa
(43773).pdf

Från: Charlotte Österlund Jansson <charlotte.osterlundjansson@kungsor.se>
Skickat: den 22 februari 2024 15:22
Till: Marie Ekblad <marie.ekblad@kungsor.se>; Kamyar Sheikhani <Kamyar.Sheikhani@kungsor.se>;
Ingmarie Jüring <ingmarie.juring@kungsor.se>; Camilla Nguyen <camilla.nguyen@kungsor.se>
Ämne: VB: Protokollsutdrag från strategisk regional beredning 2024-01-26 § 9 Länsgemensam
överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

Från: Anders Mebius <anders.mebius@kungsor.se>
Skickat: den 22 februari 2024 11:03
Till: Charlotte Österlund Jansson <charlotte.osterlundjansson@kungsor.se>
Ämne: VB: Protokollsutdrag från strategisk regional beredning 2024-01-26 § 9 Länsgemensam
överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

Fk

Vänlig hälsning

Anders Mebius
Kommundirektör
Kungsörs kommun
Drottninggatan 34
736 85 Kungsör

Telefonnr: 0227-60 01 04

Mobilnr 070-861 00 19

www.kungsor.se

Från: RF/RS-sekretariat Region Västmanland <sekretariat@regionvastmanland.se>

Skickat: den 20 februari 2024 09:57

Till: Jonna Lindman <Jonna.Lindman@arboga.se>; Fagersta <asa-marta.sjostrom@fagersta.se>; Hallstahammar <catarina.pettersson@hallstahammar.se>; Mikael Peterson <Mikael.Peterson@kungsor.se>; Per Ågren <Per.Agren@koping.se>; Norberg <johanna.odo@norberg.se>; Sala <Amanda.Lindblad@sala.se>; Skinnskatteberg <ewa.olssonbergstedt@pol.skinnskatteberg.se>; Johanna Olofsson <johanna.olofsson@surahammar.se>; Västerås <staffan.jansson@vasteras.se>; AR Arboga kommun officiell adress <arboga.kommun@arboga.se>; Fagersta <info@fagersta.se>; Hallstahammar <kommunstyrelsen@hallstahammar.se>; Information Kungsör <Info@kungsor.se>; KK Kopings kommun <kopings.kommun@koping.se>; Norberg <info@norberg.se>; Sala <kommun.info@sala.se>; Skinnskatteberg <kommun@skinnskatteberg.se>; SU Surahammars kommun <kommunen@surahammar.se>; Västerås <kommunstyrelsen@vasteras.se>

Kopia: Maria Boman <maria.boman@regionvastmanland.se>; Region Västmanland Myndighetsbrevlåda <region@regionvastmanland.se>; Elin Hellström <elin.hellstrom@regionvastmanland.se>; Anders Mebius <anders.mebius@kungsor.se>; Anders Neuman <Anders.Neuman@arboga.se>; Christian Foster <christian.foster@norberg.se>; Daniel Holmvin <Daniel.holmvin@sala.se>; David Schanzer-Larsen <David.Schanzer-Larsen@koping.se>; Fredrik Cederblom <Fredrik.Cederblom@surahammar.se>; Öhrling, Helene <Helene.ohrling@vasteras.se>; Karolina Berglund <karolina.berglund@fagersta.se>; thomas.lindberg <thomas.lindberg@skinnskatteberg.se>; Öberg Thorstenson, Åsa <Asa.Oberg.Thorstenson@hallstahammar.se>

Ämne: Protokollsutdrag från strategisk regional beredning 2024-01-26 § 9 Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

För hantering i respektive kommun

Bifogar protokollsutdrag för § 9 Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa samt tillhörande bilagor. Ärendet behandlades på strategisk regional berednings sammanträde 2024-01-26.

Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa är således klar för beslutsprocess hos varje huvudman. Överenskommelsen ska därefter undertecknas av varje part. Eventuella frågor besvaras av Maria Boman, Region Västmanland. Ber er meddela maria.boman@regionvastmanland när ni beslutat om vem som kommer att underteckna överenskommelsen.

Med vänlig hälsning

Elin Hellström

Nämndsekreterare

Telefon 021-17 65 07 | **SMS** 072-154 15 87

E-post elin.hellstrom@regionvastmanland.se

E-post sekretariat@regionvastmanland.se

Regionfullmäktiges och regionstyrelsens sekretariat

Post Region Västmanland, Regionhuset, 721 89 Västerås

Besök Regionhuset, ing 4, Västerås

Följ oss på [Facebook](#) | [Twitter](#) | [LinkedIn](#)

Läs mer om oss på regionvastmanland.se

Att**Organ**-----
Strategisk regional beredning**Plats**

Sammanträdesrum Silvergruvan, Regionhuset, Västerås

TidpunktFredagen den 26 januari 2024
-----**§ 9 Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa**

RUF230139

Ärendet i korthet

Strategisk regional beredning föreslår att rekommendera länets kommuner och Region Västmanland att anta länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa. Överenskommelsen är framtagen utifrån lagkrav och utgör ett styrdokument för kommuner i Västmanlands län och Region Västmanland.

Efter beslut i Strategisk regional beredning skickas överenskommelsen till samtliga parter för beslutsprocess och underskrift.

Detaljerad beskrivning av ärendet

Länsgemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa är ett styrdokument för kommuner i Västmanlands län och Region Västmanland. Enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ska socialtjänsten och hälso- och sjukvården ingå överenskommelser om samarbete för personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med beroendeproblematik. Den framtagna överenskommelsen möter lagkraven.

Överenskommelsens syfte är att stärka samverkan mellan huvudmännen i frågor som rör vuxnas psykiska hälsa. Målgruppen för överenskommelsen är för personer över 18 år med psykisk ohälsa, riskbruk, skadligt bruk, beroende av alkohol, andra substanser och spel eller en samsjuklighet när det finns ett behov av samverkan eller samplanerade insatser mellan huvudmännen.

Framtagande

Överenskommelsen är framtagen av Region Västmanland, verksamheten Välfärd, tillsammans med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, representanter från socialförvaltningar i länets kommuner och brukarorganisationen NSPH-V (Nationell samverkan för psykisk hälsa - Västmanland). Samverkan har skett med ytterligare verksamheter inom kommun och regionen, samt Länsstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Kriminalvården.

I samråd med Chefsforum (socialchefer och utsedda chefer från hälso- och sjukvårdens ledning) tillsattes en styrgrupp, en arbetsgrupp och en referensgrupp med representanter från berörda verksamheter. Utöver arbete i de särskilt tillsatta grupperna har förankring och dialog skett fortlöpande i berörda samverkansforum.

Remissförfarande och beslutsprocess

Överenskommelsen var på remiss 230619 – 231015. Remissinstanser var samtliga kommuner i Västmanlands län, Region Västmanlands hälso- och sjukvårdsförvaltning, Samordningsförbunden Västmanland, Funktionsrätt Västmanland och Nationell samverkan för psykisk hälsa NSPH – Västmanland.

Remissvar inkom från nio av länets tio kommuner samt Region Västmanlands hälso- och sjukvårdsförvaltning. Samtliga remissvar har tagits i beaktande och förändringar har gjorts med hjälp av arbetsgruppen och referensgruppen utifrån förslag från remissinstanserna.

Förankring efter remiss sker i:

- Politiska samverkansgruppen-Nära vård 2023-11-10
- Regional ledningsgrupp 2023-11-17
- Regionala utvecklingsnämnden 2023-12-04
- Chefsforum 2023-12-08

Efter beslut i Strategisk regional beredning skickas överenskommelsen till samtliga parter för beslutsprocess och underskrift.

Verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser***Verksamhetsmässiga konsekvenser***

Ärendet bedöms inte medföra några större verksamhetsmässiga konsekvenser. Konsekvensen av att strukturen för samverkan på lokal nivå förändras, leder till färre möten för samtliga verksamheter. I de tidigare tre överenskommelserna fanns en struktur för tre olika lokala ledningsgrupper per kommun, som nu har slagits ihop till en lokal ledningsgrupp per länsdel.

Juridiska konsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra några juridiska konsekvenser.

Administrativa konsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra några större administrativa konsekvenser. Uppföljning av överenskommelsen innebär ett merarbete för verksamheten Välfärd men bedöms kunna hanteras inom ramen för ordinarie uppdrag.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser.

Hållbarhet***Miljöperspektiv***

Ärendet bedöms inte medföra några miljökonsekvenser.

Prövning av barnens bästa

Målgruppen för överenskommelsen är vuxna men i framtagandet av överenskommelsen har barn som anhöriga beaktats. En prövning av barnets bästa är genomförd, och visar att barnets bästa har beaktats vid framtagandet.

Invånarperspektiv

Ärendet bedöms ha en positiv påverkan för berörda invånare.

Uppföljning

Uppföljning av överenskommelsen ska ske vart fjärde år. Ansvarig är Region Västmanland, verksamheten Välfärd. Uppföljning ska göras i dialog med ansvariga chefer och verksamhetsföreträdare i regionen och kommunerna. Uppföljning av mål och indikatorer sker årsvis och rapporteras till Chefsforum samt berörda politiska samverkansforum. All statistik ska vara könsuppdelad och uppföljningen bör analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv.

Sofia Ekman och Maria Boman informerar och tar bland annat upp syfte med överenskommelsen, årlig uppföljning och processen för framtagande. De går igenom remissperioden, hanteringen av remissvar samt vilka ändringar som har gjorts utifrån remissinstansernas inlämnade synpunkter. Bland annat har ett förtydligande och förordande om undertecknande parter för överenskommelsen gjorts. Förordandet följer SKR:s rekommendation.

Beredningen diskuterar den kommunala processen för framtagande av överenskommelsen och respektive kommuns ansvar för förankring i den egna kommunen.

Beredningens beslut

1. Strategisk regional beredning rekommenderar Region Västmanland och länets kommuner att anta Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa.
2. Överenskommelsen ersätter följande överenskommelser och riktlinje som därmed utgår:
  - Samverkan kring personer med missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel
  - Överenskommelse mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanland om samverkan kring vuxna personer med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning
  - Överenskommelse om samverkan mellan Region Västmanland och respektive kommun i Västmanland avseende äldre
  - SIP Läns gemensam riktlinje mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanlands län för samordnad individuell plan

Paragrafens slut -----

PROTOKOLLSUTDRAG

4 (4)

SRB

2024-01-26

Vid protokollet

Elin Hellström, mötessekreterare

Justerat 2024-02-09

Mikael Andersson Elfgrén
Ordförande

Catarina Pettersson
Justerare

Rätt utdraget intygas 2024-02-20

Elin Hellström

---

§14 Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

RUF230139

Sammanfattning

Regionfullmäktige föreslås att anta läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa. Överenskommelsen är framtagen utifrån lagkrav och utgör ett styrdokument för kommuner i Västmanlands län och Region Västmanland.

Överenskommelsen har varit på remiss och revideringar har gjorts utifrån inkomna synpunkter. Överenskommelsen har förankrats i olika läns gemensamma samverkansforum och behandlades av Strategisk regional beredning 2024-01-26.

Förslag till beslut**Regionstyrelsens förslag till fullmäktiges beslut**

1. Regionfullmäktige antar Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa.
2. Överenskommelsen ersätter följande överenskommelser och riktlinje som därmed utgår:
  - Samverkan kring personer med missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel
  - Överenskommelse mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanland om samverkan kring vuxna personer med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning
  - Överenskommelse om samverkan mellan Region Västmanland och respektive kommun i Västmanland avseende äldre
  - SIP Läns gemensam riktlinje mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanlands län för samordnad individuell plan.

Beslutsgång

Ordförande finner att det bara finns ett förslag till beslut och att fullmäktige beslutar enligt regionstyrelsens förslag.

Beslut**Regionfullmäktiges beslut enligt regionstyrelsens förslag**

1. Regionfullmäktige antar Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa.
2. Överenskommelsen ersätter följande överenskommelser och riktlinje som därmed utgår:
  - Samverkan kring personer med missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel
  - Överenskommelse mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanland om samverkan kring vuxna personer med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning

Regionfullmäktige

Mötesdatum

2024-02-13

-
- Överenskommelse om samverkan mellan Region Västmanland och respektive kommun i Västmanland avseende äldre
  - SIP Läns gemensam riktlinje mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanlands län för samordnad individuell plan

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse till Regionstyrelsen och Regionfullmäktige-Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa
- Prövning av barnets bästa i Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa
- §20 RS Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa
- Läns gemensam överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

Paragrafen är justerad

Bilaga 1 till Läns gemensam överenskommelse om vuxnas psykiska ohälsa

Bilaga 1. Aktörers uppdrag och ansvarsområden

I denna bilaga beskrivs Region Västmanlands och länets kommuners ansvar för främjande, förebyggande, stödjande och vårdande insatser till vuxna med psykisk ohälsa, skadligt bruk och beroende eller samsjuklighet.

En kort beskrivning ges av aktörer som ansvarar för främjande och förebyggande insatser. Regionens och kommunernas verksamheter inom primär- och specialistnivå som utreder, ger insatser, vård eller behandling utifrån psykisk ohälsa, skadligt bruk och beroende eller samsjuklighet, beskrivs mer ingående.

Aktörerna har delats upp i tre nivåer som delvis överlappar varandra:

- Verksamheter med ansvar för hälsofrämjande och förebyggande insatser (den inre cirkeln i nedanstående modell)
- Verksamheter med ansvar för primärvård och utredning eller insatser vid lindrig till medelsvår problematik (den mittersta cirkeln i nedanstående modell)
- Verksamheter med ansvar för specialistvård och utredning eller insatser vid svårare problematik (den yttre cirkeln i nedanstående modell)

När en nivåns kompetens inte är tillräcklig ska andra nivåer kontaktas. Varje huvudman ansvarar för att respektive verksamhet har resurser för att utföra sitt uppdrag. Resursbrist på en nivå motiverar inte insatser på en annan nivå.

En kort beskrivning ges även av ytterligare aktörer som många gånger möter målgruppen men inte är en part i överenskommelsen.

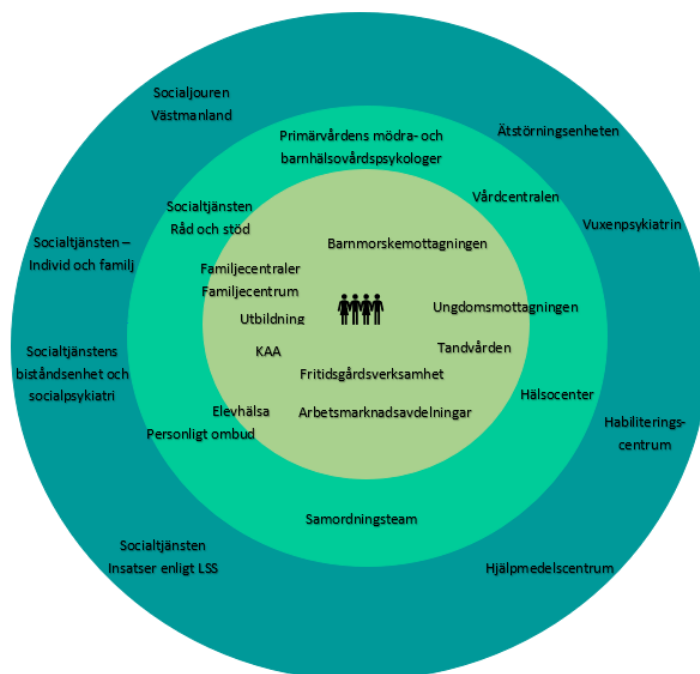

Bild som visar verksamheter utifrån tre olika vårdnivåer, från förebyggande till specialistnivå.

Hälsofrämjande och förebyggande insatser

Region Västmanland

Samtliga verksamheter inom hälso- och sjukvårdens primärvård och specialistvård samt tandvården kan få del av information från en patient eller dess närstående att individen har behov av råd, stöd eller insatser för sitt psykiska mående eller på grund av riskbruk, skadligt bruk eller beroende av substanser alternativt spel. Verksamheten ska då hänvisa eller hjälpa individen till berörd verksamhet.

Verksamheter som specifikt erbjuder hälsofrämjande och förebyggande insatser för målgruppen är ex tandvården, barnmorskemottagningen, barnvårdscentraler, hälsocenter, familjecentraler, familjecentrum, ungdomsmottagningen.

Länets kommuner

Samtliga kommunala verksamheter som möter målgruppen kan få del av information från individen eller dess närstående att individen har behov av råd, stöd eller insatser för sitt psykiska mående eller på grund av riskbruk, skadligt bruk, beroende av substanser alternativt spel. Verksamheten ska då hänvisa eller hjälpa individen till berörd verksamhet.

Verksamheter som specifikt erbjuder hälsofrämjande och förebyggande insatser för målgruppen är ex familjecentraler, familjecentrum, gymnasieskolors och anpassade gymnasieskolors elevhälsa, fritidsgårdar, kommunala aktivitetsansvaret, arbetsmarknadsavdelningar.

Primärvård, utredning och insatser vid lindrig till medelsvår problematik

Region Västmanland

Hälsocenter

Hälsocenters uppdrag är att stödja invånare som är i behov av levnadsvaneförändring inom fysisk aktivitet, matvanor, stresshantering, sömn, alkohol eller tobak. Hälsocenter är för de som fyllt 16 år och bor i Västmanland, kommer på egen vilja och motivation, och som kan tillgodogöra sig ett hälsosamtal. Hälsocenter finns i Fagersta, Köping, Sala och Västerås. De finns dessutom vissa dagar på vårdcentralerna i Arboga, Hallstahammar, Kolsva, Kungsör, Norberg, Skinnskatteberg och Surahammar. Hälsocenter erbjuder enskilda coachande samtal, föreläsningar och gruppaktiviteter inom bland annat hälsosamma matvanor, prova på mindfulness och träning. Verksamheten är kostnadsfri, med undantag av tobaksavvänjning.

Vårdcentralen

Alla invånare i Västmanlands län är normalt listade vid någon av länets vårdcentraler. Valet av vårdcentral är personligt. Vårdcentralen ska tillgodose patienternas behov av bedömning, rådgivning, behandling, omvårdnad, habilitering och rehabilitering på primärvårdsnivå. Flera yrkeskategorier kan vara involverade utifrån psykisk ohälsa så som läkare, kuratorer, psykologer, behandlare, sjuksköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter. Vårdcentralen ska integrera ett hälsofrämjande och förebyggande förhållningssätt i alla kontakter och i all vård och behandling. Vårdcentralen är ansvarig fram tills dess att patient som remitterats till specialistklinik gör sitt första besök där.

Primärvårdens mödra- och barnhälsovårdspsykologer

Primärvårdens mödra- och barnhälsovårdspsykologer är organiserade i en egen enhet och arbetar mot alla länets vårdcentraler. Mödra- och barnhälsovårdspsykologerna bedömer och behandlar lindriga till måttliga symtom på psykisk ohälsa hos gravida kvinnor och hos barn 0–6 år. För att få kontakt med mödra- och barnhälsovårdspsykologerna så behövs en remiss från barnmorskemottagningen eller BVC.

Bilaga 1 till Läns gemensam överenskommelse om vuxnas psykiska ohälsa

Länets kommuner

Råd och stöd

Socialtjänstens öppenvård eller råd och stödverksamhet är organiserad på olika sätt i länets kommuner, och kan ges enskilt och i grupp. Kommunerna ansvarar för att ge råd och stöd utifrån bland annat riskbruk, skadligt bruk eller beroende av substanser eller spel samt för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Verksamheterna kan även inkludera råd och stöd utifrån våld i nära relation, eller stöd i föräldrarollen. Råd och stödverksamhet kan även vara integrerad med familjecentraler och familjecentrum.

Socialtjänsten ansvarar för att erbjuda stöd till anhöriga, vilket kan vara organiserat under socialtjänstens öppenvård. Den som behöver stöd kan vara anhörig eller annan närstående, vän eller andra personer som påverkas av någons substansbruk, spelbruk eller andra sociala problem. Stödet kan ske individuellt eller i grupp. Stöd till anhöriga sker i de flesta fall utan biståndsbeslut och dokumenteras inte.

Socialtjänsten erbjuder även stödgruppsverksamhet för barn och unga. Det kan se olika ut i kommunerna om stödgruppsverksamhet finns på den egna orten eller om samverkan sker mellan kommuner. Ansökan till stödgruppsverksamhet sker via socialtjänsten men vissa stödgrupper erbjuds även utan biståndsbeslut. Exempel på stödgruppsverksamhet är

- Gruppverksamhet för barn till föräldrar med riskbruk, skadligt bruk, beroende.
- Gruppverksamhet för barn till föräldrar med psykisk ohälsa.
- Gruppverksamhet för barn som bevittnat våld.

Vissa kommuner kan även erbjuda träffpunkter eller mötesplatser och vissa generella serviceinsatser.

Övrig verksamhet

Personligt ombud

PO (personligt ombud) stödjer personer med psykiska funktionsnedsättningar med uppdrag formade av den enskilde. Syftet med verksamheten är att personer med psykisk funktionsnedsättning ska ha en möjlighet att leva ett mer självständigt liv med möjlighet att ta del av samhällets utbud av vård, stöd, service, rehabilitering och sysselsättning på samma villkor som andra. PO är ett kostnadsfritt stöd, de arbetar på uppdrag av den enskilde fristående från myndigheter och vårdgivare.

Samordningsteam

Samordningsteam finns i flera av länets kommuner och drivs i samverkan mellan respektive kommuner, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt Region Västmanland. De finansieras till största delen av Samordningsförbundet Västmanland. Insatserna från samordningsteamerna är riktade till personer i arbetsför ålder och som behöver ett samordnat stöd i sin rehabilitering från minst två av de samverkande parterna. Syftet med insatserna är att individen som får stödet ska komma närmare en återgång till arbete, studier eller annan egen försörjning.

Specialistvård, utredning och insatser vid svårare problematik

Region Västmanland

Habiliteringscentrum

Habiliteringscentrum är en länsövergripande verksamhet som ger livslång rehabilitering till barn och vuxna med utvecklingsstörning, autism, medfödda omfattande och bestående rörelsenedsättningar samt omfattande och bestående synnedsättningar. Habiliteringscentrum erbjuder kartläggning, bedömning, behandling, stöd och uppföljning. Verksamheten riktar sig till både patienter och närstående. Habiliteringscentrum är ett komplement till övrig hälso- och sjukvård vilket innebär man i hög grad samverkar med övriga aktörer runt patienterna.

Bilaga 1 till Läns gemensam överenskommelse om vuxnas psykiska ohälsa

Hjälpmedelscentrum

På hjälpmedelscentrum finns specialistkompetens gällande hjälpmedel. Utprovning av hjälpmedel sker efter behovsbedömning av förskrivare inom hälso- och sjukvården. Förskrivare är vanligtvis arbetsterapeut, fysioterapeut, specialpedagog, läkare eller logoped. Hjälpmedelscentrum är en stödfunktion till länets förskrivare. I hjälpmedelscentrums utbud ingår hjälpmedel som underlättar vardagen för personer med rörelse-, kognitiva- och kommunikativa funktionsnedsättningar. Det finns också hjälpmedel vid personlig medicinsk behandling och inkontinenshjälpmedel. På Hjälpmedelscentrum kan barn och vuxna få information om, och tillsammans med sin förskrivare prova, olika hjälpmedel och bostadsanpassningar i dess rätta miljö. Det finns en visningslägenhet där man kan se hjälpmedel som underlättar vid kognitiva funktionsnedsättningar.

Insats enligt LSS – Rådgivning och annat personligt stöd

Insatsen rådgivning och annat personligt stöd kan personer som ingår i LSS-personkrets söka hos regionens LSS-verksamhet.

Vuxenpsykiatri

Vuxenpsykiatri är en länsövergripande specialistverksamhet med uppdrag att tillhandahålla bedömning, behandling och utredning för vuxna från 18 år, med svårare psykiatrisk problematik.

Öppenvården består av 10 Vuxenpsykiatriska öppenvårdsmottagningar i länet, fördelade på sju i Västerås, en i Köping, en i Sala och en i Fagersta.

Vuxenpsykiatriska äldremottagningen i Västerås är länsövergripande och är samorganiserade med geriatriken och primärvården. Målgruppen är äldre personer, över 65 år med psykiatrisk och somatisk samsjuklighet.

Beroendemottagningen i Västerås är en läns gemensam verksamhet som består av en öppenvårdsmottagning med kopplingar till övriga vuxenpsykiatriska mottagningar i Västerås, Fagersta, Köping och Sala.

Heldygnsvården består av fem vårdavdelningar med olika inriktningar.

Psykiatriska akutmottagningen har öppet dygnet runt och tar emot patienter från hela länet för akut psykiatrisk bedömning som inte kan hänvisas till primärvården eller öppenvården.

Lågtröskelmottagningen är en egen klinik men det är Vuxenpsykiatri som ansvarar för driften. Mottagningen är länsövergripande och erbjuder grundläggande hälso- och sjukvård för målgruppen personer över 18 år, hemlösa och personer i utanförskap. Mottagningen erbjuder även sprututbyte till personer som injicerar narkotika. Mottagningen samorganiserar med infektionskliniken med flera.

Ätstörningsenheten

Ätstörningsenheten är en länsövergripande verksamhet som finns på Västerås sjukhus. De vänder sig till individer som är i behov av behandling på specialistvårdsnivå. Ätstörningsteamet består av ett tvärprofessionellt behandlingsteam av behandlare med psykologisk och medicinsk kunskap.

Länets kommuner

Socialtjänsten är olika organiserade i olika kommuner gällande skadligt bruk och beroende, socialpsykiatri och LSS, även insatser kan variera. I detta avsnitt beskriver vi myndighetsutövning och insatser för vuxna som har behov av stöd utifrån ett skadligt bruk eller beroende (socialtjänstens individ och familj) och myndighetsutövning för vuxna som har behov av stöd utifrån psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning (socialtjänstens biståndsenhet och socialpsykiatri).

Socialjour Västmanland

Socialjouren i Västerås är socialjour för länets samtliga kommuner. Socialjouren arbetar kvällar, nätter och helger för att hantera akuta sociala ärenden som inte kan vänta till socialtjänstens ordinarie öppettider. Socialjouren kan ge stöd till individer eller familjer i en svår situation och hanterar även ingripanden när barn far illa.

Bilaga 1 till Läns gemensam överenskommelse om vuxnas psykiska ohälsa

Socialtjänsten individ och familj

Socialtjänstens individ och familj, ansvarar för att ta emot ansökningar och anmälningar, bedöma och utreda enligt både Socialtjänstlagen (SoL), Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) och Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Socialnämnden ansöker om vård enligt LVM och LVU, beslutar om insatser enligt SoL samt följer upp dessa.

Bistånd som riktas till vuxna med skadligt bruk och beroende eller samsjuklighet kan till exempel vara någon form av öppenvårdsinsats, kontaktperson, insatser för att komma ut i sysselsättning eller i vissa fall placering utanför det egna hemmet. När en individ har behov av insatser från flera aktörer ska dessa ske parallellt och samordnat oavsett huvudman.

Nedan beskrivs några insatser utifrån skadligt bruk och beroende, som kan ges efter individuella biståndsbeslut.

Öppenvården som beskrivs under råd och stöd, har även uppdrag att ge socialt stöd och behandling för att bryta riskbruk, skadligt bruk, beroende av substanser och/eller spel. Öppenvården ansvarar för att använda evidensbaserade metoder enligt Socialstyrelsens riktlinjer. Öppenvård behöver också finnas för personer med samsjuklighet där olika professioner samverkar för personens bästa. Gäller framför allt för personer med skadligt bruk eller beroende samt psykiatrisk problematik.

För vålds- och hederutsatta samt våldsutövare finns olika stöd och behandlingsinsatser i länet.

Boendestöd är ett bistånd enligt socialtjänstlagen som kan beviljas personer med skadligt bruk och beroende samt annan social problematik. Det är en praktisk, pedagogisk och social insats som syftar till att underlätta för den enskilde att hantera sin vardag. Insatsen kan ha ett mångsidigt innehåll och ska utformas individuellt för att passa den enskildes behov samt präglas av en hög grad av delaktighet.

Kontaktperson kan beviljas för individer med psykisk ohälsa, riskbruk, skadligt bruk, beroende, eller samsjuklighet där det bedöms finnas behov av stöd i sociala situationer.

En individ med skadligt bruk, beroende eller samsjuklighet kan behöva hjälp och stöd med både boende, omvårdnad och behandling. Socialtjänsten kan bevilja olika boendeformer utifrån individens behov. Det ser olika ut i kommunerna i länet vilka boendeformer som erbjuds i kommunens egen regi. I vissa fall finns behov av att placeras utanför den egna kommunen.

Ekonomiskt bistånd kan vara organiserat även under annan verksamhet än individ och familj, ex under arbetsmarknad. Verksamheter som utreder och beslutar om ekonomiskt bistånd samverkar ofta med kommunens olika arbetsmarknadsåtgärder.

Socialtjänstens biståndsenhet och socialpsykiatri

Socialtjänstens biståndshandläggare har ansvar för att ta emot och utreda ansökningar utifrån behov av stöd och omvårdnadsinsatser enligt socialtjänstlagen för den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Biståndshandläggare ansvarar även för att beviljade insatser följs upp. Biståndsenheten är olika organiserade i länets kommuner.

Syftet med insatserna är att individen ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå där de grundläggande behoven tillgodoses. Samverkan kan behövas med individ och familjeomsorg, vårdcentral eller specialistvård inom psykiatri. När en individ har behov av insatser från flera aktörer ska dessa ske parallellt och samordnat oavsett huvudman. Nedan beskrivs insatser som utförs av socialpsykiatri och i vissa fall äldreomsorgen.

Boendestöd är ett bistånd enligt socialtjänstlagen som är främst riktat till personer med en psykisk funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller intellektuell funktionsnedsättning som bor i ordinärt boende eller motsvarande. Det är en stödjande, motiverande och vägledande insats som syftar till att underlätta för den enskilde att hantera sin vardag. Insatsen ska utformas individuellt för att passa den enskildes behov samt präglas av delaktighet.

Kontaktperson kan beviljas för individer med psykisk funktionsnedsättning där det bedöms finnas behov av stöd i sociala situationer samt behov av att bryta isolering.

Bilaga 1 till Läns gemensam överenskommelse om vuxnas psykiska ohälsa

Det finns olika boendeformer inom vård och omsorg som kan beviljas för personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning utifrån individuell bedömning. Boenden kan drivas i kommunens egen regi eller i privat regi.

Hemtjänsten är ett bistånd i form av service och personlig omvårdnad i den enskildes ordinära bostad eller motsvarande.

Utredning och insatser enligt LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade)

Socialtjänstens biståndshandläggare har ansvar för att ta emot och utreda ansökningar utifrån behov av stöd och serviceinsatser enligt LSS. Stöd enligt LSS kan man få om man ingår i den personkrets som lagen gäller för vilket är: Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd, personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Stöd och service enligt LSS kan beviljas i form av:

- Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans
- Ledsagarservice
- Biträde av kontaktperson
- Avlösarservice i hemmet
- Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- Korttidsstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov
- Boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn eller ungdom.
- Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad.
- Daglig verksamhet

Ytterligare aktörer

Det finns många viktiga aktörer för målgruppen som inkluderas i överenskommelsen men som inte är part i överenskommelsen. Särskilt viktiga är individens eget nätverk med anhöriga och närstående.

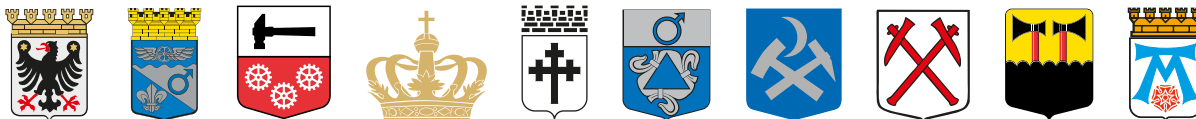
Andra myndigheter som kan möta målgruppen är ex Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket.

Länsgemensam överenskommelse

för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa

2024-01-26

Region Västmanland
Regionhuset
721 89 Västerås
region@regionvastmanland.se
www.regionvastmanland.se

Denna överenskommelse är framtagen i samarbete mellan Region Västmanland, Arboga kommun, Fagersta kommun, Hallstahammars kommun, Kungsörs kommun, Köpings kommun, Norbergs kommun, Sala kommun, Skinnskattebergs kommun, Surahammars kommun och Västerås stad.

Innehåll

Inledning	5
Bakgrund.....	5
Kommande lagförändringar.....	5
Definitioner.....	6
Syfte.....	6
Mål och indikatorer	7
<i>Mål</i>	7
<i>Indikatorer</i>	7
Målgrupp	8
Parter	8
Framtagande.....	9
Giltighet och uppföljning	9
Utgångspunkter	9
Avgränsningar och kopplingar till andra dokument	9
Barnets rättigheter	10
Målgruppens inflytande	11
Jämlikhet.....	11
Jämställdhet.....	12
God och nära vård	12
Kunskapsstyrning.....	13
<i>Regional samverkan och stödstruktur - RSS</i>	13
<i>Nationella riktlinjer</i>	13
<i>Nationellt programområde (NPO) psykisk hälsa</i>	14
<i>Nationella vård och insatsprogram</i>	14
<i>Personcentrerade sammanhållna vårdförlopp</i>	14
<i>Individbaserad systematisk uppföljning</i>	14
Ledning, styrning och struktur för samverkan.....	14
Regional samverkan.....	15
<i>Förtroendevalda</i>	15

<i>Tjänstepersoner</i>	15
Lokal samverkan	16
<i>Representation</i>	16
<i>Mandat</i>	17
<i>Uppdrag</i>	17
<i>Kopplingen mellan den lokala och den regionala nivån</i>	18
Ansvarsfördelning	18
Ansvar för implementering	19
Svårigheter i samverkan	19
Hälsöfrämjande och förebyggande arbete	19
Förebygga suicid	19
Riskbruk av alkohol, andra substanser och spel	20
Tidig upptäckt och tidiga samordnade insatser	20
Ansökan om insatser från socialtjänsten	21
Orosanmälan till socialtjänsten	21
Mäns våld mot kvinnor	21
Gravida individer med psykisk ohälsa, skadligt bruk, beroende eller samsjuklighet	23
Personcentrerad vård och omsorg	23
SIP- Samordnad individuell plan	24
<i>Parternas ansvar</i>	25
<i>Uppföljning av SIP-mötet</i>	26
Psykisk hälsa och ohälsa	26
Skadligt bruk och beroende	28
<i>Drogtester</i>	29
<i>Spel om pengar</i>	29
Samsjuklighet	30
Placering på Hem för vård och boende (HVB)	31
<i>Kostnadsansvar</i>	31
Vård på LVM-hem	31
<i>Kostnadsansvar</i>	31

Hjälpmedel.....	31
Unga vuxna	32
Äldre	33
Stöd till anhöriga.....	33
<i>Barn som anhörig</i>	34
Referenser	35
Bilaga 1 Aktörers uppdrag och ansvarsområden	

Inledning

Bakgrund

Denna överenskommelse utgör ett länsövergripande styrdokument för kommuner i Västmanlands län och Region Västmanlands hälso- och sjukvård med syfte att stödja berörda aktörer i samverkansfrågor rörande vuxnas psykiska ohälsa samt stärka samverkan.

Enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ska socialtjänsten och hälso- och sjukvården ingå överenskommelser om samarbete för personer med psykisk funktionsnedsättning, psykisk sjukdom samt för personer med skadligt bruk och beroende av alkohol, andra substanser och spel. Ovanstående målgrupper inkluderas i denna överenskommelse.

I tidigare överenskommelser har parterna varit överens om att syftet med samverkan är att tillgodose behovet av samordnade insatser för personer med psykisk sjukdom, psykisk funktionsnedsättning, skadligt bruk och beroendeproblematik. Det här vill vi stärka ytterligare i denna överenskommelse, varpå mål och indikatorer tas fram och följs upp. Strukturen för samverkan ses över så att överenskommelsen bidrar till att förtroendevalda och andra beslutsfattare kan skapa långsiktiga strukturer för samverkan, samarbete och ansvarsfördelning.

Kommande lagförändringar

Under senare år har ett flertal utredningar kommit från regeringen som lyfter problematik kring samverkan och gränsdragningar mellan socialtjänsten och regionens hälso- och sjukvård. I den mån det är möjligt tar överenskommelsen höjd för kommande lagförändringar utifrån eventuell samsjuklighetsreform, ny Socialtjänstlag och Äldreomsorgslag. Utifrån dessa förändringar kommer socialtjänstens förebyggande insatser belysas.

Utredningen God och nära vård konstaterar att det finns oklarheter gällande roller och uppdrag mellan olika verksamheter när det gäller psykisk ohälsa och att det finns behov av en övergripande struktur som beskriver vilka insatser som erbjuds var och av vem. Även i samsjuklighetsutredningen lyfts behovet av en sådan struktur och att skadligt bruk, beroende och samsjuklighet inkluderas bland de psykiatriska tillstånden. Vid en eventuell samsjuklighetsreform föreslås ansvar för all behandling av skadligt bruk och beroende av alkohol, narkotika och andra substanser samt spel om pengar övergå till regionens hälso- och sjukvård.

Ny lagstiftning kommer inte lösa samtliga gränsdragningsproblem mellan socialtjänsten och regionens Hälso- och sjukvård, utan nya gränsdragningar kommer uppstå. Länets kommuner och

regionen behöver identifiera behov och fortsätta arbetet både på lokal och regional nivå. Den samverkansstruktur som tas fram i denna överenskommelse ska kunna underlätta i det fortsatta arbetet.

Definitioner

Ord och begrepp som behöver förtydligas definieras löpande i texten. Vissa vedertagna förkortningar förekommer i texten. Dessa skrivs ut vid första tillfället de förekommer i dokumentet, men finns även samlat nedan.

ANDTS= Alkohol Narkotika Doping Tobak Spel

BIV-grupp= Beroende i Västmanland, förkortning för en samverkansgrupp

BU-Hälsan= Barn- och ungdomshälsan

BUP= Barn- och ungdomspsykiatri

BUS= Barn och unga i samverkan (Lokal ledningsgrupp)

HSL=Hälsa- och sjukvårdslag

HVB= Hem för vård eller boende

LARO= Läkemedelsassisterad behandling vid opiodberoende

LSS=Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade

LVU= Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga

RSS= Regionala samverkans- och stödstrukturer

RUS= Regional utvecklingsstrategi

SIP= Samordnad individuell plan

SoL= Socialtjänstlag

VuS-grupp= Lokal ledningsgrupp för samverkan gällande vuxna med psykisk ohälsa, riskbruk, skadligt bruk, beroende och samsjuklighet

Syfte

Syftet med denna överenskommelse är att stärka samverkan mellan huvudmännen i frågor som rör vuxnas psykiska ohälsa. Med stärkt samverkan vill vi öka förutsättningarna för att vuxna personer med en psykisk ohälsa, riskbruk, skadligt bruk och beroende eller en samsjuklighet upplever att de får adekvata och samordnade insatser utifrån sina behov. Överenskommelsen identifierar särskilt områden där det är nödvändigt med ett gemensamt ansvar för att den enskilde ska få en jämlik och säker vård och omsorg samt stöd.

Överenskommelsen syftar också till att klargöra roller och ansvar samt till att berörda aktörer ska få bättre förståelse för varandras uppdrag. Vidare tydliggör överenskommelsen styrning, organisation och struktur för samverkan kring vuxnas psykiska ohälsa i länet.

Mål och indikatorer

Överenskommelsen har tre mål som strävar efter stärkt samverkan på olika nivåer; individnivå, lokal nivå och regional nivå. Målen bygger på Regionala utvecklingsstrategins (RUS) målområde Ett välmående Västmanland, och målområde Ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt. Överenskommelsens tre mål strävar efter att via samverkan bidra till delmål 5 i RUS: Att öka andelen som anger att deras hälsa är bra eller mycket bra samt delmål 19 Öka andelen sysselsatta.

Genom dessa samverkansmål finns också en strävan om att bidra till målen i den nationella ANDTS strategin. Särskilt fokus på målområde 4; Antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar ska minska, samt målområde 5; Personer med skadligt bruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet. De nationella målen följs upp via Folkhälsomyndigheten och redovisas i det nationella statistikverktyget Indikatorlabbet.

Mål

1. Att individer med psykisk ohälsa, skadligt bruk, beroende eller en samsjuklighet får samordnat stöd, vård och behandling utifrån individens behov.
2. Att aktörer som omfattas av överenskommelsen har en regelbunden och välfungerande samverkan på lokal nivå.
3. Att länet har en välfungerande ledning, styrning och struktur för samverkansfrågor med tydliga kopplingar mellan den lokala och regionala nivån.

Kopplat till överenskommelsens mål finns framtagna indikatorer, som följs upp årligen. Uppföljning sker bland annat via statistik och enkäter. Verksamheten Välfärd säkerställer att underlag tas fram och ansvarar för att sammanställa uppföljningarna.

Indikatorer

Indikatorer till mål 1:

- a) Samtliga berörda verksamheter erbjuder individer i behov av samordnade insatser en samordnad individuell plan, SIP.
- b) Individer i behov av samordnade insatser upplever att de får ett gott bemötande samt att de ges möjlighet till medverkan och inflytande i den egna processen.
- c) Individer i behov av samordnade insatser upplever att det är tydligt vem som gör vad och vet vem eller vilka som samordnar deras insatser.

- d) Länets kommuner och regionens hälso- och sjukvård använder relevanta metoder som rekommenderas i Nationella vård och insatsprogrammet vid vård och behandling av skadligt bruk och beroende.

Indikatorer till mål 2:

- a) Det finns lokala ledningsgrupper i samtliga länsdelar som träffas fyra gånger per år i enlighet med överenskommelsens beskrivning av samverkan på lokal nivå.
- b) Deltagare i lokala ledningsgrupper upplever att samverkan på lokal nivå är välfungerande och att samverkansmötenas innehåll är relevant för den egna verksamheten.

Indikator till mål 3:

- a) Identifierade behov och analyser av mål och indikatorer på lokal nivå analyseras och följs upp på regional nivå.

Målgrupp

Överenskommelsens målgrupp är personer över 18 år med psykisk ohälsa, riskbruk, skadligt bruk, beroende av alkohol, andra substanser och spel eller en samsjuklighet när det finns ett behov av samverkan eller samplanerade insatser mellan huvudmännen. Med psykisk ohälsa syftar vi i denna överenskommelse till psykisk sjukdom, psykisk funktionsnedsättning men också psykiska besvär i de fall där individen är i behov av samordnat stöd från kommun och region.

Överenskommelsen har särskilt fokus på unga vuxna, övergången från barn till vuxen, äldre som ingår i de särskilda målgrupperna samt personer med samsjuklighet.

Parter

Undertecknande parter för denna överenskommelse är Region Västmanland och varje enskild kommun i Västmanlands län. Enligt SKR undertecknas en länsövergripande överenskommelse vanligen av region- respektive kommunstyrelsens ordförande eller annan ledamot i styrelsen. Det är upp till varje part att avgöra vem som undertecknar överenskommelsen men vi förordar SKR:s rekommendation. Om regionen eller kommunen tecknar avtal med någon annan aktör och överlåter uppgifter de har ansvar för, ska denna överenskommelse tillämpas.

Följande verksamheter är särskilt berörda av överenskommelsen

- Socialtjänstens individ och familjeverksamhet, vård och omsorg och funktionsstöd
- Regionens hälso- och sjukvård, främst primärvård, psykiatri och habilitering

Framtagande

Överenskommelsen är framtagen av Region Västmanland, verksamheten Välfärd, tillsammans med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, representanter från Socialförvaltning i länets kommuner och NSPH-V (Nationell samverkan för psykisk hälsa - Västmanland). Samverkan har skett med ytterligare verksamheter inom kommun och regionen, samt Länsstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Kriminalvården.

En prövning av barnets bästa är genomförd. Prövningen visar att barnets bästa har beaktats vid framtagandet.

Giltighet och uppföljning

Denna överenskommelse gäller från det att den är beslutad och tills vidare. För ändringar av överenskommelsen krävs beslut av ansvariga politiker på både regional och kommunal nivå. Undertecknande parter har rätt att initiera behov av revidering av överenskommelsen.

För ändringar och framtagande av nya regionala rutiner kopplade till överenskommelsen krävs beslut av ansvariga chefer från både regionen och kommunerna i samarbetsorganet chefsforum.

Uppföljning av överenskommelsen ska ske vart fjärde år. Ansvarig är Region Västmanland, verksamheten Välfärd. Uppföljningen ska göras i dialog med ansvariga chefer och verksamhetsföreträdare i regionen och kommunerna. Uppföljning av mål och indikatorer sker årsvis och rapporteras till Chefsforum samt berörda politiska samverkansforum. All statistik ska vara könsuppdelad och uppföljningen bör analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv.

Utgångspunkter

Avgränsningar och kopplingar till andra dokument

Den här överenskommelsen är avgränsad utifrån den målgrupp som beskrivs i texten ovan. Därmed är ålder en av avgränsningarna då överenskommelsen gäller vuxna över 18 år. Länsgemensam överenskommelse om samverkan för barns och ungas hälsa berör barn och unga under 18 år samt placerade barn och unga upp till 20 år. Därav beskrivs inte LVU (Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga) vården i denna överenskommelse.

Det finns ytterligare länsgemensamma överenskommelser och avtal som kan beröra målgruppen i denna överenskommelse, så som samverkan för trygg och effektiv utskrivning från sluten hälso- och sjukvård, kommunal hemsjukvård, samverkan gällande hjälpmedel. Samtliga

avtal och överenskommelser med tillhörande rutiner och hjälpmedelshandbok finns på regionens webbplats för vårdgivare och samarbetspartners.

Den här överenskommelsen ersätter följande överenskommelser och riktlinjer som i och med detta utgår.

- Samverkan kring personer med missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, andraberodefframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel
- Överenskommelse mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanland om samverkan kring vuxna personer med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning
- Överenskommelse om samverkan mellan Region Västmanland och respektive kommun i Västmanland avseende äldre
- SIP Läns gemensam riktlinje mellan Region Västmanland och kommunerna i Västmanlands län för samordnad individuell plan.

Till denna överenskommelse finns framtagna läns gemensamma rutiner och nya tas fram utifrån behov. Dessa överenskommelser och rutiner finns på regionens webbplats för vårdgivare och samarbetspartners.

Till denna överenskommelse finns följande läns gemensamma rutiner:

- Läns gemensam samverkansrutin vid ärenden utifrån Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)
- Läns gemensam samverkansrutin mellan kommuner och Vuxenpsykiatri Västmanland kring personer i behov av abstinensbehandling
- Samordnad individuell plan-Läns gemensam samverkansrutin

Barnets rättigheter

Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter innebär att verksamheter inom offentlig sektor som arbetar för och med barn ska arbeta barnrättsbaserat. Detta gäller även barn som anhöriga eftersom bland annat föräldrars hälsa och hälsorelaterade beteende har en mycket stor inverkan på barns hälsa. Verksamheter måste känna till rättigheterna och ansvara för att de i praktiken tillämpas och tillgodoses för det enskilda barnet.

Barnkonventionen gäller alla barn upp till 18 år som vistas i Sverige.

Barn har rätt att få information, råd och stöd när något händer en närstående. Barnets bästa ska alltid prövas vid åtgärder som rör barn direkt eller indirekt. Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Barn har rätt att vara delaktiga i frågor som rör dem. En förutsättning för delaktighet är att barnet får begriplig information om vad det förväntas ha en åsikt om. Barnet har dock

ingen skyldighet att vara delaktigt. Barn har även rätt att leva under förhållanden som främjar deras egen hälsa för att kunna utvecklas inom alla livsområden.

Målgruppens inflytande

Inom verksamheter som berörs av denna överenskommelse är kvalitetsutveckling och förbättringsarbete ständigt pågående. Enligt Socialstyrelsens modell för bästa tillgängliga kunskap står individer med egen erfarenhet för två av de fyra kunskapskällorna i modellen. En viktig utgångspunkt för att finna effektiva arbetssätt och lösningar är att ta vara på kompetensen hos dem med egen erfarenhet. Därför måste inflytandet från brukare, patienter och anhöriga säkerställas på alla nivåer, både när det gäller individens rätt till delaktighet i sin egen process samt möjlighet till delaktighet och inflytande på verksamhetsnivå och på strukturell nivå.

Huvudmännen har ansvar för målgruppens delaktighet och inflytande på alla nivåer. På individnivå måste varje medarbetare i berörd profession arbeta för att individen ska känna delaktighet och ha inflytande i möten och planeringar gällande den egna processen och situationen. På verksamhetsnivå behövs en strukturerad form av kontinuerliga dialoger mellan ansvariga för verksamheten och de individer som nyttjar den för att tillgodose möjligheten till delaktighet och inflytande på verksamhetens utformning och utveckling. För att starta upp dialoger på verksamhetsnivå kan verksamheten ta stöd av företrädare från intresseorganisation för att skapa en bra och jämbördig samverkan. På strukturell nivå ska det finnas forum för dialoger mellan huvudmän samt berörd målgrupp i varje huvudmans organisation och på en länsgemensam nivå i de lägen man arbetar med länsgemensamma frågor. I forum på en strukturell nivå är viktigt att ta stöd av intresseorganisationer för att få en samarbetspartner som kan representera många röster. Arbetet med att öka målgruppens delaktighet och inflytande behöver vara långsiktigt för att en god samverkan mellan huvudmännen och intresseföreningarna ska bli verklighet.

Det är även angeläget att det utvecklas fler former än de redan etablerade för att säkerställa målgruppens inflytande förutom ovan nämnda forum för dialoger. Tjänstedesign är ett exempel på en utvecklingsprocess där man utgår ifrån användarens och målgruppens behov och skapar lösningar tillsammans. Brukarstyrda brukarrevisioner är ett annat exempel som främst används vid uppföljning och utveckling av verksamheter för att se vilka styrkor och utvecklingsområden som finns.

Jämlikhet

Med jämlikhet avses i denna överenskommelse att alla ska få främjande och förebyggande insatser, utredning, vård, stöd och behandling utifrån sina behov. Detta oavsett kön,

könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexualitet eller ålder, samt socioekonomiska faktorer. Vården och insatsen ska vara av lika god kvalitet och bemötandet av individen lika bra, oavsett vem den enskilde är.

Arbetet enligt samverkansöverenskommelsen ska vara rättighetsbaserat. Det innebär att vården och insatsen ska bidra till att stärka individens egenmakt genom att omsätta FN:s deklARATIONER om de mänskliga rättigheterna till praktisk handling. Det rättighetsbaserade arbetet innebär vidare att huvudmännen i arbetet enligt samverkansöverenskommelsen strävar efter att så långt som möjligt utjämna skillnader mellan individer med vård och insatser, och övriga befolkningen. Jämlikhetsperspektivet i överenskommelsens insatser kan analyseras utifrån kön, ålder, inrikes eller utrikesfödda och bostadsort.

Jämställdhet

Samverkansarbetet enligt överenskommelsen ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Könsuppdelad statistik och analyser utifrån kön ska användas genom hela processen, från planering och beslut om insatser och vård, till genomförandet och uppföljningen av resultat och utfall. Där det är möjligt ska statistik tas fram för kvinna, man och annan könsidentitet. I planerings-, besluts- och genomförandefasen innebär jämställdhetsperspektivet bland annat att bedömning och val av insatser inte får utgå ifrån eller begränsas av stereotypa normer eller föreställningar om kön. Vård och insatser ska planeras, erbjudas och genomföras på lika villkor, med hänsyn tagen till kvinnors och mäns, ibland skilda behov och livsvillkor. Insatserna ska leda till att kvinnor och män, får samma förutsättningar för en god hälsa, likvärdig vård och samma möjlighet att vara delaktiga i samhället och forma sitt eget liv.

God och nära vård

Denna överenskommelse ligger i linje med den nationella utredningen Samordnad utveckling för god och nära vård och utredningen En sammanhållen god och nära vård för barn och unga. Omställningen mot en God och Nära vård har sin utgångspunkt i samverkan, med fokus på att uppnå en mer likvärdig och personcentrerad vård som innefattar hälsofrämjande insatser.

Nära vård rör alla invånare, både barn som är i behov av samordnade insatser, vuxna med komplex sjukdomsbild och sköra äldre. Samverkansfrågor kommer därför att vara en del av det övergripande strategiska arbetet för God och Nära vård i Västmanland.

Kunskapsstyrning

En gemensam utgångspunkt för länets kommuner och Region Västmanland är att utveckla, sprida och använda bästa tillgängliga kunskap. Huvudmännen ska utöva metoder som är evidensbaserade eller baseras på beprövad erfarenhet samt metoder som rekommenderas i nationella riktlinjer. Evidensbaserad praktik bygger på en modell med fyra kunskapskällor som den professionelle väger samman vid val av insats, se bild nedan.

Bilden visar modell med fyra kunskapskällor.

En förutsättning för att åstadkomma en evidensbaserad praktik är att skapa en struktur för kunskapsutveckling och systematisk uppföljning som är integrerad i verksamheterna.

Det finns flera olika nationella satsningar och initiativ med uppdrag att stödja kunskapsstyrning. De mest centrala kopplat till denna överenskommelse beskrivs nedan.

Regional samverkan och stödstruktur - RSS

Regional samverkan och stödstruktur (RSS) stödjer huvudmännen i samverkan kring frågor som rör socialtjänst och hälso- och sjukvård. RSS gäller både samverkan mellan kommunerna i länet och samverkan mellan kommunerna i länet och regionen. I Västmanland är det verksamheten Vårld som ansvarar för RSS på länsnivå. RSS är också en del av det nationella partnerskapet för kunskapsstyrning, som ingåtts mellan ett antal myndigheter samt kommuner och regioner. För mer information om partnerskapet, se referenslista.

Nationella riktlinjer

Socialstyrelsens nationella riktlinjer är ett stöd för beslutsfattare inom hälso- och sjukvård, tandvård och kommunernas socialtjänster. Riktlinjerna beskriver vilka behandlingar och metoder som är viktigast att prioritera. Till riktlinjerna finns även rekommendationer, indikatorer och utvärderingar. Riktlinjer som berör målgruppen är t.ex. adhd och autism, Depression och ångest, Missbruk och beroende, Schizofreni samt Ätstörningar.

Nationellt programområde (NPO) psykisk hälsa

Inom hälso- och sjukvården finns 26 NPO (nationella programområden) som leder kunskapsstyrningen inom sitt område. NPO psykisk hälsa är ett av de 26 områdena där man särskilt trycker på vikten av samverkan mellan hälso- och sjukvård och kommunerna. Inom programområdet arbetar man med fem insatsområden som är: adhd, depression och ångestsyndrom, missbruk och beroende, schizofreni samt självskadebeteende.

Nationella vård och insatsprogram

Nationella vård- och insatsprogrammen (VIP) är en nationell kunskapsammansättning samlad på en gemensam plattform som riktar sig till specialistpsykiatri, regional och kommunal primärvård, socialtjänst och förskola, skola samt till allmänheten. Innehållet är utformat för att ge svar på hur vården ska genomföras inom insatsområdena samt råd och stöd om bemötande, insatser, metoder med mera. VIP finns för alla fem insatsområden och det finns förslag på att lägga till autism och ätstörning.

Personcentrerade sammanhållna vårdförlopp

De personcentrerade och sammanhållna vårdförloppen omfattar större delar av en vårdkedja – från tidig upptäckt till utredning, behandling, uppföljning och rehabilitering. Vårdförloppen ska ge svar på vad som ska göras av vem och när. Personcentrerade sammanhållna vårdförlopp kan involvera olika delar av den regionala hälso- och sjukvården, den kommunala hälso- och sjukvården samt socialtjänst och elevhälsa.

Individbaserad systematisk uppföljning

Socialtjänsten, verksamheter enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), hälso- och sjukvård samt tandvård ska följa samma föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Socialstyrelsen har utvecklat material och verktyg för att stödja socialtjänstens arbete med individbaserad systematisk uppföljning. Region Västmanland, verksamheten Valfärd har möjlighet att ge stöd vid samverkan kring individbaserad systematisk uppföljning på regional nivå.

Ledning, styrning och struktur för samverkan

I denna överenskommelse beskrivs samverkan i Västmanlands län utifrån tre nivåer; regional samverkan, lokal samverkan samt samverkan på individnivå. Västmanlands län delas upp i fyra länsdelar baserat på var invånarna till största del tar del av hälso- och sjukvård vid länets fyra sjukhus.

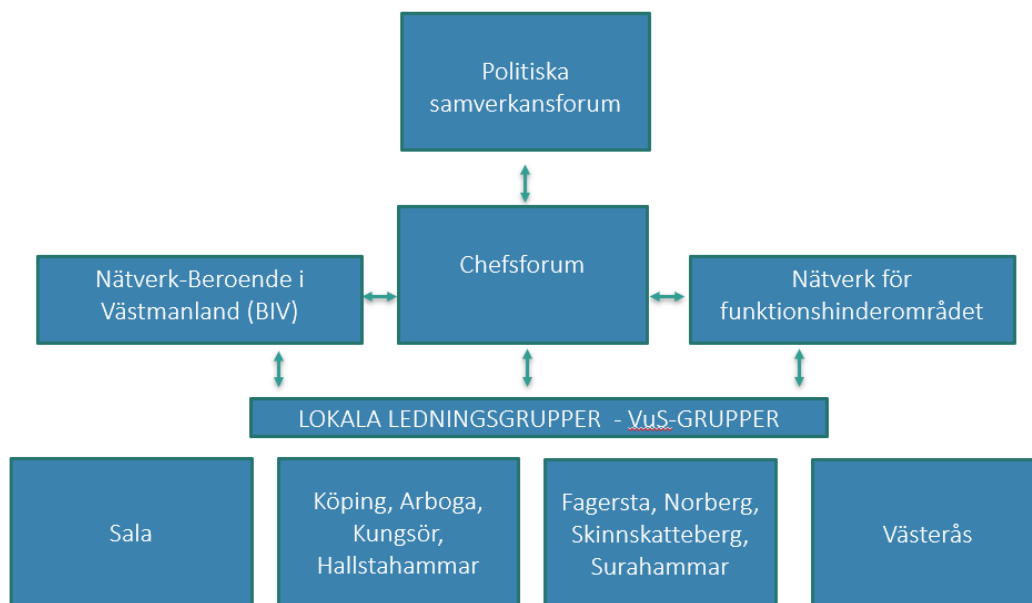

Bild som visar struktur på samverkan från politiska nivån ner till lokala nivån.

Regional samverkan

Verksamheten Valfärd ingår i Regional utvecklingsförvaltning inom Region Västmanland. Verksamheten ansvarar för att stödja och följa upp gemensamma utvecklings- och samverkansfrågor mellan kommunerna i länet och regionen. Valfärd är ansvariga för den regionala samverkans- och stödstrukturen (RSS) på länsnivå. I arbetet ingår bland annat att ansvara för processen vid framtagande, upprätthållande och uppföljning av samverkansöverenskommelser som denna.

Förtroendevalda

I Västmanlands län finns olika politiska forum för samverkan som ansvarar för att hantera och följa upp länsgemensamma samverkansfrågor. I dessa forum deltar förtroendevalda från både Region Västmanland och länets kommuner.

Tjänstepersoner

Chefsforum är ett samverkansforum för länets kommuner och Region Västmanland. Chefsforum ansvarar för att identifiera, initiera, behandla, utveckla samt följa upp länsgemensamma samverkansfrågor. Från länets kommuner deltar socialchefer och från Region Västmanland deltar utsedda chefer från regionens hälso- och sjukvårdsförvaltning. Verksamhetschef på

Välfärd är sammankallande. Vid behov kan andra representanter från huvudmännen adjungeras in i Chefsforum.

Chefsforum utökas två gånger per år med skolchefer från länets kommuner och kallas då för Chefsforum barn och unga.

Nätverk-Beroende i Västmanland (BIV) är ett samverkansforum för frågor gällande skadligt bruk och beroende i länet. BIV-nätverket arbetar på uppdrag av Chefsforum men är också ett forum där frågor från de lokala ledningsgrupperna kan lyftas på regional nivå. BIV-nätverket är en expertgrupp på regional nivå, och består av representanter från länets kommuner, vuxenpsykiatrins beroendemottagning och regionens primärvård. Ytterligare aktörer som bjuds in är Kriminalvården, Polisen, Statens institutionsstyrelse, Länsstyrelsen och brukarorganisationer. Utvecklingsstrateg på Välfärd är sammankallande.

Nätverk för funktionshinderområdet är ett samverkansforum för frågor gällande stöd till personer med funktionsnedsättningar och inkluderar verksamheter enligt LSS, socialpsykiatri samt hälso- och sjukvård. Nätverket arbetar på uppdrag av Chefsforum men är också ett forum där frågor från de lokala ledningsgrupperna kan lyftas på regional nivå. I nätverket finns representanter från länets kommuner samt från habiliteringscentrum i regionen. Utvecklingsstrateg på Välfärd är sammankallande.

Lokal samverkan

I varje länsdel ska det finnas en lokal ledningsgrupp för samverkan gällande målgruppen för överenskommelsen, så kallade VuS-grupper.

Representation

Funktioner som ska delta:

- En till två representanter (verksamhetsnära chef) från varje deltagande kommuns socialförvaltning. De representerar individ och familj samt socialpsykiatri i sin kommun.
- Två representanter (verksamhetsnära chefer) från hälso- och sjukvården, som representerar vuxenpsykiatri och habiliteringscentrum.
- En till två representanter från hälso- och sjukvården, som representerar vårdcentralerna. Dessa representanter utses av vårdvalsrådet.
- En samordnare för gruppen.

Dessa representanter utgör grundstommen i VuS-gruppen i varje länsdel och ska årligen avsätta tid för fyra möten per år. I Västerås och Sala som inte är hopslagna med fler kommuner kan det med fördel vara fler kommunala representanter. Berörda representanter i Chefsforum beslutar gemensamt vilken verksamhet som får i uppdrag att samordna och leda respektive VuS-grupp.

Berörda intresseorganisationer och samordningsförbundet ska bjudas in. Representanterna deltar utifrån överenskomna behov.

Ytterligare berörda verksamheter från hälso- och sjukvården eller kommunen som kan bjudas in beroende på tema, kan vara rättspsykiatri, psykiatrisk slutenvård, beroendemottagning, äldrepsykiatriska mottagningen, tandvård, kommunal primärvård, äldreomsorgens verksamheter, LSS-verksamhet. Andra verksamheter och organisationer som bedöms viktiga i samverkansarbetet kan också bjudas in, till exempel Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommunens arbetsmarknadsavdelning, KAA (kommunala aktivitetsansvaret), SFI och vuxenutbildning, personligt ombud.

Mandat

- Samverkan behövs på olika nivåer, denna samverkansgrupp är på ledningsnivå
- Representanterna ska vara verksamhetsnära chefer
- Representanten ska ha mandat för att fatta beslut i sin egen verksamhet och ha kunskap om vilka beslut som behöver förankras i andra ledningsnivåer i sin egen organisation
- Vårdcentralernas representanter, som föreslås representera flera verksamheter kan inte förväntas ha samma mandat för samtliga verksamheter. Dessa representanter ska ha mandat från vårdvalsrådet att delta och att åiterrapportera till vårdvalsrådet.

Uppdrag

VuS-grupperna ska träffas minst 4 gånger per år. Grupperna i respektive länsdel avgör själva hur mötena planeras i relation till andra samverkansforum. I de fall det anses fördelaktigt kan till exempel VuS-grupp samplaneras med BUS-gruppen.

Grupperna ansvarar för att avgöra vilka teman för samverkan som lyfts under året, och gör en planering för gruppens arbete. Samordnaren har ansvar för att anpassa deltagandet och bjuda in representanter utifrån dagordning, i dialog med VuS-gruppen.

Målgruppen är densamma som målgruppen för denna överenskommelse. Arbetet i grupperna ska utgå ifrån god kännedom om målgruppens behov, som återkommande ska inventeras och ligga till grund för planeringsarbetet. Målgruppens inflytande och delaktighet ska säkerställas.

Grupperna ansvarar för att:

- **Öka kunskapen i sin egen organisation**

Det kan göras genom att sprida grundläggande kunskap om olika aktörers roller och ansvar samt att se till att överenskommelsen och dess tillhörande länsgemensamma rutiner blir kända.

- **Samverka i frågor gällande psykisk ohälsa och skadligt bruk och beroende**

Det kan göras genom att lyfta samverkans- och utvecklingsfrågor, lyfta rutiner som behöver ses över eller skapas. Det kan också finnas behov av att skapa arbetsgrupper för att arbeta med specifika samverkansprocesser. VuS-gruppen ansvarar också för att analysera och åtgärda strukturella brister i samverkan samt vid behov rapportera vidare till chefsforum.

- **Arbeta för att länet uppnår de mål som är satta i överenskommelsen**

VuS-gruppen har i uppdrag att bidra i uppföljningen av överenskommelsens mål och indikatorer samt analysera resultat.

Kopplingen mellan den lokala och den regionala nivån

En förutsättning för att lyckas med arbetet är att det finns en tydlig ledning, styrning och struktur för samverkansfrågor som inkluderar både politisk nivå och tjänstepersonsnivå. Det behöver också finnas en tydlig koppling mellan VuS-grupperna, Chefsforum och berörda politiska samverkansforum. Uppföljning och analys av mål, utvecklingsfrågor av strukturell karaktär och svårigheter i samverkan ska lyftas från den lokala till den regionala nivån och omvänt från den regionala till den lokala nivån. För att underlätta kopplingen mellan olika nivåer i länets samverkansstruktur tillämpas följande rutiner:

- Valfärd ansvarar för att VuS-gruppernas möten delvis samplaneras i länet.
- Valfärd ansvarar för att säkerställa kopplingen mellan VuS-grupperna, BIV-gruppen, Chefsforum och berörda politiska samverkansforum.
- Respektive huvudman ansvarar för intern kommunikation mellan berörda på olika nivåer, till exempel mellan operativa verksamheter, representanter i VuS-gruppen, representanter i Chefsforum samt förtroendevalda.
- Utvecklingsfrågor och utmaningar, tvister och avvikelser som identifieras på lokal nivå och bedöms ha relevans på strukturell nivå hanteras på den regionala nivån enligt framtagna rutiner.
- Statistik och VuS-gruppernas analys utifrån mål och indikatorer i överenskommelsen analyseras och följs upp årligen i Chefsforum samt i berörda politiska samverkansforum.
- Utvärdering av mötesformer och samverkansformer görs löpande av respektive forum. Vart fjärde år görs en större utvärdering och uppföljning av samverkansstrukturen på lokal och regional nivå.

Ansvarsfördelning

Kommunens och regionens ansvar beskrivs löpande i denna överenskommelse utifrån olika områden. I bilaga 1 finns en sammanställning över ansvarsfördelning.

Det finns verksamheter i länet där båda huvudmännen är ansvariga för verksamheten eller har samfinansierade tjänster. Exempelvis Ungdomsmottagningen, Slussen, Spindeln och

Familjecentraler. Ansvarsfördelningen för dessa verksamheter avtalas inte i denna överenskommelse.

Ansvar för implementering

Respektive huvudman ansvarar för att implementera överenskommelsen i sin organisation. Lokala ledningsgrupperna har ett särskilt ansvar för att se till att överenskommelsen och dess regionala rutiner blir kända i samtliga berörda verksamheter. Lokala ledningsgrupperna ansvarar också för att lokalanpassa regionala rutiner vid behov. Vidmakthållandet av denna överenskommelse ska ingå i kommunernas och regionens kvalitetsuppföljning.

Svårigheter i samverkan

Svårigheter i samverkan eller tolkningsdifferenser som inte kan lösas på operativ nivå ska i första hand lösas mellan ansvariga chefer. Svårigheter i samverkan, avvikelser och tvister som de inblandade bedömer är av principiell karaktär ska lyftas till lokala ledningsgrupper. Om ärendet är av intresse på länsnivå ska frågan lyftas till Valfärd, på Region Västmanland som är behjälplig med att lyfta frågan till lämpligt forum.

Hälsofrämjande och förebyggande arbete

Både socialtjänsten samt hälso- och sjukvården är lagstadgade att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Förflyttningen till nära vård har också fokus på förebyggande och främjande insatser. Samverkan kring hälsofrämjande och förebyggande arbete som tas upp i andra dokument regleras inte i denna överenskommelse.

Förebygga suicid

Suicid är inte en diagnos utan en konsekvens av ett psykiskt lidande som är så stort att den enskilde i den stunden inte kan se en annan utväg. Psykiatriska faktorer såsom till exempel depressioner, ångest samt substansberoende är riskfaktorer för suicid. Andra riskfaktorer är ogynnsamma livshändelser, livskriser, sociala och psykologiska faktorer såsom utanförskap, konflikter, dåliga relationer, våld och övergrepp samt genetiska faktorer som till exempel en ökad sårbarhet för psykisk ohälsa eller ärftlighet av personlighetsfaktorer såsom impulsivitet.

I Sverige dör varje år drygt 12 000 personer av säkerställda suicid. Suicidtalerna i Sverige har minskat sedan 1970-talet men inte i önskad takt. Minskningen avstannade runt 1995 och därefter är den extremt liten, de sista 20 åren har den varit runt 0,4% per år. I vissa gruppen, som hos unga i åldern 15–24 år har de till och med ökat. Två av tre personer som avlider i suicid

är män och skillnaden mellan könen stiger med ökad ålder. Den grupp som har klart högst andel suicid per 100 000 invånare är män i åldern 85+.

Arbetet med att förebygga psykisk ohälsa och suicid är en samhällsfråga och inte bara en fråga för vården. Det förebyggande arbetet räddar liv och behöver fortgå i alla organisationer och verksamheter där man arbetar med människor i någon form. Både kommunen och regionen har ett ansvar att förebygga suicid. Kommunernas och regionens insatser förtydligas i en läns gemensam handlingsplan för suicidprevention. Handlingsplanen är riktad till arbete med förebyggande och främjande insatser samt insatser till grupper med en eller fler riskfaktorer.

Riskbruk av alkohol, andra substanser och spel

Länsstyrelsen i Västmanland har ett samordningsuppdrag vad gäller regeringens ANDTS strategi. En handlingsplan finns regionalt för ANDTS-arbetet i Västmanlands län. Folkhälsomyndigheten följer årligen upp det ANDTS-förebyggande arbetet i kommunerna genom länsstyrelsen.

I den lokala samverkan i länet ska samverkan kring unga vuxna och äldre särskilt lyftas utifrån ett förebyggande perspektiv.

Tidig upptäckt och tidiga samordnade insatser

När någon verksamhet möter en individ som har behov av stödinsatser behöver verksamheten ta ställning till om det finns behov av samverkan kring individen. Det är av vikt att uppmärksamma om en individ har svårigheter inom flera områden i livet, vilket kan innebära att behov finns av insatser från olika aktörer. Ibland kan individer behöva hjälp med att vända sig till rätt vårdinsats och få information om att individens insatser kan samordnas via SIP.

Verksamheter som möter unga vuxna behöver tidigt kunna identifiera både risk- och skyddsfaktorer, upptäcka riskbruk och ha rutiner för samverkan kring insatser. Könsskillnader behöver beaktas, exempelvis finns ett stort mörkertal när det gäller flickors skadliga bruk av narkotika.

För att tidigt upptäcka psykisk ohälsa är det viktigt att verksamheter ställer frågor om psykisk hälsa, suicidtankar, våld, alkohol och andra substanser, samt spel om pengar. Det finns verktyg och metoder för att screena och ställa frågor. Evidensbaserade metoder ska användas i första hand. I nationella vård och insatsprogrammen finns råd och stöd om bemötande, insatser och metoder.

Ansökan om insatser från socialtjänsten

Individer som vill ha stöd och hjälp från socialtjänsten har möjlighet att själva ansöka om bistånd. Vissa insatser kan ges även utan biståndsbeslut. Verksamheter som möter individer som är i behov av insatser från socialtjänsten bör uppmuntra dem att söka hjälp.

Orosanmälan till socialtjänsten

Hälso- och sjukvården som möter vuxna kan behöva göra en anmälan om oro till socialtjänsten om det behövs för att ge individen nödvändig vård, behandling eller annat stöd, bland annat vid skadligt bruk av alkohol eller andra substanser. En orosanmälan kan göras även om det inte är så allvarligt att tvångsvård enligt LVM (Lagen om vård av missbrukare i vissa fall) är aktuellt.

Läkare inom offentlig och privat tjänst har en anmälningsplikt om hen i sin verksamhet kommer i kontakt med någon som antas vara i behov av omedelbart omhändertagande eller vård enligt LVM. En läns gemensam samverkansrutin är framtagen för att tydliggöra ansvarsfördelning mellan huvudmän och verksamheter i processen då LVM tillämpas och verkställs. Där beskrivs också hur huvudmännen kan uppmärksamma, identifiera behov av insatser och förebygga LVM.

Finns kännedom eller misstanke om att ett barn far illa ska en anmälan göras till socialtjänsten. Detta gäller alla myndigheter och yrkesverksamma vars verksamhet rör barn och unga och även andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten, Kriminalvården, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Anmälningsplikten gäller alla anställda, även de som inte direkt arbetar med barn. Anmälningsplikten gäller även yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet gällande barn och unga samt all annan verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område. Anmälningsskyldiga är också skyldiga att lämna uppgifter till socialtjänsten som kan vara av betydelse för ett barns behov av stöd och skydd vid pågående utredning. Orosanmälan är personlig och kan inte överlåtas till någon annan som gör en orosanmälan.

Verksamheter som möter blivande föräldrar med någon form av problematik som ligger till grund för oro för det ännu ofödda barnet kan samverka med socialtjänsten om samtycke från den blivande föräldern finns. Om oron kvarstår efter barnets födelse, kan och ska en orosanmälan göras.

Mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor är ett samlingsbegrepp som innefattar våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Begreppet våld innefattar allt från fysiskt och sexuellt våld till psykiskt, digitalt och materiellt våld. Våld i nära

relationer förekommer i alla ålders- och samhällsgrupper oavsett bakgrund, kultur och livssituation. Här beskrivs några särskilt utsatta grupper.

Våld i ungas nära relationer är vanligare och mer utbrett än i vuxnas relationer. Våldet ser likadant ut bland de unga och är lika grovt, men de två stora skillnaderna är att mycket av våldet sker digitalt och att den fysiska plats där det mesta av våldet sker är på den unges arbetsplats, det vill säga i skolan.

Äldre personer är en grupp som inte syns så ofta i debatten om våld i nära relationer, men även äldre personer drabbas och kan många gånger vara i en mer utsatt situation än andra. Våldet kan delvis skifta uttryck med stigande ålder, detta då våldsutövaren ibland även kan vara den äldres omsorgsperson. Våldsutövaren kan då missköta vården, undanhålla läkemedel eller inte ge den sjuka tillräckligt mat. Särskilt utsatta är äldre personer med kognitiv sjukdom.

Samma sak gäller för personer med funktionsnedsättning. Även dessa personer är ofta i beroendeställning till t.ex. familjemedlemmar, vårdare, taxichaufförer och personal på daglig verksamhet. Personer med funktionsnedsättning vet inte alltid vilken rätt till kroppslig integritet de har och har ofta svårare att säga nej. Statistik visar också att både barn och vuxna med funktionsnedsättning är väldigt mycket mer utsatta för både våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel.

Personer, särskilt kvinnor, som lever med ett risk- och missbruk är väldigt ofta även utsatta för våld. Studier visar att i princip alla kvinnor med missbruk är eller har varit våldsutsatta. I många fall är det till och med så att våldet kom först, och missbruket är en konsekvens av just våldet. Därför är det viktigt att behandla traumat kring våldsutsattheten parallellt med missbruket. Det är också viktigt att kvinnor får behandling i en miljö fri från män, där de kan känna sig helt trygga.

En av anledningarna till att HBTQI-personer är särskilt sårbara är det bemötande de får eller är rädda att få från hälso- och sjukvård, socialtjänst, polis och andra myndigheter. Detta kan innebära att HBTQI-personer mer sällan söker hjälp och stöd och riskerar därmed att bli kvar i en våldsamt relation mycket längre.

Hedersrelaterat våld och förtryck förekommer oftare i familjer med utländsk bakgrund och kultur. Samtidigt så förekommer även våld i nära relationer även i dessa familjer. Individer med utländsk bakgrund vet inte alltid vilka lagar som gäller i Sverige, vilken hjälp kvinnor har rätt till och vilket stöd som finns att få. Detta samtidigt som individerna kanske inte behärskar det svenska språket så väl. Allt detta sammantaget bidrar till att individer med utländsk bakgrund är en särskilt utsatt och sårbar grupp.

För att upptäcka våldsutsatthet hos patienter, klienter och brukare är det av största vikt att ställa frågor om våld. Det allra bästa är att ställa frågor på rutin, dvs. till samtliga personer som verksamheten möter, inte bara till de personer som av en eller annan anledning misstänks blivit utsatt eller utsätter andra för våld. Det systematiska och rutinmässiga arbetet ger effekt, både på kort och på lång sikt. Vid ett jakande svar från våldsutsatta eller våldsutövare är det givetvis också viktigt att veta hur svaret ska hanteras och hur hänvisning vidare ska ske. Här behöver det finnas tydliga rutiner som är kända av samtlig personal. Det behöver också vara bestämt i respektive verksamhet hur dessa frågor ska förvaltas och utvecklas samt hur det säkerställs att rutiner och riktlinjer är uppdaterade.

Gravida individer med psykisk ohälsa, skadligt bruk, beroende eller samsjuklighet

Verksamheter som möter gravida individer med psykisk ohälsa, skadligt bruk, beroende eller en samsjuklighet som ligger till grund för oro för det ännu ofödda barnet, kan samverka med socialtjänsten. Vill individen ha stöd kan viss form av stöd ges utan biståndsbeslut. Verksamheter eller individen själv kan vända sig till socialtjänsten för att få information om vilket stöd som erbjuds. För att samordna insatser mellan regionens hälso- och sjukvård och socialtjänsten ska SIP användas.

Både hälso- och sjukvården och socialtjänsten kan behöva konsultera olika professioner för att kunna erbjuda bästa stöd till individen både under graviditet och efter att barnet är fött. Samverkan kan behövas mellan ex socialtjänsten, mödravården, förlossningen, psykiatrin. Konsultation ska i första hand ske med samtycke från individen, men i vissa fall kan verksamheter behöva rådgöra med varandra eller lämna information utan samtycke. Det är möjligt att bryta sekretess om uppgiften behöver lämnas för att ge individen nödvändig vård, behandling eller annat stöd eller en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet. Med detta avses exempelvis fall där en gravid individ på grund av skadligt bruk eller beroende riskerar att skada fostret eller vårdas med stöd av LPT eller LRV. Kriterier för att socialnämnden ska kunna ansöka om vård enligt LVM är dock detsamma oavsett om kvinnan är gravid eller inte.

Om oron kvarstår efter barnets födelse, ska en orosanmälan göras till socialtjänsten.

Personcentrerad vård och omsorg

Vården står för den lärda kunskapen och behöver bli bättre på att ta vara på den levda kunskapen. För att komma dit behöver personer involveras i planeringen av sin egen vård som aktiva medskapare, det skapar ökad delaktighet och tillför resurser till vården.

En av de stora riktningarna i utvecklingen av välfärden i dag är omställningen till Nära Vård. Kärnan i nära vård är ett personcentrerat arbetssätt som utgår från individens behov och förutsättningar. Det innebär att se, involvera och anpassa insatserna efter vad som är viktigt för just den individen. Att utgå från det bästa för patienten eller brukaren i hela vård- och omsorgsprocessen främjar gemensamt ansvarstagande och tillit, skapar förutsättningar för jämlik vård och omsorg och bidrar till trygghet. Det ska finnas en sammanhållen plan för insatserna och patienten eller brukaren ska veta vem hen kan kontakta vid frågor och funderingar samt hur planeringen ser ut framåt.

SIP- Samordnad individuell plan

När en person får stöd och insatser från flera olika huvudmän kan individen eller anhöriga ofta uppleva att de själva får bära ansvaret för att föra vidare information mellan berörda aktörer. Den samordnade individuella planeringen som mynnar ut i en SIP är ett verktyg för att samordna insatserna från flera huvudmän. Detta förtydligar hur olika aktörer bidrar för att hjälpa den enskilde och anhöriga. Individen och berörda verksamheter kan i dialog komma överens om insatserna.

Socialtjänsten och hälso- och sjukvården har en lagstadgad skyldighet att erbjuda SIP när individen får insatser från båda huvudmännen och insatserna behöver samordnas. Region Västmanland och länets kommuner har beslutat om att inkludera förskola och skola som jämbördig part i arbetet med SIP för barn och unga. Det innebär att när barn och unga har behov av att få insatser från flera huvudmän samordnade så har förskolan, skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården likvärdiga skyldigheter och ansvar. Detta framgår i den länsgemensamma överenskommelsen om samverkan för barns och ungas hälsa. Vad gäller unga vuxna är det enbart gymnasieskola och anpassad gymnasieskola som omfattas av beslutet.

Det finns olika verksamheter utöver socialtjänst, hälso- och sjukvård samt gymnasieskola som möter individer inom målgruppen för överenskommelsen, som kan upptäcka att det finns behov av att individen får samordnade insatser. Det kan exempelvis vara Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, SIS institutioner eller kommunala verksamheter så som arbetsmarknadsavdelningar, kommunala aktivitetsansvaret. Om dessa verksamheter ser ett behov av SIP behöver de tillsammans med den enskilde vända sig till hälso- och sjukvården eller socialtjänsten för att initiera en SIP.

Vad som ska framgå i en SIP och hur processen går till beskrivs i framtagna rutiner, Samordnad individuell plan - Länsgemensam samverkansrutin.

I samband med utskrivning från slutna hälso- och sjukvård ska SIP användas i den långsiktiga planeringen. Se även Länsgemensamma riktlinjer för samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Vid utskrivning från vård enligt Lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT) till vård enligt Lagen om öppen psykiatrisk tvångsvård (ÖPT) samt vård enligt Lagen om rättspsykiatrisk vård (LRV) till vård enligt Lagen om öppen rättspsykiatrisk vård (ÖRV) används Samordnad vårdplan i stället för SIP. För målgruppen är följande riktlinjer framtagna i länet:

- Länsgemensam riktlinje Samverkan vid utskrivning LPT
- Länsgemensam riktlinje Samverkan vid utskrivning LRV

Samtliga rutiner finns på regionens webbplats.

Parternas ansvar

Alla inom socialtjänst och hälso- och sjukvård samt skola (gymnasieskola och anpassad gymnasieskola) som uppmärksammar ett behov av samordning av olika huvudmäns insatser ska ta ansvar för att individen erbjuds en SIP.

De professionella aktörerna som deltar i SIP-mötet ska ha kunskap om individen och utifrån den egna verksamhetens ansvarsområde förbereda sig inför mötet. SIP-mötet ska prioriteras av alla och individen ska vara i fokus. Samtliga huvudmän har ansvar att följa uppgjord individuell plan.

Hälso- och sjukvårdens ansvar

Den regionala hälso- och sjukvården har ett ansvar att kalla till SIP, delta i SIP-möten och följa SIP-processen när behov av samordnade insatser föreligger. Ansvaret för olika delar av den regionala hälso- och sjukvården och tandvården beskrivs närmare i bilaga 1.

Hälsocenter, ungdomsmottagning och tandvård har ett ansvar att initiera till SIP när de ser ett behov. De initierar genom att kontakta relevant verksamhet i första linjen i enlighet med gällande rutin. Övriga verksamheter inom hälso- och sjukvården som ex **den kommunala primärvården** ansvarar för att initiera och följa SIP-processen enligt framtagen SIP-rutin.

Hälso- och sjukvården och tandvården har ett ansvar att medverka i SIP-processen när någon annan part kallar. Vilken del av den regionala hälso- och sjukvården som deltar beror på om och var individen har en aktuell vårdkontakt. Specialistvården ska normalt inte kallas eller delta om det inte finns en pågående och aktiv vårdkontakt. När en skola som saknar Cosmic Link tar initiativ till SIP är hälso- och sjukvården ansvariga för att vara behjälpliga enligt framtagen SIP-rutin.

Socialtjänstens ansvar

Socialtjänsten har ett ansvar att kalla till SIP, delta i SIP-möten och följa SIP-processen när behov av samordnade insatser föreligger. Socialtjänsten har också ett ansvar att medverka i SIP-processen när någon annan part kallar. När en skola som saknar Cosmic Link tar initiativ till SIP är socialtjänsten ansvariga för att vara behjälpliga enligt framtagen SIP-rutin.

Vilken aktör inom socialtjänsten som ska delta beror på var individen har pågående stöd och insatser.

Gymnasieskolans och anpassad gymnasieskolas ansvar

Kommunalt drivna skolor har ett ansvar att kalla till SIP, delta i SIP-möten och följa SIP-processen när behov av samordnade insatser föreligger på samma sätt som socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Fristående skolhuvudmän är inte undertecknande parter i denna överenskommelse men inbjuds att samverka i enlighet med överenskommelsen. Fristående skolor kan således ansvara för att kalla till SIP, delta i SIP-möten och följa SIP-processen på samma sätt som kommunala skolhuvudmän under förutsättning att verksamheten har deltagit i erforderliga utbildningar och är insatt i gällande rutiner.

Skolor som har tillgång till Cosmic Link följer samma rutiner som socialtjänsten och hälso- och sjukvården genom hela SIP-processen. Skolor som saknar Cosmic Link initierar och sammankallar till SIP med stöd av socialtjänsten eller hälso- och sjukvården enligt framtagna SIP-rutiner.

Uppföljning av SIP-mötet

En dialog bör alltid föras med individen angående dennes upplevelse av mötet. Verksamheten Välfärd ansvarar för att det ska finnas verktyg för att följa upp individens upplevelse av SIP-mötet på aggregerad nivå. Varje verksamhet inom kommunen och hälso- och sjukvården som initierar ett SIP-möte ansvarar för att individen erbjuds att delta i uppföljning. Den systematiska uppföljningen ska ligga till grund för länets utvecklingsarbete.

Psykisk hälsa och ohälsa

Vi har, i detta dokument, valt att använda oss av en beskrivning och modell av psykisk hälsa som Folkhälsomyndigheten tillsammans med Socialstyrelsen, Statens Beredning för medicinsk och Social Utvärdering (SBU) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) enats om (se nedan) där psykisk hälsa är ett paraplybegrepp som omfattar både psykiskt välbefinnande och psykisk ohälsa.

Bild som beskriver psykiskt välbefinnande och psykisk ohälsa.

Psykiskt välbefinnande handlar om att kunna balansera positiva och negativa känslor, att känna en tillfredsställelse och mening med livet, att ha goda sociala relationer och en förmåga att utveckla sig. Det är en grundläggande resurs för att kunna bemästra livets olika svårigheter.

Psykisk ohälsa är ett samlingsbegrepp för tillstånd av olika svårighetsgrad och varaktighet. Både psykiska besvär och psykiatriska tillstånd benämns som psykisk ohälsa. Psykiska besvär är en form av psykisk ohälsa och kan bestå av till exempel nedstämdhet, oro eller sömnbesvär som kan vara reaktioner på något som händer i vår omvärld. Även kroppsliga, så kallade psykosomatiska, besvär kan förekomma såsom huvudvärk, magont eller yrsel. Man ska inte förminska eller förringa psykiska besvär men där kanske man kan hitta annan hjälp än i psykiatri i första hand. Man ska dock vara uppmärksam på om de besvär man har förvärras eller blir långvariga och inte vara rädd att söka vård. Psykiatriska tillstånd kan både vara diagnostiserade psykiska sjukdomar och syndrom och utvecklingsrelaterade psykiska funktionsavvikelser eller funktionsnedsättningar, vanligen kallade neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. I dessa fall är det vanligare att man behöver stöd och behandling av specialistsjukvården. Skadligt bruk och beroende ingår i samlingsbegreppet psykisk ohälsa.

Insatser till individer med en psykisk ohälsa som har behov av stöd eller vård ska sättas in utifrån behov oavsett diagnos. I arbetet med tidig upptäckt har den regionala primärvården samt, i de fall det är aktuellt, den kommunala primärvården en viktig roll i att identifiera symtom på psykisk ohälsa och säkerställa att rätt behandling kan sättas in i rätt tid. Är ohälsan mer komplex sker en hänvisning till specialistsjukvården. Vuxenpsykiatri Västmanland är en specialistresurs för personer 18 år och uppåt med psykisk sjukdom eller allvarliga psykiska symtom. Remissfrihet råder vilket betyder att den enskilde har rätt att söka vård inom psykiatri för en första bedömning genom så kallad egen vårdbegäran. Kommunal verksamhet har en roll i att identifiera tidiga symtom, vägleda till rätt vård och att erbjuda aktiviteter och insatser när behov finns. Insatserna kan till exempel syfta till att ge ett stöd i vardagen eller sysselsättning.

För att insatserna ska bli så effektiva som möjligt behöver de samordnas och koordineras, både inom den egna verksamheten och ibland även i samverkan med andra. Har individen behov av stöd från flera huvudmän ska SIP användas för att samordna stödet.

När verksamheter möter individer som har stort behov av stöd och vård, är socialt utsatta och där situationen är komplex, ska verksamheterna ha extra fokus på samverkan. Det är inte ovanligt att individer med stora behov samt bristande sjukdomsinsikt hamnar i mellanrum mellan verksamheter och inte får det stöd hen är i behov av. I dessa fall blir samverkan och samordnade insatser av yttersta vikt för att individen ska kunna få en skälig levnadsnivå och kunna hantera sin vardag. När det finns behov av att lämna över ansvaret till en annan verksamhet är det viktigt att inte släppa sitt eget ansvar innan överlämning har skett och mottagits av nästa verksamhet för att förhindra glapp i vården och omsorgen. Det är också viktigt att främja individens möjlighet till delaktighet i sin vård och omsorg för att ge bästa möjliga förutsättningar för ett gott resultat.

Skadligt bruk och beroende

Det finns flera olika termer och definitioner av att ha ett problematiskt förhållande till alkohol och andra substanser. De termer som används har också olika betydelse beroende på verksamhet och yrkesgrupp. Riskbruk är ingen diagnos utan används för hög genomsnittskonsumtion eller intensivkonsum av alkohol. Skadligt bruk och substansberoende ingår i diagnos ICD-10. Inom socialtjänsten gör man i praktiken inga diagnostiska överväganden, såvida det inte är fråga om samarbete med hälso- och sjukvården. I Socialtjänstlagen används benämningen missbruk, men flera nationella utredningar förordar att framöver använda begreppen skadligt bruk och beroende, vilket vi väljer att använda i denna överenskommelse.

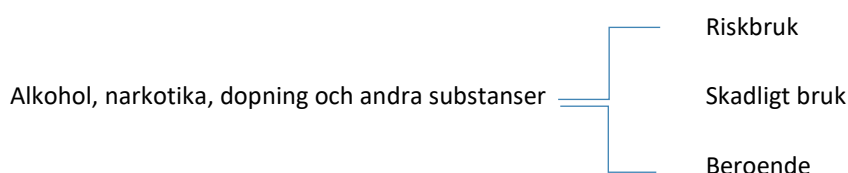

Bild som visar tre begrepp kring alkohol, narkotika, dopning och andra substanser.

Riskbruk av alkohol innebär en konsumtion som signifikant ökar risken för somatiska och psykiska skador. Utöver den generella risknivån för alkoholkonsumtion måste man beakta individens känslighet. Även en mindre mängd alkohol kan hos en känslig individ orsaka hälsoproblem.

Skadligt bruk innebär ett ihållande mönster av användning av psykoaktiva substanser, till exempel alkohol, narkotika som skadar hälsan. Skadan kan vara fysisk eller psykisk. I ICD-10 finns flera kriterier som behöver uppfyllas för skadligt bruk.

Substansberoende är ett specifikt sjukdomstillstånd som bland annat innebär svårigheter att kontrollera intaget, och en försämrad funktion i olika avseenden (fysiskt, psykiskt, socialt) som beror på substansens effekter.

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för individer med problematik gällande alkohol och andra substanser. Socialtjänsten ansvarar för att utreda och ge insatser utifrån behov. När en individ är i behov av att vårdas enligt LVM finns länsgemensamma samverkansrutiner mellan socialtjänsten och regionens hälso- och sjukvård i Västmanland. Socialnämnden ansvarar för att ansöka om vård enligt LVM.

Hälso- och sjukvården ansvarar för medicinska och psykiatriska insatser. Individer som har ett substansbruk kan behöva insatser för abstinensvård, läkemedelsassisterad behandling (LARO), sprututbyte eller insatser för psykisk ohälsa. Hälso- och sjukvården ansvarar för tvångsvård enligt LPT och LRV.

I förslag om kommande samsjuklighetsreform föreslås LVM vården att upphöra och att hälso- och sjukvården tar över ansvar för tvångsvård vid skadligt bruk och beroende inom ramen för LPT.

Drogtester

Båda huvudmännen har upphandlat och genomfört drogtester. Huvudmännens verksamheter har olika syften med att genomföra drogtester. Exempelvis kan kommunen erbjuda drogtester i kombination med annat stöd eller behandling, eller för att säkerställa drogfrihet på ett boende. Varje verksamhet har sina riktlinjer kring kravställande och erbjudande om drogtester.

Spel om pengar

Regionens hälso- och sjukvård har ansvar för att behandla spelberoende, precis som vid andra psykiatriska tillstånd. Från och med 1 januari 2018 har kommunerna ett utökat ansvar att förebygga och motverka skadligt bruk och beroende av spel om pengar. Samtliga av länets kommuner erbjuder öppenvårdsbehandling för spelberoende, både individuellt och i grupp.

Verksamheter kan genom att ställa frågor om spel tidigt upptäcka ifall individer har behov av stöd för spelberoende. Exempel på verksamheter som möter målgruppen är vårdcentraler och familjerådgivningen. Mer kunskap om spelprevention finns hos Folkhälsomyndighetens sida spelprevention.se

Individer med spelberoende har ofta behov av insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård. Problematiken är ofta sammansatt och insatser behöver samordnas för att de ska bli effektiva och bidra till att lösa individens hela situation. Insatserna kan handla om stöd och råd vid ekonomiska svårigheter, psykosocial behandling eller specialiserade insatser vid samsjuklighet i form av substansberoende eller psykisk ohälsa. Båda huvudmännens uppgifter

och insatser ska värderas likvärdigt och samordnas i ett välfungerande vård-och stödsystem som utgår från individens olika behov och önskemål.

I nationella vård och insatsprogrammet (VIP) under avsnittet "missbruk och beroende" finns även information om spel.

Samsjuklighet

Med samsjuklighet avses här när individen har ett skadligt bruk eller beroende av alkohol eller andra substanser samtidigt med en eller flera psykiatriska diagnoser eller psykiska funktionsnedsättningar. Tillstånden och behoven varierar med samsjuklighet men gemensamt för alla är att de har behov av vård och behandling för båda eller flera av sina tillstånd. Det är inte ovanligt att de även behöver stöd, vård och behandling för andra problem, till exempel somatisk sjukdom eller spel om pengar.

Individer med samsjuklighet ska få insatser parallellt och samordnat från socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Ingen huvudman får avvakta med att ge insatser med hänvisning till att en annan huvudman måste komma in med sina insatser först. Vi behöver gemensamt se till att samverka gällande individer med samsjuklighet så att de får sina behov tillgodosedda och att vårdkedjan blir obruten. Det kan också finnas ett behov av samverkan mellan huvudmännen i stöd med kompetens i olika frågor. Det är viktigt att vi kan hjälpas åt över verksamhetsgränser och ge stöd till andra verksamheter i frågor som berör individer som har behov av stöd från båda huvudmännen.

Till stöd för arbetet finns Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende. Även delbetänkandet av samsjuklighetsutredningen påtalar vikten av att kommun och region samordnar insatser vid samsjuklighet.

När insatser behöver ske parallellt och samordnat ska SIP användas som verktyg.

Individer som är i behov av insatser från flera upplever ofta att det är många aktörer kring individen och att det är svårt att veta vem man ska vända sig till. Region Västmanland och länets kommuner ansvarar för att se till att individer i behov av samordnade insatser tilldelas en samordnande kontakt under SIP-processen. Samverkan ska ske med stöd av samordnad individuell plan och processen kring den. Utöver en ansvarig för SIP-processen kan en fast vårdkontakt också vara till hjälp för individen. På 1177 Vårdguiden finns mer information om rätten till fast vårdkontakt.

Placering på Hem för vård och boende (HVB)

När individer med psykisk ohälsa, skadligt bruk, beroende eller samsjuklighet har behov av att vårdas på HVB bör samverkan ske mellan socialtjänsten, vuxenpsykiatri och habiliteringscentrum. Har individen insatser från hälso- och sjukvården rekommenderas SIP redan inför placering. Vårdåtagandet i Region Västmanland kvarstår vid placering även utanför länet. Ansvarig läkare vidtar de åtgärder som bedöms nödvändiga för att säkerställa en patientsäker vård.

Inför att vården på HVB avslutas rekommenderas SIP ifall individen har fortsatt behov av insatser i öppenvård.

Kostnadsansvar

Utgångspunkten för kostnadsfördelning är gällande lagstiftning om respektive huvudmans ansvar för insatser. Socialtjänsten har kostnadsansvar för placering på HVB. Hälso- och sjukvården har kostnadsansvar för regional hälso- och sjukvård. Vid utomlänsvård följer Hälso- och sjukvården riksavtal för utomlänsvård. Frågor kring kostnadsansvar ska diskuteras utan individens medverkan.

Vård på LVM-hem

Vård på LVM-hem kan ske efter att Förvaltningsrätten beslutat om tvångsvård eller Socialnämnden fattat beslut om omedelbart omhändertagande. Statens institutionsstyrelse ansvarar för att anvisa plats till ett LVM-hem. När individer anvisas plats på LVM-hem ska samverkan mellan socialtjänsten, regionens hälso- och sjukvård samt LVM-hemmet ske utifrån framtagen länsgemensam samverkansrutin.

Kostnadsansvar

Utgångspunkten för kostnadsfördelning är gällande lagstiftning om respektive huvudmans ansvar för insatser. Socialtjänsten har kostnadsansvar för LVM-vården, som även inkluderar viss hälso- och sjukvård som LVM-hem är skyldiga att tillgodose. Regionens hälso- och sjukvård har kostnadsansvar för regional hälso- och sjukvård. Vid utomlänsvård följer Hälso- och sjukvården riksavtal för utomlänsvård.

Hjälpmedel

Individer med psykiatriska tillstånd kan vara i behov av hjälpmedel. Riktlinjer, rutiner och kostnadsansvar gällande hjälpmedel beskrivs i Hjälpmedelshandboken för Västmanland. Innehållet i handboken baseras på gällande lagstiftning samt på de politiska beslut som fattats av Hjälpmedelsnämnden, en gemensam nämnd för kommuner i Västmanlands län och Region

Västmanland. Ansvaret för hjälpmedel i gymnasieskola och anpassad gymnasieskola beskrivs i en särskild länsövergripande överenskommelse.

Unga vuxna

En ålder som behöver uppmärksammas är när en person fyller 18 år, då individen många gånger får nya kontakter med anledning av hur både kommuner och regioner är organiserade. Alla verksamheter har inte 18 år som övergång från "barn" till vuxen. Vissa verksamheter vänder sig till en målgrupp med bredare åldersspann, exempelvis flera kommuners myndighetsutövning inom socialtjänsten, där övergång sker vid 20 års ålder. Det finns öppenvårdsverksamheter inom socialtjänsten som vänder sig till målgrupp 13 år och uppåt, och mottagningar inom regionen som har 16 år som gräns. Varje huvudman behöver se över vilka åldersövergångar som finns och arbeta för att övergångar blir för individens bästa.

Kommunen och regionen har ett ansvar att se till att vården inte bryts och att övergången blir bra för individen, oavsett i vilken ålder det sker en övergång till nya personer eller ny verksamhet. Varje organisation har ett ansvar gällande överföring av information i sin egen organisation och att detta görs i samförstånd med individen. Varje organisation behöver skapa förutsättningar för fungerande överlappningsperioder. Övergången ska säkerställas i ett gemensamt möte med berörda. SIP rekommenderas om flera huvudmän är berörda. För att få en bra övergång förutsätter det att man har en samsyn mellan verksamheter. Organisatoriska oklarheter måste hanteras innan ett SIP möte genomförs.

När verksamheter möter unga vuxna är det särskilt viktigt att tänka på att individen kan vilja ha vårdnadshavare eller annan viktig vuxen fortsatt involverad i stöd, vård och behandling, även efter 18 årsdagen. Unga vuxna inom målgruppen kan ha särskilt svårt att själva ansöka om stöd och vård, eller att klara av att ta sig till möten.

Alla unga vuxna som behöver vård, stöd och behandling har inte varit aktuella för insatser som barn. Det är av vikt att uppmärksamma unga vuxnas ohälsa tidigt. Unga vuxna som söker hjälp första gången kan ha svårt att veta vilka aktörer som individen har möjlighet att få stöd, vård och behandling ifrån. Hälso- och sjukvården samt kommunens verksamheter behöver kunna informera individen om var hen kan vända sig och vilket stöd olika aktörer kan erbjuda, ex socialpsykiatri, LSS, socialtjänst, psykiatri, beroendemottagning.

Unga vuxna som har en svår ekonomisk situation kan ha svårt att prioritera och bekosta sina resor och sin vård. Det är viktigt att särskilt uppmärksamma unga vuxna med ekonomiska svårigheter och samverka med berörda aktörer så att individen får tillgång till den vård, stöd och behandling som hen har behov utav.

Äldre

Många äldre har komplexa behov utifrån en samsjuklighet och skörhet och det är inte ovanligt att försvårande faktorer så som ofrivillig ensamhet, förlust av tidigare förmågor och försvagat socialt nätverk även ökar risken för psykisk ohälsa och skadlig alkoholkonsumtion. Även åldrandet i sig innebär en ökad risk för både fysiska sjukdomar och psykiatriska tillstånd. Det finns svårigheter i att identifiera psykisk ohälsa hos äldre personer, detta kan bero på att symtomen oftare är fysiska besvär, som till exempel viktnedgång, trötthet och sömnbesvär.

I det förebyggande arbetet har **den kommunala och regionala primärvården** en viktig roll i att identifiera symtom på psykisk ohälsa och säkerställa att rätt behandling kan sättas in i rätt tid men även övrig hälso- och sjukvård är viktiga aktörer i identifiering av psykisk ohälsa hos äldre. Kommunal verksamhet har också en roll i att identifiera tidiga symtom och att erbjuda aktiviteter och insatser som syftar till att minska ensamhet och möjliggöra hälsosamma levnadsvanor.

Det finns behov av att systematiskt arbeta för att fånga upp problematiken kring psykisk ohälsa och riskbruk, skadligt bruk, och beroende av alkohol hos äldre. I berörda verksamheter ska det finnas lokala rutiner för detta arbete. Socialstyrelsen har tagit fram en utbildning om äldre och alkoholkonsumtion som riktar sig till hemtjänstpersonal och biståndshandläggare. Varje huvudman ansvarar för att se till att berörd personal har den utbildning och kunskap som krävs för att möta äldre med psykisk ohälsa, riskbruk, skadligt bruk eller beroende. De som möter äldre behöver ha kunskap för att känna sig bekväma med att ta upp frågor om detta, de behöver också känna till vilket hjälp individen har möjlighet att få samt stödja personen att söka den hjälpen.

För att fånga behoven och att rätt insatser sätts in i rätt tid och på rätt vårdnivå krävs en samverkan mellan region och kommun. Socialtjänstens individ och familjeomsorg har ansvar för att äldre med behov av stöd och behandling av skadligt bruk och beroende får den hjälp individen är i behov av. Hälso- och sjukvården ansvarar för medicinska och psykiatriska insatser.

Stöd till anhöriga

Anhörig är enligt nationella anhörigstrategin en person som ger omsorg, stöd eller vård till någon som är långvarigt sjuk, äldre eller har en funktionsnedsättning. I detta dokument menar vi också att anhörig kan vara någon som på annat sätt blir påverkad av en annan individs psykiska ohälsa eller sjukdom. Det kan vara en familjemedlem men också en annan person som står en nära som till exempel en vän eller granne.

Enligt Socialtjänstlagen ska socialtjänsten erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar någon nära som på grund av långvarig sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning behöver

omsorg eller vård. Stödet ska vara individualiserat och flexibelt och bestämmelsen gäller för hela socialtjänsten och alla dess målgrupper och verksamheter.

Regionen saknar motsvarande skyldighet men hälso- och sjukvården har ett ansvar att förebygga ohälsa. I det ingår att arbeta hälsofrämjande och förebyggande med personer eller grupper som riskerar att drabbas av ohälsa, däribland anhöriga.

Barn som anhörig

När en förälder eller annan för barnet viktig vuxen (kan också vara till exempel ett syskon) har en allvarlig sjukdom, skada, psykisk funktionsnedsättning, beroendeproblematik eller oväntat avlider är det viktigt att uppmärksamma barnen. Det gäller även barn som bevittnar våld mot förälder eller en vuxen som barnet varaktigt bor hos eller om barnet självt blir utsatt av våld. Hälso- och sjukvården har ett utvidgat ansvar att beakta ett barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan som barnet varaktigt bor med är allvarligt sjuk, så gäller även vid skadligt bruk och beroende av spel om pengar.

Hälso- och sjukvården samt kommunernas verksamheter som möter en individ inom målgruppen för överenskommelsen, behöver ta reda på om det finns barn som kan påverkas. Verksamheten behöver informera individen om att barnet har rätt till information och vilket stöd verksamheten kan bistå med. För att ge information, råd och stöd till barnet behöver samtycke inhämtas. Finns det en oro för ett barn är verksamheten skyldig att göra en orosanmälan till Socialtjänsten. Hälso- och sjukvården bör även beakta om mängden föreskriven medicin kan påverka föräldraförmågan. Socialtjänsten, som utreder föräldraförmåga, kan också behöva kunna rådfråga beroendevården och psykiatrien om hur mediciner och substanser påverkar.

Har individen kontakt med både socialtjänsten och hälso- och sjukvården kan även stödet till barnet behöva samordnas.

Referenser

Lagstiftning

[Hälsa- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Lag \(1990:52\) med särskilda bestämmelser om vård av unga](#)

[Lag \(2018:1197\) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter](#)

[Lag \(1993:387\) om stöd och service till vissa funktionshindrade](#)

[Offentlighets- och sekretesslag \(2009:400\)](#)

[Skollag \(2010:800\)](#)

[Socialtjänstlag \(2001:453\)](#)

[Tandvårdslag \(1985:125\)](#)

Statliga utredningar

[Börja med barnen! \(SOU 2021:34\)](#)

[Framtidens socialtjänst \(SOU 2020:47\)](#)

[Från delar till helhet! Delbetänkande av Samsjuklighetsutredningen \(SOU 2021:93\)](#)

[Samordnad utveckling för god och nära vård \(2017:01\)](#)

Statliga myndigheter och SKR

[Begrepp inom området psykisk hälsa \(skr.se\)](#)

[En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar](#)

[Kunskapsguiden](#)

[Läkemedelsboken \(lakemedelsboken.se\)](#)

[Nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd](#)

[Nationell anhörigstrategi inom vård och omsorg \(regeringen.se\)](#)

[Nationella vård- och insatsprogram](#)

[Partnerskap för kunskapsstyrning](#)

[Regionala samverkans- och stödstrukturer RSS](#)

[Riksavtal för utomlänsvård](#)

[Socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens ansvar vid spelmissbruk - Meddelandeblad](#)

[Spelprevention.se \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

[Stöd till anhöriga – Vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap. 10 § Socialtjänstlagen](#)

[Handledning i jämställdhetsanalys](#)

[FN:s deklARATIONER om de mänskliga rättigheterna](#)

Regional samverkan i Västmanland

[För vårdgivare och samarbetspartners - Samverkansdokument \(regionvastmanland.se\)](#)

[Samverkansdokument Vuxenpsykiatri/Primärvård](#)

[Föräldraskapsstöd - Region Västmanland \(regionvastmanland.se\)](#)

[Hjälpmedelshandboken Västmanland](#)

[Hjälpmedel i förskola och skola - Länsövergripande överenskommelse](#)

[Lagstadgade överenskommelser för vissa målgrupper](#)

[Länsgemensamma rutiner](#)

[Primärvårdsprogram Västmanland](#)

[RUS 2030 - Västmanlands regionala utvecklingsstrategi](#)

Uppgifter

Ärendenamn/Diarienummer RUF230139	Datum 2023-10-31
Barn som berörs Barn som anhöriga	
Ansvarig för prövningen Sofia Ekman och Maria Boman	
Beslutsfattare Liselotte Eriksson, verksamhetschef Valfärd	

[i Klicka här för regionövergripande instruktion](#)

Art 2 – Barnets rätt till jämlikhet och ickediskriminering					
Bidrar ärendet till jämlikhet och ickediskriminering för alla barn oavsett;	Ej relevant	Vet ej	Nej	Delvis	Ja
Ålder (ex. spädbarn, tonåring)	☐	☐	☐	☐	☒
Kön (ex. flicka, pojke)	☐	☐	☐	☐	☒
Könsidentitet/könsuttryck (ex. identifikation som han, hon, hen)	☐	☐	☐	☐	☒
Sexuell läggning (ex. attraktion till samma eller motsatta kön, båda eller inga)	☐	☐	☐	☐	☒
Funktionsnedsättning (ex. fysisk, psykisk)	☐	☐	☐	☐	☒
Etnicitet, hudfärg, språk	☐	☐	☐	☐	☒
Religion/livsåskådning	☐	☐	☐	☐	☒
Socioekonomi (ex. föräldrars ställning, studiebidrag)	☐	☐	☐	☐	☒
Bostadsort/stadsdel (ex. segregering, ojämlikhet i länet)	☐	☐	☐	☐	☒
Kommentarer: (Utförligare beskrivning av ovan eller annat relevant) Överenskommelsen omfattar barn som anhöriga. Utfrån barn som anhöriga inkluderas alla barn enligt ovan.					
Art 3 – Barnets bästa					
Annat som berör ärendet; ;	Ej relevant	Vet ej	Nej	Delvis	Ja
Relevanta lagkrav	☐	☐	☐	☐	☒
Nationella styrdokument	☐	☐	☐	☐	☒
Forskning och evidens	☐	☐	☐	☐	☒
Regionens styrdokument	☐	☐	☐	☐	☒
Praxis i andra regioner	☐	☐	☐	☐	☒
Regionens beprövade erfarenhet	☐	☐	☐	☐	☒
Barnets sociala nätverk	☐	☐	☐	☐	☒
Barnets bästa på både kort och långs sikt	☐	☐	☐	☐	☒
Kommentarer: Kommuner och regioner är skyldiga enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen att teckna samverkanöverenskommelser gällande bla skadligt bruk och beroende samt personer med psykisk funktionsnedsättning.					

I samverkansöverenskommelser ska barnets bästa beaktas. Denna överenskommelse vänder sig till vuxna, men i överenskommelsen har barn som anhöriga inkluderats, övergången mellan barn och vuxna, oro för barn samt det ofödda barnet.

Art 6, 19, 24 – Barnets rätt till optimal utveckling

Bidrar ärendet med;	Ej relevant	Vet ej	Nej	Delvis	Ja
Rätt till liv och överlevnad	☐	☐	☐	☐	☒
Goda förutsättningar för optimal utveckling	☐	☐	☐	☐	☒
Bästa uppnåeliga hälsa	☐	☐	☐	☐	☒
Skydd mot att fara illa	☐	☐	☐	☐	☒

Kommentarer:

Syftet med överenskommelsen är att stärka samverkan mellan huvudmännen i frågor som rör vuxna. Med stärkt samverkan vill vi öka förutsättningarna för individer till att deras hälsa tillgodoses och att de upplever att de får adekvat och sammanhållen stöd utifrån sina behov. Överenskommelsen tar upp ansvarsfördelning för barn som anhöriga, ofödda barn samt om det finns oro för barn som anhöriga. Överenskommelsen berör också särskilda behov hos barn och unga i övergången från barn till vuxen.

Med utgångspunkt för ovanstående görs bedömningen att överenskommelsen stärker även barns rätt till optimal utveckling, skydd för barnet och rätt till bästa möjliga hälsa.

Art 12 – Barnets rätt till delaktighet och att komma till tals

Utifrån ärendet behöver vi förstå det här ur barnets/barnens perspektiv: *(Definiera frågor oavsett om frågor ställs till barn eller ej)*
Hur påverkar vuxnas psykiska ohälsa och samsjuklighet barn som anhöriga eller närstående?

Åsikter, erfarenheter och rekommendationer som barnet/barnen lyft fram.

(Vid enkel prövning kan det ofta räcka med att titta på redan framtagna kunskapsunderlag och rapporter kopplat till sakområdet ärendet berör där barn lämnat åsikter. Saknas barns åsikter helt bör det övervägas om barns åsikter ska inhämtas).

Barn har rätt att få information, råd och stöd när något händer en närstående samt vara delaktiga i frågor som rör dem. Vi vet att barn till förädrar med beroendeproblematik och psykisk ohälsa har särskilda behov. Det finns framtagna kunskapsunderlag och röster från barn och unga att ta del av.

	Ej relevant	Vet ej	Nej	Delvis	Ja
Har barnets/barnens åsikter beaktats?	☐	☐	☐	☐	☒

Kommentarer:

Vi har lyft fram barns rättigheter och barn som anhöriga särskilt i överenskommelsen. Vi har bedömt att det inte varit behövt att inhämta åsikter från barn och unga utifrån att det finns nationellt material att ta del av.

Berörs ärendet av andra barnrättsområden?

- Barnets demokratiska rättigheter (förutom art 12 även art 7,8,13,14,15,16,17,30,42)
- Barnets rätt till utveckling (förutom art 6 även art 23,24,26,27,28,29,31,39)
- Barnets rätt till familj (art 5,9,10,11,18, 20, 21,22)
- Barnets rätt till skydd (förutom art 19 och 24 även art 32,33,34,35,36,37,38)

	Ej relevant	Vet ej	Nej	Delvis	Ja

Har något eller några av dessa rättighetsområden beaktats i ärendet?	☐	☐	☐	☒	☐
Kommentarer: I överenskommelsen beskrivs ansvar för verksamheter att göra orosanmälan.					
Barnrättslig slutsats					
	Ej relevant	Vet ej	Nej	Delvis	Ja
Bedöms ärendet vara förenligt med barnkonventionen?	☐	☐	☐	☐	☒
Förtydligande av barnrättslig slutsats: Målgruppen för överenskommelsen är vuxna men i framtagandet av överenskommelsen har barn som anhöriga beaktats. En prövning av barnets bästa är genomförd och visar att barnets bästa har beaktats vid framtagandet.					

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
1 (2)

§ 106 Budget 2025 med plan 2026 - 2027 för Kungsörs kommun och kommunfullmäktiges mål 2025 Skattesats 2025

Diarienummer KS 2024/51

Beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige beslutar att

- anta budget 2025 med ramfördelning till nämnderna enligt föreliggande förslag, innebärande ett budgeterat positivt resultat totalt för Kungsörs kommun med 5 055 tkr,
- anta föreliggande förslag till investeringsbudget för Kungsörs kommun 2025, innebärande att nettoutgifterna uppgår till 12 500 tkr,
- anta föreliggande förslag till mål för verksamheterna för en god ekonomisk hushållning att gälla kommunen och de helägda aktiebolagen i kommunkoncernen,
- anta föreliggande förslag till finansiella mål för en god ekonomisk hushållning,
- lämna skattesatsen oförändrad med 22,03 procent,
- borgensavgiften för de helägda kommunala aktiebolagen ska uppgå till 0,60 procent 2025,
- i övrigt anta föreliggande förslag till budget 2025 med plan för 2026-2027

Kommunstyrelsen beslutar vidare anta föreliggande förslag till justerade budgetramar för 2024, innebärande ianspråktagande av kommunstyrelsens medel till förfogande samt pott för aktivering av investeringar.

Reservationer

Stellan Lund (M), Bo Granudd (M), Roland Jansson (SD), Björn Eriksson (SD) och Hans Carlsson (M) reserverar sig muntligt till förmån för eget förslag lagt av Borgerlig samverkan.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens budgetberedning har arbetet fram ett förslag till mål och budget för 2025 med plan för 2026–2027.

Justerade budgetramar för 2024 avser 280 tkr för rabatterat pris på VL:s sommarbiljetter enligt beslut 2024-04-22 § 86 och därefter beslutad utvidgning av underlaget med ungdomar som har beviljats färdtjänst.

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
2 (2)

Dessutom anslag till nämnderna för täckning av kapitalkostnaderna för aktiverade investeringar under året på sammanlagt 1 777 tkr.

Överläggning

Under överläggningen presenterar Borgerlig Samverkan ett eget förslag till budget. Mötet ajourneras därefter 14:45 - 15:00.

Yrkanden

Stellan Lund (M) yrkar på eget lagt förslag från borgerlig samverkan vilket presenteras på mötet.

Beslutsordning

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, majoritetens förslag samt förslag från borgerlig samverkan, och ställer dessa mot varandra.

Resultat av omröstning

Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutat enligt majoritetens förslag.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-05-17 Budget 2025 med plan 2026 - 2027 för Kungsörs kommun och kommunfullmäktiges mål 2025
Skattesats 2025

Budget 2025 med plan 2026 - 2027 för Kungsörs kommun och kommunfullmäktiges mål 2025
Skattesats 2025

Skickas till

Kungsörs kommunteknik AB
Kungsörs Vatten AB
Kungsörs Fastighets AB
Kommundirektör
Ekonomichef
HR-chef
Ekonomer
Socialchef
Skolchef
VD KKTAB
Kultur- och fritidschef
Stab- och kanslichef

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Vår handläggare
sara.jonsson@kungsor.se
Ekonomiavdelningen
Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-05-17

Ert datum

Sida
1 (2)

Diarienummer
KS 2024/51

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Budget 2025 med plan 2026 - 2027 för Kungsörs kommun och kommunfullmäktiges mål 2025

Skattesats 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag: **Kommunfullmäktige beslutar att**

- anta budget 2025 med ramfördelning till nämnderna enligt föreliggande förslag, innebärande ett budgeterat positivt resultat totalt för Kungsörs kommun med 5 055 tkr,
- anta föreliggande förslag till investeringsbudget för Kungsörs kommun 2025, innebärande att nettoutgifterna uppgår till 12 500 tkr,
- anta föreliggande förslag till mål för verksamheterna för en god ekonomisk hushållning att gälla kommunen och de helägda aktiebolagen i kommunkoncernen,
- anta föreliggande förslag till finansiella mål för en god ekonomisk hushållning,
- lämna skattesatsen oförändrad med 22,03 procent,
- borgensavgiften för de helägda kommunala aktiebolagen ska uppgå till 0,60 procent 2025,
- i övrigt anta föreliggande förslag till budget 2025 med plan för 2023–2024.

Kommunstyrelsen beslutar vidare anta föreliggande förslag till justerade budgetramar för 2024, innebärande ianspråktagande av kommunstyrelsens medel till förfogande samt pott för aktivering av investeringar.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens budgetberedning har arbetet fram ett förslag till mål och budget för 2025 med plan för 2026–2027.

Justerade budgetramar för 2024 avser 280 tkr för rabatterat pris på VL:s sommarbiljetter enligt beslut 2024-04-22 § 86 och därefter beslutad utvidgning av underlaget med ungdomar som har beviljats färdtjänst.

Dessutom anslag till nämnderna för täckning av kapitalkostnaderna för

Kungörs kommun

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse**Datum**
2024-05-17**Ert datum****Diarienummer**
KS 2024/51**Er beteckning****Sida**
2 (2)

aktiverade investeringar under året på sammanlagt 1 777 tkr.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-05-17 Budget 2025 med plan 2026 - 2027 för Kungörs kommun och kommunfullmäktiges mål 2025 Skattesats 2025

Budget 2025 med plan 2026 - 2027 för Kungörs kommun och kommunfullmäktiges mål 2025 Skattesats 2025

Anders Mebius
Kommundirektör

Sara Jonsson
Ekonomichef

Skickas till

Kungörs kommunteknik AB
Kungörs Vatten AB
Kungörs Fastighets AB
Kommundirektör
Ekonomichef
HR-chef
Ekonomer
Socialchef
Skolchef
VD KKTAB
Kultur- och fritidschef
Stab- och kanslichef

Kungsör

**Mål och budget
2025 med
ekonomisk plan för
2026–2027**

Kommunfullmäktige

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande har ordet	2
Mål och budget 2025 med ekonomisk plan för 2026–2027 För Kungsörs kommun	3
Inledning	3
Så styrs Kungsör	3
Mandatfördelning i Kungsörs Kommunfullmäktige 2023-2026.....	3
Kungsörs styrmodell	4
Kommunens vision och ledord	4
Ägardirektiv	5
Kungsörs organisation	5
Nämnders uppdrag och ansvarsområden.....	6
Nuläge och framtida utmaningar	8
Den demografiska utmaningen.....	8
Kompetensförsörjning - en utmaning	9
Ett utmanande säkerhetsläge.....	10
Kungsörs kommun ska bli en av Sveriges bästa skolkommuner	10
Kungsörs kommun ska växa	11
Kungsörs kommun ska ha goda ekonomiska resultat och hög kvalitet i verksamheterna	13
Perspektiven som genomsyrar hela kommunkoncernens arbete.....	14
Jämställdhet	14
Barns rättigheter	14
Miljö.....	14
Kommunfullmäktiges mål 2025.....	14
Verksamhetsmål	14
Finansiella mål	16
Ekonomiska förutsättningar.....	16
Antaganden om pris- och löneuppräknings	16
Specificerade besparingskrav i årets budget - inte generella	17
Resursförstärkning i budgeten	18
Kommunkoncernens investeringar	22
Budget 2025 och plan för 2026–2027.....	24
Resultatbudget.....	24

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Föregående år skrev jag att vi står inför stora utmaningar. Även detta år står vi inför utmaningar med en åldrande befolkning som kräver vår omsorg och omvårdnad. Vi jobbar även aktivt med att stärka skolan och få bättre skolresultat. Min känsla är att vi jobbar aktivt för att få Kungsör till en bra kommun att bo och verka i.

Vi stöter på patrull med vissa budgetposter som vi inte råder över. Ett exempel från föregående år är snöröjningen som kostade mycket mera resurser än vad vi hade budgeterat med. Vi är även nu rustade med byggklara tomter för att kunna bygga flera bostäder med detaljplaner som vi beslutat om. Vi vet att det finns intressen för att flytta till Kungsör. Vi har intressenter som vill bygga i framtiden och det är glädjande efter föregående år då marknaden svalnade rejält.

Som jag skrev tidigare så står vi för utmaningar med dessa skall vi lösa tillsammans och vi har många duktiga personer i vår organisation som jobbar för att nå bra resultat i Kungsörs anda.

Avslutningsvis vill jag bara skicka en hälsning till alla att vi skall gå igenom detta och att vi skall stödja varandra i det tuffa arbete och inför utmaningarna som vi står inför.

Mikael Peterson

Kommunstyrelsens ordförande

Mål och budget 2025 med ekonomisk plan för 2026–2027 För Kungsörs kommun

Inledning

Kungsör är en lugn och trygg kommun med strax över 8 600 invånare. Kungsör präglas av en kunglig historia och en sällsynt vacker och unik natur. Centrala Kungsör ligger högt och bebyggelsen sträcker sig ner mot Mälaren. På landsbygden finns ytterligare en tätort, Valskog. Kommunen växer och förändras hela tiden, vi planerar, utvecklar och förbättrar nya och befintliga områden.

Kungsör ligger mitt i Västra Mälardalen, E20 passerar strax utanför tätorten och tågen på Svealandsbanan stannar centralt. Till grannkommunerna reser du snabbt, till Arboga, Köping och Eskilstuna tar det cirka 15 minuter, Västerås och Örebro finns inom 45 minuter och Stockholm når du på en timme med snabbtåg.

Så styrs Kungsör

Kungsör styrs genom politiska beslut i kommunfullmäktige, styrelser och nämnder. Kommunfullmäktige är Kungsör kommuns högsta beslutande organ. De 31 ledamöterna utses i allmänna val, som sker vart fjärde år. Under denna mandatperiod är det Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet som är i majoritet.

Dokumentet du läser nu, Mål och budget, beskriver vad kommunfullmäktige vill uppnå och de ekonomiska förutsättningarna som finns för kommunens verksamheter och kommunägda bolag. Mål och budget beslutas i juni för att sedan kompletteras och fastställas i sin helhet i november föregående år och gäller som styrande dokument.

Kungsörs kommun arbetar med mål- och resultatstyrning, vilken syftar till att, utifrån ett helhetsperspektiv, stödja verksamheterna att förbättra tjänsterna till medborgare, brukare och kunder

Mandatfördelning i Kungsörs Kommunfullmäktige 2023-2026

Parti	Mandat, antal
Socialdemokraterna	11
Sverigedemokraterna	7
Moderaterna	5
Centern	3
Lideralerna	1
Vänsterpartiet	2
Kristdemokraterna	2
Totalt	31

Kungsörs styrmodell

Styrningen består av tre delar:

1. Planering
2. Uppföljning och analys
3. Åtgärder

VAD som ska uppnås på lång sikt beskrivs i Kungsörs kommuns vision och i långsiktiga mål, vilka tar avstamp i de globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030 och Västmanlands regionala utvecklingsstrategi. Alla nämnder och helägda kommunala bolag ska jobba mot att samtliga mål nås. Kopplat till detta formulerar nämnder och bolagsstyrelser ett fokusområde och identifierar några nyckeltal per mål som sedan går till kommunfullmäktige för beslut.

Nyckeltalen från samtliga nämnder och bolagsstyrelser används sedan för att följa upp att utvecklingen går i avsedd riktning och för att bedöma måluppfyllelsen av målen.

Utifrån beslut i kommunfullmäktige gällande mål, fokusområden och nyckeltal arbetar sedan nämnder och bolagsstyrelser fram sin mål och budget och därefter beskriver verksamheterna HUR de, via aktiviteter i sina verksamhetsplaner, ska arbeta för att bidra till att målen nås.

Utvecklingen och resultaten följs upp två gånger per år.

Kommunens vision och ledord

Vårt Kungsör är den naturnära attraktiva Mälarkommunen, där vi med öppenhet och kreativitet får människor och företag att mötas och växa.

Öppenhet

Vi är stolta över vårt Kungsör. Vi uppmuntrar och värnar om varandra med en öppen och positiv attityd. Olikhet och mångfald ser vi som en tillgång. Det finns möjlighet för alla att vara delaktiga och påverka vår framtida utveckling.

Kreativitet

I samverkan får vi saker att hända i ett Kungsör där både människor och företag växer. I ett kreativt klimat skapar vi engagemang och framåtanda. Långsiktiga lösningar, i takt med omvärldens förändring, bidrar till kommunens hållbara utveckling. Här tar vi tillvara idéer och kompetenser i en innovativ miljö som skapar fördelar och framgång.

Närhet

Vår kungliga livsmiljö är valet för den som vill leva hållbart och tryggt i den lugna orten eller på landsbygden. Kungsör är en plats där man vill vara. Här är det nära till Mälaren, natur och friluftsliv, och det är enkelt att skapa en aktiv fritid. Vårt attraktiva och variationsrika boende i

Mälardalen är en styrka där goda kommunikationer gör det möjligt att ta tillvara andra städers kvaliteter.

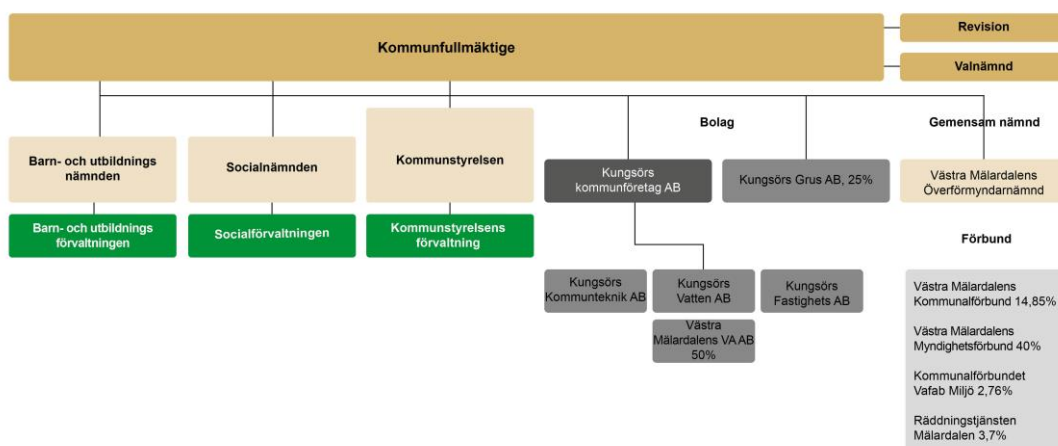
Ägardirektiv

Kommunfullmäktige beslutar om ägardirektiv för kommunens helägda bolag, vilka fastställs på bolagsstämman. Bolagen bedriver del av den kommunala verksamheten och regleras, utöver lag och bolagsordning, av de av fullmäktige utfärdade ägardirektiven. Dessa direktiv är komplement till bolagsordningen och anger direktiv om bland annat bolagens verksamhet, det kommunala ändamålet med respektive bolag och i vilka avseenden fullmäktiges ställningstagande måste inhämtas gällande beslut av principiell beskaffenhet. Beslut av principiell beskaffenhet kan röra sig om investeringar som har särskild politisk betydelse och som slutredovisas i kommunens årsredovisning.

Kommunstyrelsen innehar kommunens ledningsfunktion över bolagen. Varje år beslutar kommunstyrelsen om huruvida verksamheten som har bedrivits i bolagen har varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna, i enlighet med 6 kap. 1 a § kommunallagen.

För varje år beslutar kommunfullmäktige om borgensramar för de egna bolagen. Motsvarande hur stor andel av borgensramen som bolagen utnyttjar genom att låna externt, tar kommunen ut en borgensavgift på lånesumman. Att kommunen debiterar bolagen en borgensavgift beror på EU:s statsstödsregler, som stipulerar att det inte är tillåtet att ge offentligt ägda företag en konkurrensfördel genom att subventionera deras finansiering. Villkoren för finansieringen måste därför vara marknadsmässig och motsvara den som bolagen skulle erhålla utan kommunal borgen. Förutom EU:s statsstödsregler måste Skatteverkets regler för internprissättning anammas. Borgensavgiften får därför inte heller vara för hög så att det betraktas som otillåten vinstöverföring. För 2025 uppgår borgensavgiften preliminärt till 0,60 procent.

Kungsörs organisation

Nämnders uppdrag och ansvarsområden

Nämnders uppdrag och ansvarsområden

Kungsörs kommun har tre nämnder med tillhörande förvaltningar; Kommunstyrelsen, Socialnämnden och Barn- och utbildningsnämnden. Den tekniska verksamheten och vatten- och avloppsverksamheten, är bolagiserad i KKTAB (Kungsörs KommunTeknik AB) och KVAB (Kungsörs Vatten AB).

De kommunala förvaltningarna sköter den dagliga verksamheten, förbereder ärenden till nämnder och styrelser och genomför politiska beslut. Varje förvaltning och bolag har administration för samordning och service inom ansvarsområdet.

I kommunen arbetar cirka 700 tillsvidareanställda. Över 85 procent tillhör socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen och arbetar huvudsakligen inom vård, omsorg, förskola eller skola.

Kungsörs kommun samarbetar med andra kommuner i en rad frågor. Det finns ett myndighetsförbund tillsammans med Arboga kommun som hanterar miljö- och byggfrågor och ett kommunalförbund tillsammans med Arboga, Köping och Surahammars kommuner som ansvarar för sådant som kommunernas IT-drift, telefoni, löneadministration, upphandling och beredskapsfrågor.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har en förvaltning med ett brett och omfattande uppdrag inom olika verksamhetsområden som näringsliv, kultur och fritid, turism och samhällsutveckling. Kommunstyrelsen tilldelar uppdrag till kommunens bolag och gemensamma förbund.

Under kommunstyrelsen finns en centraliserad ekonomi-, personal-, kommunikation-, kost- och kanslifunktion för samtliga nämnder och förvaltningar.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden har en förvaltning som ansvarar bland annat för förskoleverksamhet, grundskola och vuxenutbildning. Förvaltningen ansvarar också för verksamhetsområden inom svenska för invandrare, vägledning, integration, flyktingmottagande, gymnasiefrågor, musikskola, skolhälsovård samt fritidsgårdar och förebyggande ungdomsarbete.

Socialnämnden

Socialnämnden har en förvaltning som omfattar äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt funktionsstöd. Inom äldreomsorg ryms områdena hälso- och sjukvård, hemtjänst, särskilt boende och hemsjukvård. Individ och familjeomsorgen handlägger all myndighetsutövning utifrån lagstiftning som gäller socialtjänst. Här finns också en funktion för arbetsmarknad och försörjning. Funktionsstöd omfattar personlig assistans, daglig verksamhet, bistånd, LSS och färdtjänst.

Kungsörs helägda bolag

KKAB – Kungsörs Kommunföretag AB

KKAB är kommunens helägda moderbolag i den kommunala bolagskoncernen.

KFAB – Kungsörs Fastighets AB

Kungsörs Fastighets AB är Kungsörs kommuns allmännyttiga bostadsbolag som hyr ut bostäder och lokaler.

KKTAB – Kungsörs KommunTeknik AB

KKTAB har till uppgift att bistå Kungsörs kommun med den tekniska verksamheten; drift, gata, park, fastighet, lokalvård, naturvård och ekologi. KKTAB äger de flesta av de kommunala verksamheternas lokaler.

KVAB – Kungsörs Vatten AB

KVAB har till uppgift att bistå Kungsörs kommun med vatten- och avloppsverksamhet. Verksamheten är i huvudsak avgiftsfinansierad och regleras av en särskild vatten- och avloppslag.

Övriga kommunala bolag

Kungsörs Grus

Ägs till 25% av Kungsörs kommun. Kungsörs Grus bryter och levererar grus till cementfabriker.

Västra Mälardalens Vatten AB

Ägs till 50% av KVAB. Västra Mälardalens vatten sköter driften och ansvarar för de personella resurserna för KVAB och AVAB (Arboga vatten AB).

Förbund

VMKF – Västra Mälardalens Kommunalförbund

VMKF är ett samarbete mellan Kungsör, Arboga, Köping och Surahammars kommuner. Förbundet hanterar upphandlingar, informationssäkerhetsarbete, bostadsanpassningsbidrag och parkeringstillstånd. Även IT-, telefoni- och lönefrågor samordnas i förbundet.

VMMF – Västra Mälardalens Myndighetsförbund

VMMF är ett samarbete med Arboga kommun i miljö-, hälsoskydds- och byggfrågor.

Räddningstjänsten Mälardalen

Räddningstjänsten upprätthåller en gemensam organisation för räddningstjänst och andra uppgifter för medlemskommunerna Västerås, Hallstahammar, Surahammar, Arboga, Kungsör och Köping.

Kommunalförbundet Vafab Miljö

Vafab Miljö består av kommunerna i Västmanland samt Heby och Enköpings kommun. Förbundet tillhandahåller och utvecklar avfallstjänster på uppdrag av medlemskommunerna.

Gemensam nämnd

Västra Mälardalens Överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämnden ansvarar för tillsyn och kontroll av förmyndares, förvaltares och gode mäns uppdrag enligt föräldrabalken. Överförmyndarnämnden är gemensam för Köping, Arboga, Kungsör, Hallstahammar och Surahammar.

Nuläge och framtida utmaningar

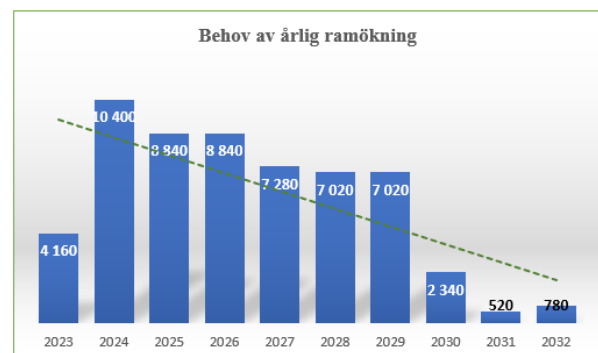
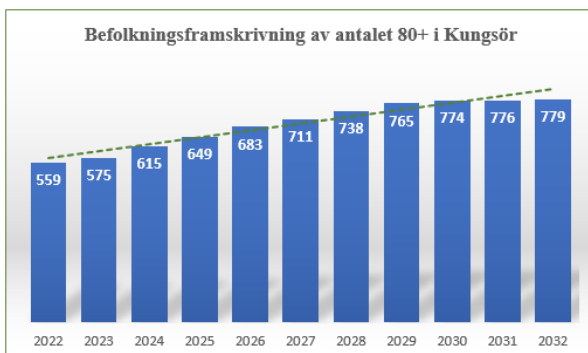
Den demografiska utmaningen

Kommunsektorns långsiktigt största utmaning är att antalet personer som blir äldre än 80 år ökar mer än dem som tillförs arbetskraften. Människorna som är födda under och efter krigsåren 1944-1949 är en stor åldersgrupp och Kungsörs kommuns kostnader för äldreomsorg ökar därför rejält. Kommunens kostnader för äldreomsorg beräknas grovt motsvara 260 tkr per invånare som är äldre än 80 år, inklusive allt plus politiskt beslutade indexuppräknningar. Med den utgångspunkten beräknas behovet av årlig ramförstärkning till äldreomsorgen förändras enligt diagrammet (pris- och löneuppräknningar beslutas separat för varje år).

Om vi i framtiden arbetar på samma sätt inom äldreomsorgen som idag så kommer varken ekonomiska- eller personella resurser räcka till. Därför behöver verksamheten ställa om och använda nya arbetsmetoder och utnyttja digitala möjligheter i allt större utsträckning. Likaså behöver andra tänkbara lösningar tas fram, bland annat kopplat till anpassade boendemiljöer i syfte att minska eller minimera ökningen av behovet av särskilda boendeplatser. Det krävs då att flera aktörer samverkar kring att ta fram en långsiktig strategi kopplat till samhällsbyggnad, bostadsverksamhet och äldreomsorg.

Arbetet med att möta utmaningarna pågår redan och kommer att behöva fortsätta flera år framöver. Bland annat införs ständigt nya digitala lösningar som möjliggör nya, kvalitativa och effektiva arbetssätt, som gynnar både invånare och brukare. Den enskilt största åtgärden som planeras för under budget- och planperioden är byggnationen av äldreboende på Tallåsgården. Den förväntas bli den största enskilda investeringen någonsin i kommunal verksamhet i Kungsörs kommun.

En politisk majoritet är överens om att det ska byggas 50 biståndsbedömda trygghetsbostäder och 40 särskilda boendeplatser där Tallåsgården ligger idag - en centralt belägen fastighet som ägs av Kungsörs Kommun teknik AB. Det nya Tallåsgården ska inrymma, förutom trygghets- och särskilda boenden, matsal/samlingslokal samt dagverksamhet för dementa. Inom ramen för LSS-lagstiftningen ska Tallåsgården vidare inrymma gruppboende, serviceboende samt utrymme för daglig verksamhet.

Kompetensförsörjning - en utmaning

Att det finns rätt kompetens inom kommunens och bolagens verksamheter samt medarbetare som stannar är viktigt för att hålla god kvalitet och kontinuitet i kommunens verksamheter. För att klara kompetensförsörjningen behöver kommunen fortsätta arbeta med

arbetsgivarvarumärket. Kommunen behöver behålla, attrahera och rekrytera medarbetare genom goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö och starkt ledarskap. Förändrade krav med anledning av den demografiska utvecklingen gör att vi behöver effektivisera och tydliggöra processer och fortsätta arbeta med ledarskap och goda arbetsvillkor. Arbetet med medarbetarskap ska utvecklas och stärkas.

Ett utmanande säkerhetsläge

Den ryska invasionen av Ukraina har när detta skrivs redan pågått i strax över två år och har sedan dess även påverkat Sveriges säkerhet. Försvarsmakten bedömer just nu risken för ett väpnat angrepp mot Sverige som låg, men att det finns en ökad risk för påverkansoperationer och andra fientliga aktioner. Exempelvis sker återkommande cyberangrepp och politiska påverkanskampanjer riktade mot Sverige. Detta är något som Försvarsmakten noga följer utvecklingen av.

Kungsör som kommun har en viktig roll i samhällets krisberedskap och är ansvarig för att verksamheten även måste fungera under kriser. Det spända säkerhetsläget har redan påverkat kommunens arbete med krisberedskap, bland annat genom fler och mer omfattande övningar och detta är något som troligtvis kommer fortsätta och även intensifieras framöver. Kungsör behöver därför ta höjd och i samverkan med andra kommuner säkerställa att kommunen har en god krisberedskap och rätt kompetens.

Den 7 mars 2024 blev Sverige medlem i försvarsalliansen Nato (North Atlantic Treaty Organization). Hur detta kommer påverka Kungsörs kommun arbete är idag oklart, men det är något som behöver bevakas löpande.

Kungsörs kommun ska bli en av Sveriges bästa skolkommuner

Tillsammans arbetas det hårt för att Kungsörs kommun ska bli en av Sveriges bästa skolkommuner. Det finns mycket som är bra med Kungsörs skola redan idag, men för att bli Sveriges bästa skola krävs ytterligare ansträngning. Det kan handla om ledarskapet på samtliga nivåer i kommunen, med betoning på det pedagogiska ledarskapet i klassrummen.

Skolresultaten är en kommungemensam uppgift som ytterst handlar om att skapa en miljö och förutsättningar för alla elevers möjligheter att lyckas med skolarbetet, vilket också är grundintentionen i lagar och förordningar. I Kungsör ska varje elev få blomstra och nå sin fulla potential.

Kungsörs kommun ska växa

Ambitionen att få Kungsör att växa står fast och fortsatt arbete behövs för att Kungsör ska kunna erbjuda ett varierat bostadsutbud, stärka Kungsörs varumärke samt att få Kungsör att vara en attraktiv plats att bo, verka och vistas i. Under innevarande budget- och planperiod pågår arbetet med att ta fram en ny översiktsplan, som planeras färdigställas år 2026.

Kungsörs äldre befolkning ökar vilket ställer krav på ökat byggande av varierande bostadsformer för äldre i en trivsam och trygg miljö. Byggandet av nya bostäder behöver matcha den demografiska utvecklingen, locka nya kommuninvånare och vara förberett för det "smarta" digitala samhället. Bostadsbeståndet behöver vara ekonomiskt, hållbart och socialt tillgängligt så att det kan tillgodose nuvarande invånares behov och välkomna framtida Kungsörbor.

Den regionala utvecklingsstrategin är grunden för det regionala utvecklingsarbetet i Västmanland och stärker hela länets utveckling och hållbara tillväxt. För att Västmanland och Kungsör ska utvecklas är det viktigt att länet upplevs som attraktivt så att människor vill bo och verka i länet och leva sina liv här, etablera företag eller komma på besök.

För att underlätta arbets- och studiependling på ett enkelt och tryggt sätt ska kommunen tillsammans med andra aktörer planera för ett långsiktigt trafiksystem som bidrar till ett ökat hållbart resande, effektiva godstransporter, minskade utsläpp, och förbättrad folkhälsa. Kommunen ska fortsätta bygga ut gång- och cykelvägnätet för att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter och möjliggöra för kommunens invånare att gå eller cykla till viktiga målpunkter som exempelvis förskola, skola, vårdcentral och fritidsanläggningar.

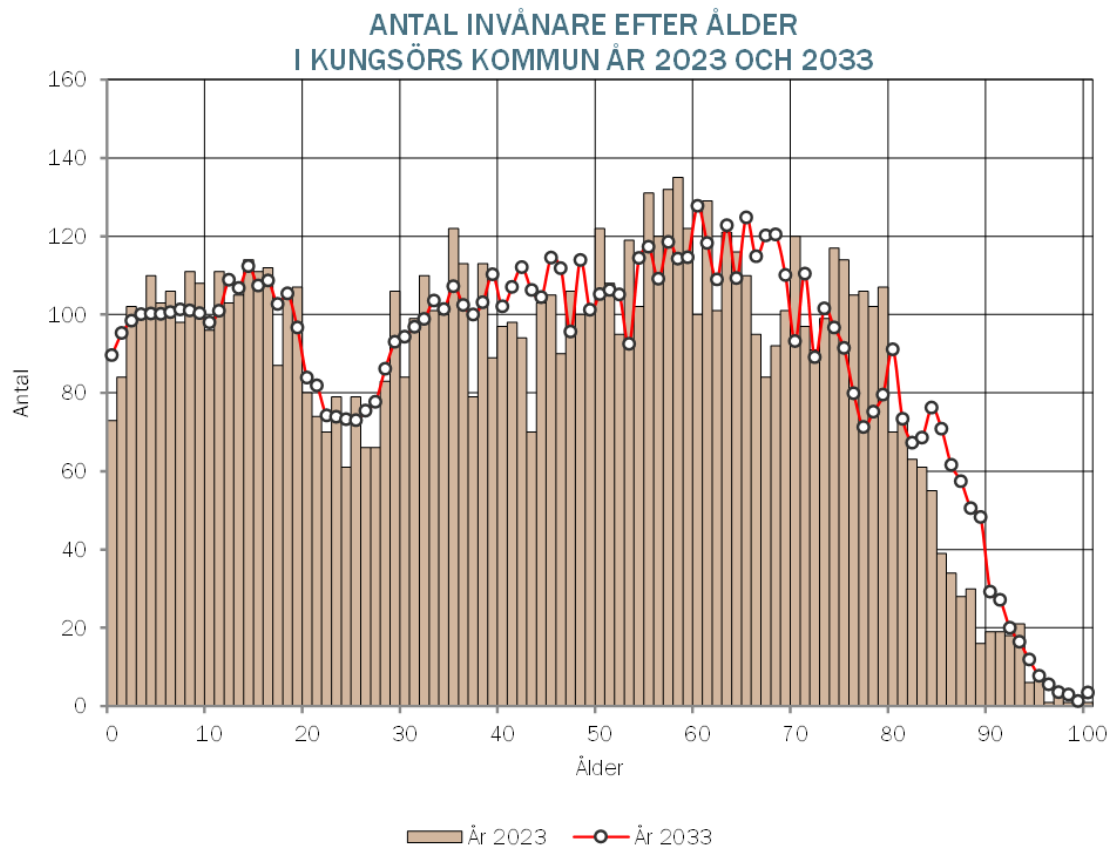

Kungsörs kommun ska fortsätta samverka med föreningslivet och civilsamhället för att främja utvecklingen av kommunen. Dessa aktörer spelar en viktig roll genom att bidra till samhällsutvecklingen på olika sätt, exempelvis genom att berika idrotts- och kulturlivet, öka inkluderingen och minska utanförskapet. De skapar engagemang och demokratiskt lärande, samtidigt som de får människor att organisera sig i meningsfulla sammanhang. Kungsörs kommun ska tillsammans med föreningslivet och civilsamhället skapa ett mervärde för våra invånare.

Likt verkligheten för de flesta kommuner i landet, har Kungsörs befolkning minskat det senaste året, som en konsekvens av minskat barnafödande. Det är viktigt att följa utvecklingen noga för att prioritera de omfattande investeringsbehoven i kommunkoncernen.

Folkmängd och förändringskomponenter i Kungsörs kommun

	1980	1990	2000	2023	2024	2033
Födda	89	95	79	78	76	88
Döda	90	84	87	96	95	102
Födelseöverskott	-1	11	-8	-18	-18	-14
Inflyttade	398	439	378	501	582	632
Utflyttade	401	389	378	606	575	599
Flyttnetto	-3	50	0	-105	7	33
Folkökning	-4	61	-8	-123	-11	19
Folkmängd	8 606	8 472	8 148	8 643	8 632	8 868

Kungsörs kommun ska ha goda ekonomiska resultat och hög kvalitet i verksamheterna

De tjänster som kommunen levererar ska hålla hög kvalitet och skapa nytta för medborgaren. Kommunens ledning och medarbetare planerar, följer upp, analyserar och vidtar åtgärder för att förbättra verksamheterna. I takt med att samhällets krav på kommunens tjänster ökar är det av största vikt att kommunen ständigt arbetar med att utveckla verksamheterna och, i de fallen det går och är lämpligt, gör detta med stöd av digital teknik. En förutsättning för att kunna göra detta är att det finns en god digital mognad i organisationen, tydliga processer och stöd att tillgå. En annan förutsättning är att kommunen har ordning och reda på ekonomin.

Positiva ekonomiska resultat behövs för att ge en långsiktig stabilitet i finansieringen av kommunens verksamheter och för att möjliggöra särskilda satsningar eller klara av oförutsägbara händelser. Budgeten är en ram för de ekonomiska resurser som finns att tillgå för att skapa bästa möjliga verksamhet, där det blir mer angeläget att integrera förväntade kostnadsökningar och vara beredd på att omdisponera medel mellan nämnderna. För att uppnå en god ekonomistyrning krävs en ekonomi som är väl integrerad med styrningen av verksamheten och att det sker en systematisk uppföljning av kostnaderna.

Perspektiven som genomsyrar hela kommunkoncernens arbete

Jämställdhet

Förvaltningarna fortsätter utveckla metoder för att säkerställa att jämställdhetsperspektivet är med tidigt i planeringen, samt i uppföljningen av verksamheterna. Kungsörs kommun som arbetsgivare ska arbeta aktivt med att främja kvinnors och mäns lika rätt om arbete, anställnings- och arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet.

Barns rättigheter

Förvaltningarna fortsätter utveckla metoder för att säkerställa att barnperspektivet är med tidigt i planeringen och uppföljningen av verksamheterna.

Miljö

Miljöperspektivet ska genomsyra arbetet i hela kommunkoncernen. Alla har ett ansvar att arbeta för hållbar utveckling och för att uppnå de globala målen i Agenda 2030 samt de nationella miljömålen. Kungsör är en EKO-kommun och ska fortsätta att utvecklas. Tillsammans ska vi minska vår miljö- och klimatpåverkan och skapa goda förutsättningar för en biologisk mångfald. Med de styrande dokumenten, exempelvis avfallsplan och energiplan, som hjälp arbetar vi förebyggande i den mån det går, tar vara på ekosystemtjänster och minskar vår påverkan på ekosystemen.

Kommunfullmäktiges mål 2025

Verksamhetsmål

Inför 2025 har Kungsörs kommun reviderat målstrukturen, vilket innebär att kommunfullmäktige beslutar om tre långsiktiga mål. Nämnder och styrelser formulerar sedan, utifrån varje mål, ett fokusområde som ska genomsyra deras verksamhetens arbete under året. Målen följs upp genom att nämnder och styrelser beslutar om tre nyckeltal per fokusområde, vilka följs upp, analyseras och rapporteras i samband med delårsrapporten och årsredovisningen.

Alla nämnder och bolagsstyrelser ska därmed jobba mot samma mål och bidra till att samtliga mål uppnås. På så vis ska alla som arbetar och verkar i Kungsörs kommunkoncern bli medvetna om de förtroendevaldas ambitioner för verksamheterna.

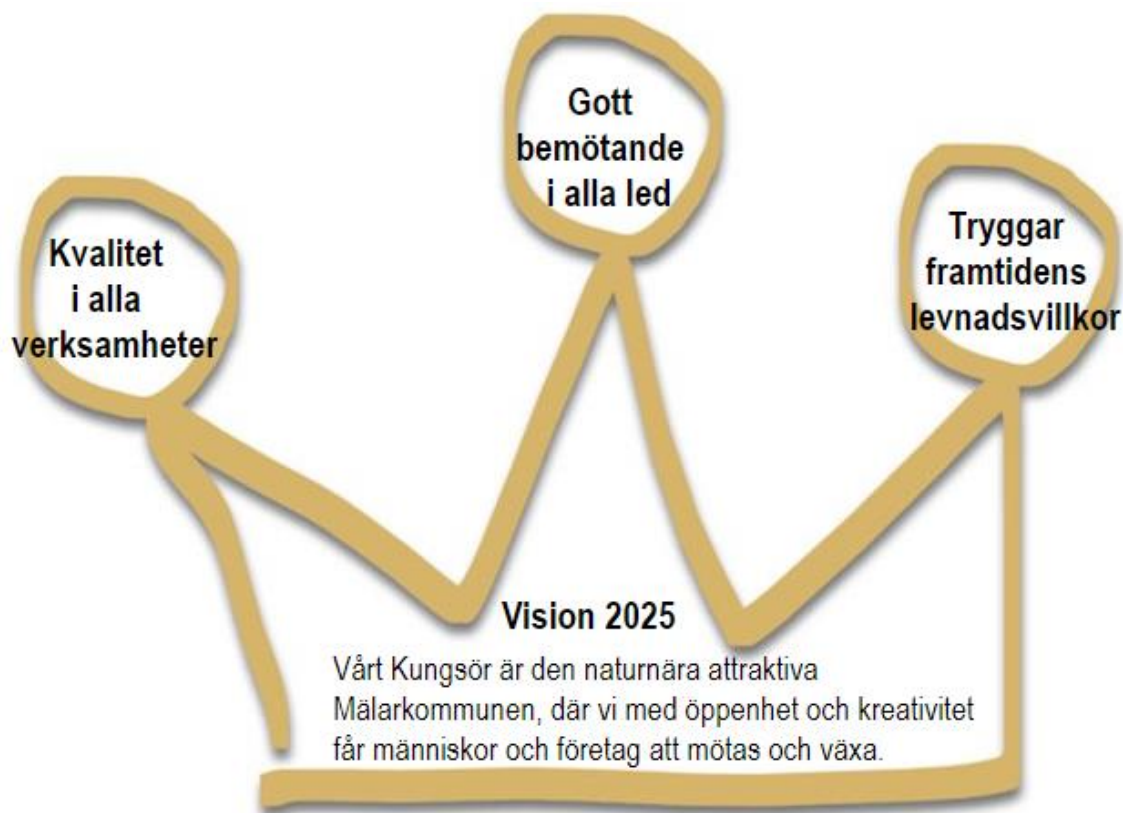
Målen visualiseras i bilden nedan. Fokusområden och nyckeltal tillhörande respektive mål presenteras därefter i kommande stycken. För att tydliggöra vilka fokusområden och nyckeltal som berör vilken nämnd eller styrelse används taggning.

Följande taggar används för nämnderna:

- BUN = Barn- och utbildningsnämnden
- KS = Kommunstyrelsen
- SN = Socialnämnden

Följande taggar används för helägda kommunala bolag:

- KFAB = Kungsörs KommunFastighet AB
- KKTAB = Kungsörs KommunTenik AB
- KVAB = Kungsörs Vatten AB

Mål, fokusområden och nyckeltal

Mål och budget 2025 kommer kompletteras med nämnder och bolagsstyrelsers fokusområden och nyckeltal under hösten 2024.

Kvalitet i alla verksamheter

Kungsörs kommun strävar alltid efter att hålla en hög kvalitet i alla verksamheter.

Gott bemötande i alla led

Invånare, företagare, anställda och besökare förtjänar ett gott bemötande i alla led från Kungsörs kommun.

Tryggar framtidens levnadsvillkor

Kungsörs kommun bygger ett samhälle som präglas av ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet och tryggar framtidens välfärd genom att vara en attraktiv arbetsgivare som utnyttjar fördelarna med modern teknik.

Finansiella mål

Enligt kommunallagens bestämmelser ska kommunfullmäktige i budgeten ange finansiella mål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning innebär att varje generation själv ska bära kostnaderna för det den konsumerar och dagens invånare får inte övervältra kostnader på yngre generationer.

Kungsörs finansiella mål redogörs nedan.

I kolumnen nedan som heter **utfall 2024** avses det prognostiserade utfallet vid årets slut 2024.

Kommunens resultat ska över tid uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag

Nyckeltal	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027
Kommunens resultat av skatteintäkter och finansiella statsbidrag, (%)	2,3%	minusresultat	0,7%	2,6%	3,5%

Självfinansieringsgrad av årets skattefinansierade investeringar ska vara minst 100%

Nyckeltal	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027
Självfinansieringsgrad av skattefinansierade investeringar, procent (%)	166,0%	66,8%	>/=100,0%	>/=100,0%	>/=100,0%

Kommunkoncernens kassalikviditet ska vara högre än 100 procent

Nyckeltal	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027
Kommunkoncernens kassalikviditet, procent (%)	144,3%	131,4%	>/=100,0%	>/=100,0%	>/=100,0%

Kommunens externa låneskuld får ej överstiga 100 000 kr per invånare

Nyckeltal	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027
Kommunens externa låneskuld, kr/inv	92 081	94 516	<99 000	<100 000	<100 000

Ekonomiska förutsättningar

Antaganden om pris- och löneuppräknings

Sverige är på väg att lämna den djupa ekonomiska svackan år 2024 bakom sig och är på väg mot en konjunkturell återhämtning år 2025. Sverige förväntas dock fortsatt befinna sig i lågkonjunktur även år 2025 och dessvärre fortsätter arbetslösheten att öka något.

En återhämtning av hushållens konsumtion - främst driven av lägre inflation och lägre räntor i kombination med relativt höga löneökningar - gör att BNP ökar. Till skillnad från 2023 antas reallöneökningar och ökad disponibel inkomst för hushållen 2024. Men eftersom investeringarna förväntas minska - framförallt på bostadsmarknaden - kommer det att hålla tillbaka BNP-tillväxten. Dessutom antas tillväxttakten i Sveriges främsta exportländer också fortsatt vara svag. År 2025 kommer de svenska exportländernas tillväxt att tillta och då kommer också svensk tillväxt att stärkas. Riksbanken förväntas sänka styrräntan gradvis under 2024 och 2025, därför att målet om två procents inflation uppnås.

I Kungsörs budget för 2025 antas en löneökningstakt för 2025 på 3,6 procent och en prisutvecklingstakt med 0,8 procent. Förutom dessa uppräknningar sker justeringar på grund av volymförändringar i äldreomsorgen, förskola, skola och fritidshem. Det görs även flertalet riktade satsningar och specificerade besparingsuppdrag. Dessa specificeras i tabeller i följande avsnitt.

Den kraftiga ökningen av prisbasbeloppet 2023 och 2024 ökade kommunsektorns pensionskostnader rejält, men för 2025 sjunker prisbasbeloppet och inkomstbasbeloppet höjs. Prisbasbeloppet påverkar pensionsavgifternas utveckling och värdesäkring av den förmånsbestämda ålderspensionen. Inkomstbasbeloppet ökade inte så mycket som befarades inför 2024 års budget, vilket innebar högre pensionskostnader 2024. Men för 2025 förmodas inkomstbasbeloppet höjas mer. Pensionskostnaderna är betydligt högre för dem som tjänar mer än 7,5 inkomstbasbelopp. Om inkomstbasbeloppet höjs, faller färre över gränsen 7,5.

Specificerade besparingskrav i årets budget - inte generella

I budget 2025 finns specificerade besparingsuppdrag för att minska kostnaderna på administration och lokaler. Orsaken är att Socialnämnden behöver reala resurstillskott och härstammar från ett fullmäktigebeslut i juni 2023. I nedanstående tabell finns belopp för de uppdrag som är inarbetade i budgeten. För att uppnå besparingar motsvarande 2 miljoner kronor på administration och 5 miljoner kronor på lokalkostnader, har kommundirektören fortsatt uppdrag att utreda nämnda åtgärder.

Budgeten uppnår inte det finansiella målet om 2 procents resultat i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag per år över tid. Om resultatet blir som budgeterat åren 2024-2025 behöver resultatnivån höjas markant åren 2026 och 2027. Ett resultat om 2 procent av skatter och bidrag behövs för att finansiera investeringar och utbetalningar på avsättningar för t.ex. pensioner och miljöskulder. I Kungsör bedrivs den skattefinansierade verksamheten i både förvaltning - i kommunen, kommunalförbund och gemensam nämnd - samt i bolagsform i KKTAB. Kommunen måste ta hänsyn till hela skattekollektivets åtaganden på lång sikt vid prioriteringar av drift och investeringar i budgeten.

Det är viktigt att kommunfullmäktiges uppdrag om att sänka kostnaderna för lokaler och administration fullföljs, så att resultatnivån för 2025 kan höjas. Därmed skulle det inte behövas lika stora effektiviseringskrav efterföljande år. Under planperioden 2026-2027 beräknas effektiviseringskraven uppgå till 2,0 procent per år, men detta är inte nödvändigt om kommunfullmäktiges uppdrag fullföljs redan 2025.

Besparing på lokalkostnader och administration i 2025 års budget enligt KF 2023-06-12 § 106.	
	(tkr)
Totalt	-7 000
<i>varav administration</i>	<i>-2 000</i>
Medicinrobotar administrerar medicin till brukare istället för hemtjänstpersonal	320
<i>Kvar att utreda</i>	<i>-1 680</i>
<i>- Konsekvenserna av att tillskapa en gemensam central bemanningsenhet.</i>	
<i>- Konsekvenserna av att införa e-handel.</i>	
<i>- Förutsättningarna för att samverka om administrativa resurser inom kommunkoncernen.</i>	
<i>varav lokalkostnader</i>	<i>-5 000</i>
Sänkt hyreskostnad fackliga organisationer	84
Tomställning Rektorsvillan	64
Försäljning av Drotten 1; borttag Socialnämndens subvention av hyran för Återvinningen	394
Anpassad grundskola i egna lokaler i kommunen	1 500
<i>Kvar att utreda</i>	<i>-2 958</i>
<i>- Fortsatt uppdrag åt kommundirektören att presentera förslag på fastigheter som kan tomställas och säljas.</i>	
<i>- Konsekvenser av rivning av Ulvesund hus 8 (KS 2023/505).</i>	
<i>- Konsekvenser av att begränsa badhusets öppettider och alternativ placering av grundskolans simundervisning (KS 2023/326).</i>	
Ram 2025	-4 638

Resursförstärkning i budgeten

I enlighet med den långsiktiga planen om att successivt ge äldreomsorgen årliga resurstillskott för att möta behoven som följer av det ökande antalet invånare som är äldre än 80 år, höjs Socialnämndens budgetram med 7 miljoner kronor. I Kungsör skiljer sig inte befolkningsprognosen nämnvärt från resten av länets kommuner där antalet äldre ökar men barnantalet minskar på kort sikt. För 2024 fick Barn- och utbildningsnämnden kompensation med totalt 1,4 mnkr för volymökningar, som tas bort från budgetramen 2025, eftersom barnantalet inte ökade. Nämnden får dock tillskott för att möjliggöra kostnadsminskande åtgärder genom att anordna anpassad grundskola i egen regi, vilket förväntas bidra till betydande kostnadsminskningar 2026.

Resultaten av lönerrevisionen 2024-2025 kompenseras från en central pott som inte är utfördelad i nämndernas ramar ännu. Parterna har kommit överens om 2024 års löner och märket uppgår till 3,3 procent. I budgetunderlaget sänks lönerrevisionens budget med 700 tkr därför att utfallet av revisionen förväntas bli lägre än 2024 års budgeterade medel.

Personalomkostnadspålägget (PO) sänks enligt SKR:s rekommendationer från 47,18 procent 2024 till 41,39 procent 2025. Sänkningen beror främst på den förväntat lägre inflationen som värdesäkrar pensionsskulden och därmed resulterar i betydligt lägre pensionskostnader. För PO-pålägget sker en intern fördelning därför att kostnaden för de kollektivavtalade försäkringarna ska belasta ekonomin där de anställda arbetar. Det får betydelse när kommunen redovisar statistik för de olika verksamheterna till staten.

Kommunfullmäktige beslutar i årets budget om att fördubbla friskvårdsbidraget till samtliga anställda i kommunen, vilket beräknas kosta 1,2 miljoner kronor. Medarbetarna är den viktigaste resursen och kompetensförsörjningen lyfts ständigt fram av SKR som kommunsektorns främsta utmaning. Kungsör vill vara en attraktiv arbetsgivare och säkerställa konkurrenskraftiga villkor åt sina anställda.

Anslagen till KKTAB för den s.k. *beställningen* höjs med 400 tkr och ändamålet är att anslagen till Naturvården höjs likaledes. Det är KKTAB:s styrelse som prioriterar KKTAB:s resurser i sin egen budgetprocess, men uppdraget från kommunen blir härmed tydligt – naturvården är viktig.

Barn- och utbildningsnämnden	(tkr)
Ram 2024	248 982
<i>Budgetjustering under 2024</i>	158
Aktiverade investeringar	158
Justerad budget 2024	249 140
Justeringar inför 2025	
Lägre PO-pålägg	-6 175
Hysesuppräknig 0,8%	235
Prisuppräknig 0,8%	175
Intäktsuppräknig 1,2%	-95
Uppräknig interkommunala ersättningar 1,2%	741
Borttag volymkompensationer 2024 pga blev ingen befolkningsökning	-1 385
Förstärkning lärare och elevassistenter i grundskola och fritidshem	1 500
Anpassad grundskola i egen regi	-1 500
Borttag extra politisk satsning tillfällig för 2024	-2 900
Ram 2025	239 756
Socialnämnden	(tkr)
Ram 2024	277 700
<i>Budgetjustering under 2024</i>	176
Aktiverade investeringar	176
Justerad budget 2024	277 876
Justeringar inför 2025	

Lägre PO-pålägg	-8 551
Hysesuppräknig med 0,8%	206
Prisuppräknig 0,8%	279
Intäktsuppräknig 1,2%	-256
Uppräknig placeringskostnader 1,2%	218
Volymökning äldreomsorgen	7 000
Löneökning jan-mars 2025	
HLR-utbildning vart tredje år (KS 2023/75)	-150
Förändrade arbetssätt medicinrobotar	-320
Uppsägning Rektorsvillan	-182
Försäljning av Drotten 1, minskad subventionerad hyra för Återvinningen	-394
Borttag extra politisk satsning tillfällig för 2024	-1 000
Ram 2025	274 726
Kommunstyrelsens egen förvaltning	(tkr)
Ram 2024	124 567
<i>Budgetjustering under 2024</i>	1 723
Sommarbiljetter VL	280
Aktiverade investeringar	1 443
Justerad budget 2024	126 290
Justeringar inför 2025	
Lägre PO-pålägg	-1 939
Hysesuppräknig med 0,8%	130
Prisuppräknig 0,8%	498
Intäktsuppräknig 1,2%	-85
Fördubblat friskvårdsbidrag anställda fr o m 2025	1 200
Tillfällig kompensation 2024 för ökade pensionskostnader för de medarbetare i KKTAB som arbetar på beställning av KS	-1 500
Uppräknig priser och löner KKTAB beställningen	342
Uppräknig anslag till Räddningstjänsten Mälardalen	90
Uppräknig anslag Västra Mälardalens kommunalförbund	396
Sänkt ram Västra Mälardalens myndighetsförbund p.g.a. lägre pensionskostnader	-219
Exploatering Runnabäcken 2 effekt borttag försäljningsintäkt	6 400
Översiktsplan 2024-2025 totalt 2 000 tkr	1 500
Sänkta hyreskostnader fackliga organisationer	-84
Tomställning Rektorsvillan	119

Korrigerig redovisning av löneväxling till intern finans	-117
Anslag Naturvården	400
Återföring Sommarbiljetter VL 2024	-280
Ram 2025	133 141
<hr/>	
Intern finans består av kommungemensamma anslag och vissa anslag fördelas ut som budgetförstärkningar under året till nämnderna, t.ex. efter lönerrevisionen eller när investeringar har färdigställts	(tkr)
Kommungemensamma anslag 2024	23 793
<i>Budgetjustering under 2024</i>	-2 057
Sommarbiljetter VL	-280
Aktiverade investeringar	-1 777
Justerad budget 2024	21 736
Justeringar inför 2025	
Löneökningar 3,6%	16 895
Lägre löneunderlag för lönerrevisionen	-700
Minskade pensionskostnader	-9 211
Interna PO-pålägg (inkl. sänkt PO)	13 905
Interna kapitalkostnader	73
Pott avsedd för aktivering av investeringar (avskrivningar)	848
Korrigerig redovisning av löneväxling från KS	117
Anslag Naturvården	-400
Återföring Sommarbiljetter VL 2024	280
Justering Kommunstyrelsens medel till förfogande	-1 697
Kommungemensamma anslag 2025	41 846
<hr/>	
Totala driftbudgetramar 2025	689 448

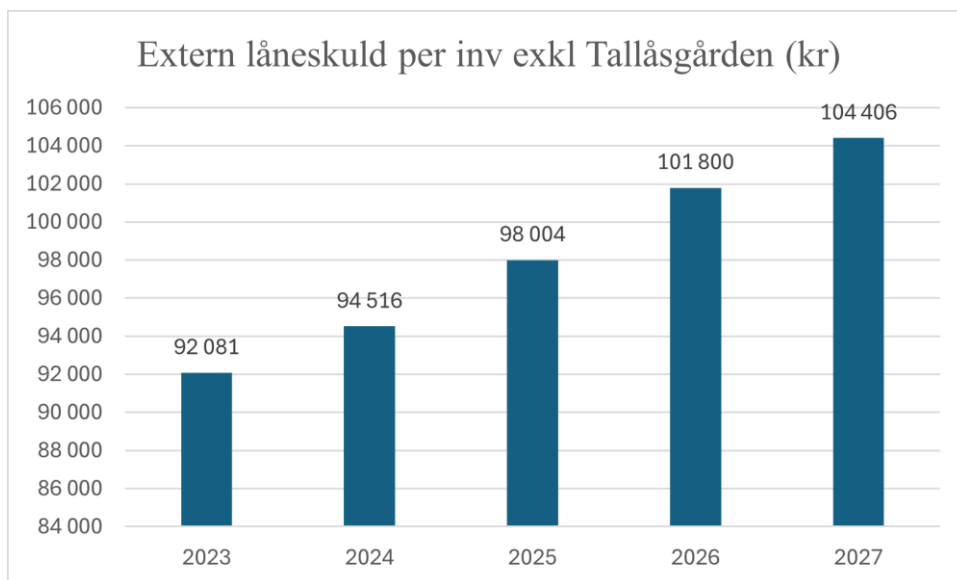
Kommunkoncernens investeringar

Kommunkoncernens investeringar		Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
tusentals kronor					
Barn och utbildningsnämnden		350	400	400	400
Upprustning av skolornas utemiljö		350	300	300	300
Inventarier			100	100	100
Socialnämnden		700	700	700	700
Arbets tekniska hjälpmedel, sängar		700	700	700	700
Kommunstyrelseförvaltningen		11 450	13 900	12 113	11 830
Inventarier måltidsverksamhet		200	150	150	150
Gata		5 800	9 650	8 150	7 200
Statlig medfinansiering gång-/cykelvägar		2 500	2 500	2 500	2 500
Park		800	1 600	1 200	1 867
Natur och fritid		2 150	0	113	113
Fastighet och exploatering		0	0	0	0
Summa kommunala förvaltningars investeringar		12 500	15 000	13 213	12 930
Majoritetsägda bolag	Ägarandel i %	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kungsörs Kommunteknik AB	100	114 000	99 500	92 000	67 000
Kungsörs Fastighets AB	100	20 435	20 235	20 235	19 870
Kungsörs Vatten AB	100	30 670	13 120	10 420	10 420
Summa majoritetsägda bolags investeringar		165 105	132 855	122 655	97 290
Totalt kommunkoncernens investeringar		177 605	147 855	135 868	110 220
varav skattefinansierad verksamhet		126 500	114 500	105 213	79 930
varav affärsverksamhet (taxor/hyror)		51 105	33 355	30 655	30 290
Självfinansieringsgrad kommunens investeringar		118%	131%	162%	166%
Självfinansieringsgrad skattefinansierade investeringar		12%	17%	20%	27%
Varav investeringar av principiell betydelse för kommunen	Projektet totalt	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kungsörs Kommunteknik AB	318 500	93 000	81 000	75 000	50 000
Kungsörs Vatten AB	32 000	18 000	2 000	0	0

När låneskulden per invånare passerar 100 000 kr är en gräns uppnådd som föranleder behov av att planera driftskostnadskonsekvenserna av investeringar och likviditeten mycket noga. Obeaktat hur byggnationen av Tallåsgården ska finansieras ser kommunkoncernen ut att överskrida det finansiella målet om extern låneskuld per invånare redan år 2026. Enligt befolkningsprognosen som ligger till grund för budgeten ska Kungsörs invånarantal öka med 24 år 2026 och med 37 år 2027. Det finns en risk att invånarantalet inte ökar, eftersom barnafödandet minskar.

Enligt SCB:s senaste befolkningsframskrivning kommer antalet barn i skolåldern 6-15 år i Sverige att vara färre i framtiden. Samma framskrivning beskriver också att fler kommer att dö än de som föds, vilket har att göra med att fler uppnår åldern då många avlider. Men andelen äldre i befolkningen kommer att fördubblas år 2070 jämfört med 2023 (www.scb.se, *Lägre*

barnafödande ger färre skolbarn i framtiden, 2024-04-25). Det finns skäl att effektivisera lokalanvändningen i kommunen och sälja av de lokaler som inte behövs. Det skulle minska de fasta kostnaderna för verksamheterna och möjliggöra amortering av befintliga lån.

Budget 2025 och plan för 2026–2027

Resultatbudget

	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Verksamhetens nettokostnader	-659 300	-675 042	-689 448	-698 309	-716 239
Avskrivningar	-8 523	-9 111	-9 802	-10 663	-11 601
Verksamhetens nettokostnader	-667 823	-684 153	-699 250	-708 972	-727 840
Skatteintäkter	441 747	456 539	472 183	485 027	500 518
Kommunalekonomisk utjämning	235 951	228 722	228 401	237 263	248 843
Summa skatteintäkter o utj	677 698	685 261	700 584	722 290	749 361
Finansiella intäkter	11 635	5 715	7 086	7 086	7 086
Finansiella kostnader	-5 600	-6 823	-3 365	-1 970	-2 210
Finansnetto	6 035	-1 108	3 721	5 116	4 876
Resultat före extraordinära poster	15 910	0	5 055	18 434	26 397
Extraordinära poster	0	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	15 910	0	5 055	18 434	26 397
Resultat 2 % av skatter o bidrag	13 554	13 705	14 012	14 446	14 987
Utrymme till 2 %-resultat	2 356	-13 705	-8 957	3 988	11 410
Årets resultat i förhållande till skatter och bidrag	2,3%	0,0%	0,7%	2,6%	3,5%

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
1 (1)

§ 107 Delårsrapport per den 30 april 2024 - Kungsörs kommun

Diarienummer KS 2024/54

Beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige beslutar att godkänna rapporten.

Inför utskick till kommunfullmäktige ska underlaget korrigeras avseende måluppfyllelse av finansiella mål.

Kommunstyrelsen uppdrar åt kommundirektören göra en djupare analys av det ökade antalet anställda sedan årsskiftet.

Kommunstyrelsen godkänner sin egen delårsrapport och lämnar den till kommunfullmäktige för kännedom.

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har inkommit med en delårsuppföljning per den 30 april för hela kommunen. Resultatet är ett underskott med -3 010 tkr och balanskravsavstämningen redovisar en förlust med -6 342 tkr. Lagens krav på en ekonomi i balans innebär att kommunen skulle kunna behöva ianspråka resultatutjämningsreserven, alternativt upprätta en handlingsplan för tre år framåt.

Enligt rapporten har antalet anställda ökat med 24 sedan årsskiftet, men någon djupare analys görs inte.

Beslutsunderlag

KF delårsrapport 30 april 2024

KSF tjänsteskrivelse 2024-05-20 Delårsrapport per den 30 april 2024 -
Kungsörs kommun

Skickas till

Kommundirektör
Ekonomichef
Socialchef
Skolchef

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Vår handläggare

sara.jonsson@kungsor.se
Ekonomiavdelningen
Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-05-20

Ert datum

Diarienummer
KS 2024/54

Er beteckning

Sida
1 (1)

Adressat

Kommunstyrelsen

Delårsrapport per den 30 april 2024 - Kungsörs kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige beslutar att godkänna rapporten.

Kommunstyrelsen uppdrar åt kommundirektören göra en djupare analys av det ökade antalet anställda sedan årsskiftet.

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har inkommit med en delårsuppföljning per den 30 april för hela kommunen. Resultatet är ett underskott med -3 010 tkr och balanskravsavstämningen redovisar en förlust med -6 342 tkr. Lagens krav på en ekonomi i balans innebär att kommunen skulle kunna behöva ianspråkta resultatutjämningsreserven, alternativt upprätta en handlingsplan för tre år framåt.

Enligt rapporten har antalet anställda ökat med 24 sedan årsskiftet, men någon djupare analys görs inte.

Beslutsunderlag

KF delårsrapport 30 april 2024

KSF tjänsteskrivelse 2024-05-20 Delårsrapport per den 30 april 2024 - Kungsörs kommun

Anders Mebius
Kommundirektör

Sara Jonsson
Ekonomichef

Skickas till

Kommundirektör
Ekonomichef
Socialchef
Skolchef

Kommunfullmäktige

Delårsrapport 1 januari- 30 april 2024

Beslutad 2024-xx-xx

Innehåll

Det hände 1 januari – 30 april 2024.....	2
Sammanfattning	3
Väsentliga händelser under året – ny säkerhetsorganisation	4
Uppföljning av finansiella mål.....	5
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.....	6
Väsentliga personalförhållanden i kommunen	10
Verksamheternas prognoser.....	11
Förväntad utveckling.....	14
Investeringsuppföljning.....	15
Räkenskaper	16

Det hände 1 januari – 30 april 2024

Under våren hölls en framtidsdag om skolan, där samtliga företrädare från de politiska partier som representerades var överens om ambitionen att bli en av Sveriges bästa skolkommuner. Varje rektor berättade om sin skola och förmedlade att ambitionen var realistisk.

Framtidsdagar hålls av tradition två gånger per år med olika teman varje gång och i syfte att utveckla kommunen.

För att öka patientsäkerheten har Kungsörs kommun börjat samverka med Region Västmanland om ett gemensamt journalsystem för hälso- och sjukvårdsdokumentation.

Genom detta initiativ ökar samarbetet med Regionen och det är ett viktigt steg i införandet av *Nära vård*.

På listan över Sveriges tryggaste kommuner hamnar Kungsör på plats 36, enligt den årliga undersökning som Sveriges kommuner och regioners (SKR) samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) genomför.

Kungsör har under året förstärkt säkerhetsarbetet genom att bilda den nya Säkerhets- och beredskapsenheten tillsammans med Arboga kommun.

Sammanfattning

Delårsrapporten per den 30 april är av förenklad karaktär och innebär enbart en analys av den ekonomiska ställningen. Verksamhetsmålen följs inte upp och koncernens totala ekonomi görs det inte heller någon närmare analys av. Delårsrapporten ger dock viktiga insikter om behovet av eventuella åtgärder för att uppnå en ekonomi som stämmer överens med kommunfullmäktiges budget.

Under året har den nya Säkerhets- och beredskapsenheten etablerats mellan Arboga och Kungsörs kommuner. Kungsör är en trygg kommun att bo i, som hamnat på plats 36 i SKR:s och MSB:s undersökning.

I år instiftades två placeringsportföljer i kommunen med olika ändamål. Den ena ska sörja för kommande pensionsutbetalningar och har en långsiktig horisont. Den andra ska säkerställa utbetalningen av övriga avsättningar, främst miljöskulden, som successivt betas av i takt med att kommunen sanerar mark från föroreningar.

Antalet tillsvidareanställda har ökat sedan årsskiftet med 24. Någon närmare analys av ökningen görs inte i denna rapport.

Budgetföljsamheten i kommunen – både avseende drift och investeringar – har annat att önska i år. Svensk kommunsektor går sämre än på länge och den reala skatteunderlagsutvecklingen är negativ, samtidigt som pensionskostnaderna skenar. För Kungsörs kommun innebär det prognostiserade resultatet en förlust med -3 010 tkr för år 2024.

I framtiden spår SKR att det låga barnafödandet kommer att prägla Sveriges kommunsektor. Andelen barn och unga kommer att bli lägre framöver än tidigare förväntningar. Kungsörs kommun har tagit fram en lokalförsörjningsplan som ska uppdateras årligen. Där är befolkningsprognoserna en viktig utgångspunkt.

Väsentliga händelser under året – ny säkerhetsorganisation

Från och med 2024 bildar Arboga och Kungsör en gemensam Säkerhets- och beredskapsenhet. Finansieringen sker genom att använda de medel som tidigare betalades till Västra Mälardalens kommunalförbund (VMKF) för samma ändamål. Den nya enheten innebär en kvalitetsförstärkning för Kungsörs kommun till samma kostnad. Enheten består av en säkerhetschef/enhetschef, en beredskapssamordnare/säkerhetskyddschef, en säkerhetssamordnare för Arboga och en säkerhetssamordnare för Kungsör, vilken kommer att få ett eget rum i kommunhuset.

Enheten är stödjande och rådgivande samt i vissa delar drivande, inom det strategiska och operativa arbetet med kris- och säkerhetsfrågor. Nationellt ökar kraven på att kommunerna ska ha beredskap för vad som kan bli följderna av det geopolitiska läget. Andra kriser som skulle kunna inträffa i Kungsörs kommun och som kommunen behöver ha en beredskap för är till exempel avbrott i el- och vattenförsörjningen, förstörda lokaler på grund av brand eller väpnad konflikt, leveransproblem av varor, ransonering vid högsta beredskap, frånvaro av personal, avbrott i IT eller telefoni.

Uppföljning av finansiella mål

Finansiella mål 2024	Status	Kommentar
Kommunens resultat innebär som lägst en krona i överskott.		Prognosen innebär en förlust med -3 010 tkr.
Självfinansieringsgraden av årets skattefinansierade investeringar ska vara minst 100 procent inklusive likviditetsöverskottet från 2023 års resultat och investeringar.		<p>Likviditetsöverskottet i kommunen från 2023 uppgår till 9 683 tkr (investeringar i kommunen 14 750 tkr, avskrivningar i kommunen 8 523 tkr och resultat i kommunen 15 910 tkr).</p> <p>Bara kommunens avskrivningar prognostiseras till 9 111 tkr. Det blir sammanlagt 18 794 tkr att spendera på investeringar.</p> <p>Prognosen för årets investeringar i enbart kommunen uppgår till 21 764 tkr.</p>
Kommunkoncernens kassalikviditet ska vara högre än 100 procent.		Prognosen är 131,4 procent.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Ekonomiskt läge

Svenska kommuner har en reellt sett negativ skatteunderlagstillväxt åren 2023–2024 och därav ett besvärligare ekonomiskt läge generellt sett än på många år. Det är den svaga skatteunderlagsutvecklingen i kombination med de kraftigt ökade pensionskostnaderna som påverkar ekonomin mest.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) publicerade Ekonomirapporten den 14 maj. De skriver bland annat att en klart lägre befolkningstillväxt, där antalet barn och unga minskar rejält, kommer att sätta sin prägel på sektorn kommande år.

Pensionsprognosen är likt hos andra kommuner sämre än förväntat och här har kommunstyrelseförvaltningen valt att basera prognosen på siffrorna från december 2023. Det kommer att beställas en ny prognos till den obligatoriska delårsrapporten i augusti och av allt att döma blir den prognosen lite sämre än prognosen i december.

Befolkningsutveckling

Barnafödandet i Sverige ökade något i mars, men sett till hela det första kvartalet minskade totalbefolkningen i Sverige för första gången på hela 2000-talet. Sverige har fått sin 20:e kommun med över 100 000 invånare – Haninge, söder om Stockholm.

Kungsörs kommun hade den 31 mars 8 655 invånare. Det en ökning med 12 personer sedan årsskiftet. Under perioden var det ett födelseunderskott på -1 personer och ett positivt flyttnetto med +13 personer. Det bor 4 406 män och 4 249 kvinnor i kommunen.

Under det första kvartalet 2024 ökade Västerås, Kungsör och Arboga sin befolkning i länet. Endast Västerås hade ett positivt födelseöverskott.

Arbetsmarknad

Kungsörs arbetslöshet är i april 8,2%. Det är en ökning med 1,1% jämfört med samma period förra året, men en minskning med 0,2% sedan förra månaden. Kungsör ligger över länets snitt på 7,8% och rikets på 6,6%. Högsta arbetslösheten i länet har Fagersta, följt av Köping och Kungsör. Lägst arbetslöshet har Sala och Surahammar.

Bland utrikes födda är arbetslösheten 21,3% vilket är en ökning med 1,9% jämfört med förra året och högre än länets 17,6%. Bland ungdomarna är arbetslösheten 11,3% vilket är en ökning med 5% jämfört med samma period förra året och högre än länets 9,2%. Bland utrikes födda ungdomar är arbetslösheten 16,4% vilket är en ökning med 6 % jämfört med samma period förra året och högre än länets 15,4%.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Omvärldsrisk

Det geopolitiska läget har ritat om världsmarknaden. Ukrainakriget blev en chock för Europa och har föranlett stora strukturella reformer. Många stora internationella företag lämnade Ryssland när landet invaderade Ukraina och omvärlden införde sanktioner. Därav har många

globala företag dragit öronen åt sig vad gäller Kina och en eventuell invasion av Taiwan. Det verkar vara så att många företag har valt att etablera sig i till exempel Indien i stället, som har en mycket stark tillväxttakt just nu.

Kinas ekonomi utvecklas svagt på grund av den höga skuldsättningen hos fastighetsbolagen och statliga regleringar av flera kinesiska bolag. Arbetslösheten har ökat i Kina, varav ungdomsarbetslösheten motsvarade omkring 30 procent, innan staten slutade publicera statistiken.

År 2021 ställde fastighetsbolaget Evergrande in sina betalningar på grund av bristande likviditet. Evergrande är inte vilket bolag som helst, utan fanns med på Fortunes lista över världens 500 största företag och dess skuld låg i paritet med hela Sveriges statsskuld, ca. 1 200 miljarder kronor, vilket Evergrande inte förmådde betala. Det finns flera enormt stora fastighetsbolag i Kina som går samma väg till mötes. Country Garden är ett exempel.

Det talas nu om att Europa alltmer halkar efter i världsekonomin. USA går som tåget och både Kina och USA stoltserar med stora marknadsandelar avseende företag som sysslar med klimatomställningen och framtidens teknik. Europa har i media skämtsamt beskrivits som ett friluftsmuseum, med gammal industri, fina viner, rik kultur och historia. Men Europa har halkat efter i utvecklingen – så även börsvärdet.

Finansiell risk

Skulder

Den totala låneskulden i kommunkoncernen uppgår till 843 718 tkr, varav 47 860 tkr utgör internlån från kommunen till KKTAB (nettolåneskulden är 795 858 tkr). Av skulderna är 59,08 procent KKTAB:s, 18,93 procent KFAB:s och 21,99 procent KVAB:s. Det outnyttjade borgensutrymmet uppgår till 44 722 tkr.

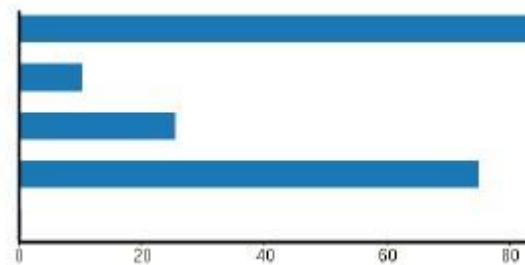
Samtliga externlån har Kommuninvest som motpart och innehåller inga derivat. Prognosen för årets räntekostnader är 29 972 tkr för 2024. Det är 4 347 tkr högre än räntekostnaderna 2023. Förra året blev räntekostnaderna för tunga för de helägda bolagen att bära och de redovisade underskott mot budget. Räntekostnaderna förväntas alltså öka ännu mer i år, men sjunker med ett par miljoner per år 2025–2026.

Finansiella placeringar

Det finns två placeringsportföljer från och med 2024. I år instiftades en pensionsmedelsportfölj i Kungsörs kommun, i enlighet med den beslutade policyn för medelsförvaltning 2023-11-13 (KS 2022/475). Den har en mycket långsiktig placeringshorisont och innehåller per den 30 april 113 739 tkr. Den byggs upp via köp av aktiefonder som sker månadsvis, genom att ta i anspråk 5 procent av de befintliga ränteplaceringarna; detta för att minska tajming-risken. Enligt policyn ska 50 procent av pensionsmedelsportföljen till slut bestå av aktier och 50 procent av räntor.

Försäljningarna av räntefondsandelar för att köpa aktiefonder har resulterat i 566 tkr i realiserad vinst under årets fyra första månader. Därtill kommer en orealiserad värdeförändring med 1 610 tkr som påverkar kommunens resultat positivt i delårsbokslutet.

Allokering (%)	Andel	Min	Normal	Max
Räntor	89,8	25,0	50,0	60,0
Aktier	10,2	40,0	50,0	60,0
varav Svenska aktier	25,3	0,0	25,0	50,0
varav Utländska aktier	74,7	50,0	75,0	100,0
Likviditet	0,0	0,0	0,0	15,0

Den andra portföljen består av enbart räntefonder till ett samlat marknadsvärde om 50 257 tkr och har till ändamål att säkerställa utbetalning av övriga avsättningar i balansräkningen på medellång sikt. Genom att säkerställa likviditet för att finansiera avsättningarna behöver kommunen långsiktigt inte höja resultatnivåerna för att bära de stora åtagandena som pensionsutbetalningar, miljöskulden och övrigt innebär.

Uppföljning av policyn för medelsförvaltning

Uppföljning av finanspolicyn	Status	Kommentar
Genomsnittlig räntebindningstid (duration) får maximalt vara 1,5 år i likviditetsförvaltningen.		Durationen är 0,8 år.
Kapitalbindningen på lånen ska vara mellan 1,5 år och 4,0 år.		Den genomsnittliga kapitalbindningen är 1,71 år.
Räntebindningen ska vara mellan 1,5 år och 4,0 år.		Den genomsnittliga räntebindningen är 1,29 år.
Del av kapitalbindningen som är mindre än ett år får vara maximalt 40 procent.		Av lånen förfaller 27,55 procent inom ett års tid.
Del av räntebindningen som är mindre än ett år för vara maximalt 40 procent.		Det är ränteförfall inom ett år för 56,01 procent av lånen.

Resultat och ekonomisk ställning

Årets resultat i kommunen prognostiseras bli en förlust med -3 010 tkr. Skatteintäkter och generella statsbidrag samt högre finansiella intäkter än budgeterat, genererar tillsammans ett överskott med 2 317 tkr. Det räcker inte för att täcka stora budgetunderskott i verksamheterna, vilka återfinns hos kommunstyrelsen i första hand och därefter Socialnämnden. Underskottet för verksamhetens nettokostnader är -5 327 tkr enligt prognosen. Lönerevisionen är inte klar och därmed osäker till utfall.

Kommunkoncernens finansiella ställning har i vart fall inte förbättrats jämfört med förra året. Det görs ingen sammanställd redovisning i denna delårsrapport men samtliga bolag redovisar förlustresultat per den 30 april.

Balanskravsresultat

Kommunen kommer enligt prognosen att behöva ianspråkta resultatutjämningsreserven i år för att uppnå lagens krav om en budget i balans.

Tabell: Balanskravsresultat belopp i tusentals kronor (tkr)	Boksl 2023 jan-dec	Delår 2023 jan-april	Prog 2023 jan-dec
Årets resultat enligt resultaträkningen	15 910	6 518	-3 010
Samtliga realisationsvinster (-)	-787	-291	-1 722
Orealiserade vinster (-) och förluster (+) i värdepapper	-3 731	-1 785	-1 610
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	11 392	4 442	-6 342
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv (-)			
Användning av medel från resultatutjämningsreserv (+)			6 342
Årets balanskravsresultat	11 392	4 442	0

Väsentliga personalförhållanden i kommunen

Medarbetare kommunen

Kungsörs kommun hade i april 661 tillsvidareanställda medarbetare varav 548 kvinnor (82,9 %) och 113 män (17,1 %). Antalet tillsvidareanställda medarbetare har ökat med 24 personer sedan december 2023. Barn- och utbildning har ökat med 16, Socialförvaltningen med tio medan Kommunstyrelseförvaltningen minskat med två.

Totalt arbetar 75,5 % heltid och 24,5 % deltid i kommunen. Det är en ökning av andelen tillsvidareanställda med 0,5 procentenhet sedan december 2022.

Utöver de tillsvidareanställda fanns i april 111 månadsanställda medarbetare på olika visstidsanställningar och 397 intermittent anställda d v s timavlönade anställda vid behov.

Pensionsprognos kommunen

Under 2024 blir 13 medarbetare 65 år. Under åren 2024–2032 beräknas 147 medarbetare gå i pension utifrån en prognostiserad pensionsålder på 65 år.

Sjukfrånvaro

Under januari t o m april var den totala sjukfrånvaron i förhållande till all arbetad tid för kommunen 8,6 % varav långtidssjukfrånvaron var 45,27 %. Den totala sjukfrånvaron är lägre än motsvarande period 2023 (10,38 %). Dock är långtidssjukfrånvaron högre än motsvarande period 2023 (45,04 %). Januari – mars är generellt en period med högre sjukfrånvaro än övrig tid på året.

I delårsrapporten per den 30 april görs ingen uppföljning av de kommunala bolagens personalförhållanden. Detta sker i stället i den lagstadgade delårsrapporten och årsredovisningen.

Verksamheternas prognoser

Nämnd (tkr)	2024 utfall jan-april			2024 prognos jan-dec		
	Utfall	Budget	Avvik	Prognos	Budget	Avvik
Barn och utbildning						
Politisk verksamhet	246	233	-13	700	700	0
Musikskola	-39	316	355	846	846	0
Fritidsgårdar	737	567	-170	1 701	1 701	0
Förskola	18 253	17 766	-487	53 298	53 298	0
Pedagogisk omsorg	396	445	49	1 336	1 336	0
Öppen fritidsverksamhet	273	140	-133	420	420	0
Fritidshem	2 102	1 657	-445	4 971	4 971	0
Förskoleklass	1 038	1 164	126	3 491	3 491	0
Grundskola	40 426	36 928	-3 498	105 365	105 365	0
Anpassad grundskola	7 370	6 545	-825	20 492	19 482	-1 010
Gymnasieskola	14 640	14 823	183	44 469	44 469	0
Anpassad gymnasieskola	0	1 047	1 047	3 140	3 140	0
Vuxenutbildning	-1 038	3 307	4 345	8 911	9 921	1 010
Totalt Barn- och utbildning	84 404	84 938	534	249 140	249 140	0
Socialförvaltningen						
Politisk verksamhet	297	270	-27	809	809	0
Vård och omsorg om äldre	36 314	33 680	-2 634	102 809	99 809	-3 000
Insatser LSS/LASS	27 233	26 817	-416	79 632	79 632	0
Insatser ej LSS/LASS	2 416	2 401	-15	7 110	7 110	0
Färdtjänst	561	726	165	2 160	2 160	0
Individ och familjevård	14 569	13 626	-943	40 996	39 596	-1 400
Ekonomiskt bistånd	4 548	4 066	-482	12 521	12 039	-482
Flyktingmottagande	-22	-433	-411	0	-1 343	-1 343
Arbetsmarknadsåtgärder	1 853	2 225	372	7 062	7 062	0
Förvaltningsledning	10 543	10 649	106	30 329	31 002	673
Totalt Socialförvaltningen	98 312	94 027	-4 285	283 428	277 876	-5 552
Kommunstyrelsen						
Politisk verksamhet	2 019	2 609	590	7 826	7 826	0
Infrastruktur o skydd	11 292	11 437	145	38 779	34 311	-4 468
Kultur- och fritid	8 045	8 238	193	25 544	24 713	-831
Kommunikationer	437	442	5	1 279	1 327	48
Gemensam verksamhet	13 412	13 350	-62	39 715	40 052	337
Serviceenheten	8 115	8 343	228	23 884	23 784	-100
Mark- och exploatering	29	-2 001	-2 030	-1 683	-6 003	-4 320
Totalt Kommunstyrelsen	43 349	42 418	-931	135 344	126 010	-9 334
Totalt intern finans	-1 347	10 367	11 714	21 568	31 127	9 559
Total driftsredovisning	224 718	231 750	7 032	689 480	684 153	-5 327

Totalt för kommunen

Prognosen för verksamhetens nettokostnader, totalt för 2024, är ett underskott med -5 327 tkr.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden ser ut att ha en ekonomi i balans under året. Köp av platser till Köpings kommun för anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola uppskattas redovisa ett underskott i år med -1 010 tkr. Underskottet presenteras i tabellen under anpassad grundskola. Den kommunala vuxenutbildningen väger upp nämndens resultat så att den hamnar i balans.

Socialnämnden

Socialnämndens totala budgetavvikelse enligt prognosen är negativ med -5 552 tkr. Den finns en långsiktig plan från fullmäktige att öka Socialnämndens ram med anledningen av den demografiska utvecklingen, därför att behoven inom äldreomsorgen ökar. Förutom äldreomsorgen återfinns underskott inom individ- och familjeomsorgen och hänförs främst till högre familjehemsplaceringar och försörjningsstödskostnader.

Förra året fick Socialnämnden 3 700 tkr i högre statsbidrag än i år, plus att nämndens resultat påverkades positivt av att gamla balansförda statsbidrag motsvarande 1 500 tkr löstes upp på 2023 års resultat. Dessa pengar, totalt 5 200 tkr, saknas i nämndens budgetram 2024.

Kommunstyrelsen

Prognosen visar en negativ budgetavvikelse med -9 334 tkr. Det beror i första hand på två olika orsaker. Mark- och exploateringsverksamheten antas redovisa ett budgetunderskott med -4 320 tkr i år därför att försäljningsintäkterna från sålda tomter inte blir så höga som budgeterat. Den andra orsaken till underskottet härrör till gator och vägar som sammanlagt antas göra ett underskott i år med -4 266 tkr. Prognosen baseras på att kostnaderna för vinterväghållningen landar på ett belopp motsvarande snittet de senaste tre åren och att kostnaden för underhåll av enskilda vägar blir detsamma som föregående år.

Flertalet åtgärder för att uppnå en budget i balans har beslutats av kommunstyrelsen under våren och ytterligare förslag behandlas i samband med den ekonomiska uppföljningen i maj. Flera osäkerheter finns – bland annat om ytterligare tomter säljs under året.

Intern finans

Lönerevisionen är inte klar när denna rapport skrivs. Någon ny pensionsprognos har inte beställts, av kostnadsskäl, men de förväntat högre kostnaderna kan eventuellt matchas med ett överskott för personalförsäkringar. Tillsammans med ett överskott för kommunstyrelsens disponibla medel antas ett budgetöverskott med 9 559 tkr, men prognosen är mycket osäker.

Bolagen

Kungsörs kommunteknik AB (KKTAB)

KKTAB:s redovisar ett resultat per den 30 april på -3 915 tkr. KKTAB har budgeterat med ett negativt resultat för året på -403 tkr. Det negativa budgeterade resultatet är hänförligt till fastighetsavdelningen. Övriga verksamheter budgeterar med netto noll.

De finansiella kostnaderna har en negativ avvikelse mot budget med -464 tkr. Verksamhetens nettokostnader överskrider budget med -3 884 tkr.

Det är inte tillåtet att budgetera med underskott i kommunal verksamhet och bolaget analyserar den negativa avvikelsen för närvarande.

Kungsörs Fastighets AB (KFAB)

KFAB redovisar ett negativt resultat med -313 tkr per den 30 april. Kommunen har ett avkastningskrav på KFAB.

Kungsörs Vatten AB (KVAB)

Utfallet per den 30 april visar ett underskott med -518 tkr. Förlusten beror på ökade fasta kostnader, minskad debiterad vattenförbrukning och konsultkostnader i samband med sammanslagningen av ett gemensamt debiteringssystem i det nya dotterbolaget Västra Mälardalens Vatten AB (VMVA) och därtill en uppgradering av flera funktioner. Prognosen för hela året är dock en ekonomi helt i balans.

Förväntad utveckling

Uppdaterad Vision för Kungsörs kommun

Under året har arbetet med översiktsplanen inletts och även målprocessen har setts över. Till budgetberedningen under våren presenterades förslag på en ny struktur för målstyrningen i kommunen och det slutliga beslutet om vilka mål som blir kommunfullmäktiges ska avgöras på deras sammanträde i juni 2024.

Det förslag på målstruktur som har arbetats fram innebär att nämnderna ska göra ett arbete i höst med att översätta hur de kan bidra till att uppnå kommunfullmäktiges mål inom ramen för sina befogenheter. Därtill ska det anges nyckeltal/indikatorer för att mäta målluppfyllelsen.

Med anledning av den nya målstrukturen behöver kommunens styrmodell också ses över. Därtill behöver alla systemstöd uppdateras för att anpassas till de nya modellerna.

Men utgångspunkten för målen och översiktsplanen bör vara kommunens vision. Den befintliga visionen behöver plockas upp politiskt och ses över igen.

På tjänstemannanivå har konstaterats att kommunen saknar en värdegrund och att det ställer till bekymmer i personalarbetet. Tjänstemännen har även identifierat behovet av att skapa en medarbetarplattform. Det är således flera grundläggande styrdokument som behöver tas fram för att skapa en komplett plattform att stå på när kommunen ska utvecklas och förbättra kvaliteten på olika områden.

Den demografiska utvecklingen och lokalförsörjningen

Den demografiska utvecklingen har redogjorts för i många delårs- och helårsrapporter för ekonomin i många år. Antalet äldre ökar kraftigt eftersom den stora 1940-talistgenerationen passerar 80-strecket. I Sverige föds nu samtidigt allt färre barn per vuxen i fertil ålder och SCB har reviderat ner befolkningsframskrivningen för landet. Skatteverket har även rensat i sina register och skrivit bort många utvandrare ur statistiken generellt i landet.

I Kungsör minskade befolkningen 2022 och 2023, men andelen äldre ökar i paritet med tidigare antaganden. Enligt majoritetspolitikernas tio-punkts-program för mandatperioden ska det byggas trygghetsbostäder på Tallåsgården för att möta det ökade behovet av bostäder för äldre. Förslaget till vad som ska finnas på Tallåsgården inrymmer även särskilda boendeplatser, daglig verksamhets- och möteslokaler, etc. Investeringen ser ut att bli den mest omfattande i kommunens verksamheter någonsin. Inget beslut om byggnation är taget men behovet av platser är nära förestående.

En lokalförsörjningsplan har tagits fram av en konsult och den behöver revideras årligen med bland annat den nya befolkningsstatistiken och verksamhetsbehov. Vad som ska inrymmas i nya Tallåsgården är en viktig nyckelfaktor för det fortsatta arbetet med lokalförsörjningsplanen.

Investeringsuppföljning

Det är inte direkt någon stor andel av de budgeterade anslagen som har utnyttjats hittills i år, men prognosen för helåret innebär ett budgetöverskridande med -2 360 tkr. Budgetunderskottet är främst hänförligt till två investeringar som inte beaktades när budgeten beslutades under kommunstyrelsen med sammanlagt -2 282 tkr. Barn- och utbildningsnämnden samt Socialnämnden har fördelat om budgetanslagen efter kommunfullmäktiges beslut. Barn- och utbildningsförvaltningen antar ett budgetöverskridande på Kung Karls skola med -78 tkr.

Investeringsredovisning belopp i tusentals kronor (tkr)	Utfall april 2024	Prognos 2024	Budget 2024	Budget- avvik
Maskiner kost och städ		485	485	0
Pott KS till föfogande		0	1 200	1 200
Belysning Kungsör		400	400	0
Reinvestering asfalt		2 000	2 000	0
Grönytestruktur/träd		400	400	0
Spår och leder		113	113	0
P-platser Skillingeuddsbadet		800	800	0
Cykelväg Torpa Kungsör		2 380	2 380	0
Infrastruktur Runnabäcken 2	700	2 784	2 784	0
Lekplats Agnet		400	400	0
Lekplats Skillingeudd		462	462	0
GC-väg Runnavägen-Ågatan		1 000	1 000	0
Trafikåtgärder tätort		250	250	0
Hundlekgård Valskog		150	150	0
Vägrenovering i samband med VA		2 500	2 500	0
Kungsudden	1 750	1 889	0	-1 889
Byte stolpar motionsspår i Valskog		1 593	0	-1 593
Totalt KS	2 450	17 606	15 324	-2 282
Förskolan		500	500	0
Kung Karls Skola	406	578	500	-78
Hagaskolan		250	250	0
Västerskolan		750	750	0
Björskogsskolan		250	250	0
VIVA	2	250	250	0
Totalt BUN	408	2 578	2 500	-78
Motoriserade draglakan		70	70	0
Möbler	18	200	200	0
Medicinskåp		350	350	0
Nyckelskåp		350	350	0
Digitala hjälpmedel		400	400	0
Arbetstekniska hjälpmedel		210	210	0
Totalt SOC	18	1 580	1 580	0
Total	2 876	21 764	19 404	-2 360

Räkenskaper

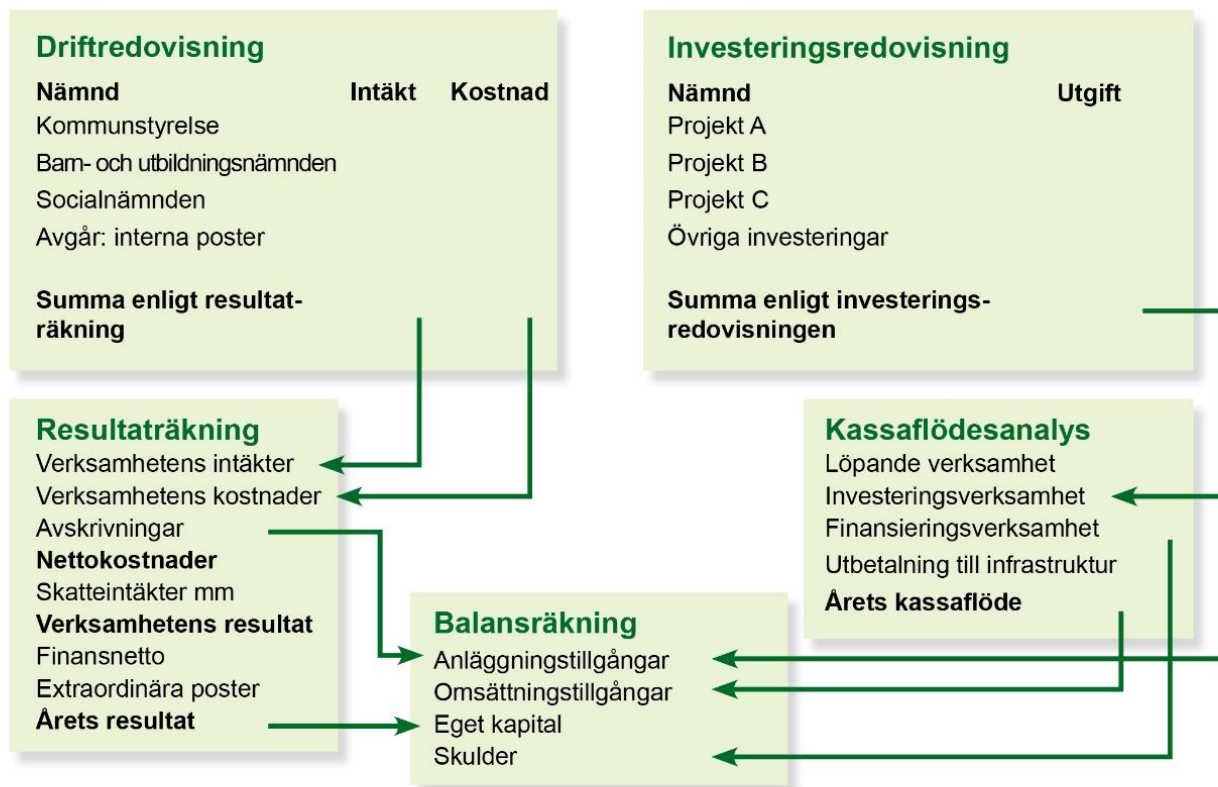
Resultaträkning Belopp i tusentals kronor (tkr)	2023	2023	2024	2024		
	jan-dec	jan-april	jan-april	prognos jan-dec		
	Utfall	Utfall	Utfall	Prognos	Budget	Avvik
Verksamhetens intäkter	105 715	28 218	35 252			
Verksamhetens kostnader	-765 015	-244 874	-257 034	-680 369	-675 042	-5 327
- varav jämförelsestörande poster	-10 410					
Avskrivningar och nedskrivningar	-8 523	-2 924	-2 936	-9 111	-9 111	0
Verksamhetens nettokostnader	-667 823	-219 580	-224 718	-689 480	-684 153	-5 327
Skatteintäkter	441 747	145 123	152 224	456 086	456 539	-453
Generella statsbidrag och utjämning	235 951	80 639	78 677	230 250	228 722	1 528
Verksamhetens resultat	9 875	6 182	6 183	-3 144	1 108	-4 252
Finansiella intäkter	11 635	3 326	5 850	8 412	5 715	2 697
Finansiella kostnader	-5 600	-2 990	-3 678	-8 278	-6 823	-1 455
Resultat efter finansiella poster	15 910	6 518	8 355	-3 010	0	-3 010
Extraordinära intäkter	0					
Extraordinära kostnader	0					
Årets resultat	15 910	6 518	8 355	-3 010	0	-3 010

Balansräkning	2023	2023	2024
Belopp i tusentals kronor (tkr)	jan-dec	jan-april	jan-april
	Utfall	Utfall	Utfall
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
- mark, byggnader och tekniska anläggningar	150 394	155 843	148 629
- pågående nyanläggningar	11 462	2 219	13 894
- maskiner och inventarier	19 912	17 566	18 742
- pågående investeringar fordon, maskiner, inv.	0	219	426
Finansiella anläggningstillgångar	127 309	126 382	127 309
Omsättningstillgångar	309 077	302 229	309 000
Bidrag statlig infrastruktur	5 867	6 105	5 749
Förråd, lager och exploatering	5 055	5 302	5 074
Kortfristiga fordringar	67 070	72 641	64 038
Kortfristiga placeringar	115 085	111 528	164 131
Kassa och bank	187 270	171 410	150 741
SUMMA TILLGÅNGAR	689 424	669 215	698 733
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	371 562	362 169	379 899
- periodens resultat	15 910	6 518	8 337
- resultatutjämningsreserv	30 000	30 000	30 000
Övrigt eget kapital	0	111	0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	87 638	77 026	89 992
Övriga avsättningar	17 132	17 299	16 606
Skulder			
Långfristiga skulder	0	0	0
Kortfristiga skulder	213 092	212 610	212 236
SUMMA			
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	689 424	669 215	698 733

Kassaflödesanalys	2023	2023	2024
	jan-dec	jan-april	jan-april
Belopp i tusentals kronor (tkr)	Utfall	Utfall	Utfall
Den löpande verksamheten			
Periodens resultat	15 910	6 518	8 337
Justeringar för ej likviditetspåverkande poster	20 324		
Likviditetspåverkande poster löpande verksamheten	0	6 802	4 764
Kassaflöde från den löpande verksamheten före rörelsekapitalförändring	36 234	13 320	13 101
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapitalet			
Ökning (-) minskning (+) av förråd/exploateringsutg.	-600	-847	-19
Ökning (-) minskning (+) av kortfristiga fordringar	19 547	13 532	3 033
Ökning (+) minskning (-) av kortfristiga skulder	-2 860	-2 788	-857
Ökning (-) minskning (+) av kortfristiga placeringar	-5 342	-1 785	-49 046
Kassaflöde från den löpande verksamheten	46 979	21 432	-33 788
Investeringsverksamheten			
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar (-)			
Investering i materiella anläggningstillgångar (-)	-13 662	-2 438	-2 858
Investering i finansiella anläggningstillgångar (-)	-827		
Försäljning/utrangering av materiella anläggningstillgångar (+)	2 226		
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar (+)			
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-12 263	-2 438	-2 858
Finansieringsverksamheten			
Nyupptagna lån (+)			
Amortering av skuld (-)			
Ökning (-) minskning (+) av långfristiga fordringar	-100		
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-100	0	0
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	355	117	117
Årets kassaflöde	34 971	19 111	-36 529
Likvida medel vid årets början	152 299	152 299	187 270
Likvida medel vid årets slut	187 270	171 410	150 741

Räkenskapernas samband

Kommunstyrelsen

Delårsrapport 1 januari- 30 april 2024

Beslutad 2024-05-27

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Väsentliga händelser under året	3
Verksamheternas prognoser	4
Investeringsuppföljning.....	9

Sammanfattning

Kommunstyrelsens prognos för helåret 2024 innebär en negativ budgetavvikelse med -9 334 tkr. Budgetavvikelsen beror i första hand på stora underskott i mark- och exploateringsverksamheten samt verksamheten för underhåll av gator och vägar.

Flera åtgärder har redan beslutats om på kommunstyrelsen tidigare under året och i detta dokument ges förslag på ytterligare åtgärder för att minimera underskottet. Även investeringsuppföljningen redovisar underskott.

Väsentliga händelser under året

Ny organisation för säkerhetsarbetet

Från och med 2024 bildar Arboga och Kungsör en gemensam Säkerhets- och beredskapsenhet. Finansieringen sker genom att använda de medel som tidigare betalades till Västra Mälardalens kommunalförbund (VMKF) för samma ändamål. Den nya enheten innebär en resursförstärkning för Kungsörs kommun till samma kostnad. Enheten består av en säkerhetschef/enhetschef, en beredskapssamordnare/säkerhetsskyddschef, en säkerhetssamordnare för Arboga och en säkerhetssamordnare för Kungsör, vilken kommer att få ett eget rum i kommunhuset.

Enheten är stödjande och rådgivande samt i vissa delar drivande, inom det strategiska och operativa arbetet med kris- och säkerhetsfrågor. Nationellt ökar kraven på att kommunerna ska ha beredskap för vad som kan bli följderna av det geopolitiska läget. Andra kriser som skulle kunna inträffa i Kungsörs kommun och som kommunen behöver ha en beredskap för är till exempel avbrott i el- och vattenförsörjningen, förstörda lokaler på grund av brand eller väpnad konflikt, leveransproblem av varor, ransonering vid högsta beredskap, frånvaro av personal, avbrott i IT eller telefoni.

Erbjudande till alla ungdomar att köpa VL:s sommarbiljett till reducerat pris

Erbjudandet om att få köpa sommarbiljett för 200 kr riktar sig till ungdomar bosatta i Kungsörs kommun, som går på sommarlov efter årskurs 7, 8, 9 samt gymnasieungdomar som går på sommarlov efter årskurs 1 och 2 till och med 19 års ålder. Även ungdomar som är beviljade färdtjänst får åka för en maxtaxa om 200 kr. Under perioden juni, juli och augusti kommer därför ingen egenavgift att tas ut i samband med färdtjänstresan.

Sommarbiljetterna finansieras genom KS medel till förfogande och ombudgetering från den potten till kollektivtrafikverksamheten föreslås med 280 tkr.

Översiktsplanarbetet har inletts

Kommunfullmäktige har tillskjutit sammanlagt 2 500 tkr under två år för att ta fram en ny översiktsplan. Den nya samhällsbyggnadsavdelningen, som kom till i år efter en omorganisation av kommundirektörens ledningsorganisation och som består av stora delar av den före detta Utvecklingsenheten, samordnar arbetet. I Plankommittén och kommunledningsgruppen har avdelningen genomfört workshops för att göra en SWOT-analys om kommunen. Exempel på unika förutsättningar i Kungsörs kommun som framkommit där är det geografiska läget med närhet till Mälaren, trygghet, positivt näringslivsklimat, Sveriges bästa skolkommun, etcetera.

Verksamheternas prognoser

Totalt för förvaltningen

Driftsredovisningens prognos för verksamhetens nettokostnader visar en negativ budgetavvikelse med -9 334 tkr.

Mark och exploatering (-4 320 tkr)

I budgeten var antagandet att en av tomterna på Runnabäcken 2 skulle säljas till extern byggare för 6 400 tkr. Nu görs antagandet att ingen tomt på Runnabäcken 2 säljs i år, men att Pelaren 1 och Domaren 6 säljs. Försäljningslikviden från Domaren 6 ska finansiera en återvinningsstation. Det finns förhoppningar om att Borgvik 1:2, 1:7 och 1:8 ska säljas under året, men det finns inte medtaget i prognosen.

Gator och vägar (-4 266 tkr)

KKTAB hävdar att de har en budget för vinterväghållning på de fasta kostnaderna men inte de rörliga, som de fakturerar kommunen separat. Underskottet för vinterväghållning beräknas till -3 500 tkr, vilket utgår ifrån ett snitt senaste tre åren. Kommunstyrelsen ser helst att bolaget arbetar in den kostnaden i sin budget, eftersom det är rimligt att anta en prognos som motsvarar snittkostnaden de senaste tre åren. Det kommer alltid att vara svårt att prognostisera kostnader för vinterväghållning.

Underskottet för enskilda vägar beräknas till -700 tkr, vilket är samma underskott som förra året. Dessutom har kommunen fått en faktura på mellanskillnaden mellan utbetalning och erhållna bidrag på 66 tkr, vilket belastar ekonomin ytterligare. Det är oklart när bolaget får fakturera kommunen för att täcka underskott. KKTAB tjänar inga egna pengar utan får en summa pengar som de ska hushålla med varje år för beställningen. Det är KKTAB:s styrelse som beslutar om hur KKTAB:s ekonomiska resurser ska fördelas i bolagets interna budgetprocess. Kommunstyrelseförvaltningen har inte haft någon chans påverka kostnaderna.

Beträffande enskilda vägar gjordes ett ställningstagande i samband med räddningspaketet 2022 att *inte* höja anslagen, för att inte riskera att åtgärder klassificeras som understöd åt enskilda. Understöd åt enskilda är godtaget i särskilda fall, exempelvis socialtjänstlagens försörjningsstöd. Vad som avgör vem som är väghållare är normalt sett om vägen är till nytta för fastighetsägaren eller för den allmänna trafiken.

Anläggningar och hyror (-788 tkr)

Inför 2024 hade kommunen generellt för alla verksamheter räknat upp hyrorna med 2,8 procent i budgeten. Men KPI i oktober, som dikterar villkoren för KKTAB:s hyresavtal, landade på 6,5 procent. Mellanskillnaden på 718 tkr motsvarar vad som prognostiseras i underskott för kommunens anläggningar.

Det samma är fallet med flera hyresavtal som är utspridda på flera verksamheter, däribland kommunhuset, biblioteket, Kajutan, med flera. Hyrorna är 70 tkr dyrare än budget enligt prognosen.

Miljö och hälsoskydd; främst Västra Mälardalens myndighetsförbund, VMMF (-202 tkr)

VMMF fick ett underskott förra året och har gjort en hemställan om ägartillskott. I dialog med Arboga kommun avvaktas med att ta ett sådant beslut, eftersom det i början av året har sett ut att bli ett bättre resultat 2024. Prognosen innebär ändå att VMMF får någon form av kompensation både för år 2023 och år 2024, men i dagsläget är det oklart.

Gemensam verksamhet (+337 tkr)

För översiktsplanarbetet har kommunfullmäktige gett kommunstyrelsen 500 tkr i anslag för 2024 och 2 000 tkr i anslag för 2025. Arbetet förväntas inte hinnas med på bara två år. I maj har det kommit en faktura från KKTAB på 260 tkr för planarkitektens arbete med översiktsplanen januari-april 2024 (den blir bokförd i maj). Enligt kalkylen som presenterades i budgetprocessen var endast konsultkostnader inräknade, men inte KKTAB:s personals egen tid med översiktsplanen. En snabb analys ger vid handen 250 tkr i underskott mot budget. Översiktsplanarbetet behöver styras upp så att kostnaderna kan minskas.

HR-avdelningen står med en vakant tjänst under större delen av året, vilket resulterar i ett budgetöverskott. Vissa kostnadsposter som handlar om konsultstöd till kommunledningen har dragits ner i prognosen för att minimera underskottet. I övrigt har kommunstyrelseförvaltningen redan minskat rejält på småposter för att hantera effektiviseringskraven 2023. Det krävs större grepp för att rädda ekonomin.

Kommunstyrelseförvaltningen	Budget 2024	Utfall apr-24	Förbrukat riktmärke 33,3%	Prognos 2024	Avvikelse
Nämnd- och styrelseverksamhet	4 153	1 274	31%	4 153	0
Stöd till politiska partier	458	83	18%	458	0
Revision	1 040	245	24%	1 040	0
Övrig politisk verksamhet	2 175	417	19%	2 175	0
Delsumma politisk verksamhet	7 826	2 019	26%	7 826	0
Fysisk o teknisk planering	1 811	538	30%	1 811	0
Näringsliv, info, turistverksamhet	3 681	1 160	32%	3 681	0
Gator, vägar	13 393	4 567	34%	17 659	-4 266
Parker	2 561	870	34%	2 561	0
Miljö- och hälsoskydd	4 237	1 298	31%	4 439	-202
Räddningstjänst	8 628	2 859	33%	8 628	0
Delsumma infrastruktur o skydd	34 311	11 292	33%	38 779	-4 468
Allmän fritidsverksamhet	2 039	516	25%	2 120	-81
Stöd till studieorganisationer	300	0	0%	300	0
Allmän kulturverksamhet	1 753	593	34%	1 753	0
Bibliotek	5 560	1 848	33%	5 592	-32
Anläggningar	15 061	5 088	34%	15 779	-718
Delsumma kultur- och fritid	24 713	8 045	33%	25 544	-831
Kommunikationer	1 327	437	33%	1 279	48
Gemensam verksamhet	40 052	13 412	33%	39 715	337
Kost och städ, serviceenheten	23 784	8 115	34%	23 884	-100
Mark- och exploatering	-6 003	29	0%	-1 683	-4 320
TOTALT	126 010	43 349	34%	135 344	-9 334

Åtgärdsplan

Kommunstyrelsen prognostiserar ett underskott med totalt -9 334 tkr. Här redogörs för de åtgärder som finns för att sträva mot en ekonomi i balans och i vart fall minimera underskottet. Åtgärderna motsvarar inte underskottet.

De tillfälliga försäljningsintäkterna för tomterna på Runnabäcken 2 åren 2023–2024, är inte med i planen för 2025. Däremot krävs det åtgärder för att kostnaderna för beställningen ska anpassas till budget. Kommunstyrelseförvaltningen kommer att ha svårt att hantera underskott i beställningen, utan att få minska på verksamheten.

Genomlysning av KKTAB:s ekonomi

I slutet av 2022 beslutade kommunfullmäktige om ett räddningspaket eftersom KKTAB riskerade att hamna på obestånd (KS 2022/382). Kommunen tillsköt 20 miljoner kronor det året och höjde både hyrorna och anslagen till beställningen. Kommande år har bolaget själva

erbjudit sig att hitta besparingar på beställningen för att vara med och dela på kommunstyrelseförvaltningens sparbetning. Dessa besparingsåtgärder har moderbolaget KKAB fått i uppdrag av kommunstyrelsen att utvärdera effekterna av (2024-03-25 § 49, KS 2024/20):

- Avveckling mät/kart/GIS	750 tkr
- Avveckling av delar av parkförvaltningen	1 250 tkr
- Generellt sparuppdrag KS verksamhetsplan 2024	1 400 tkr
Totalt	3 400 tkr

För närvarande gör KPMG en revisionsgranskning av beställningen, initierad av kommunens förtroendevalda revisorer. Den skulle kunna tjäna som vägledning för vidare åtgärder. Trots allt borde KKTAB själva och i andra hand KKAB ta ansvar för bolagets ekonomi och inte påföra kommunstyrelsen ökade kostnader.

Bilpoolen – gemensam verksamhet

Budgetavvikelsen per april för bilpoolen är -12 tkr. Det kan tyckas hyggligt, men då ska man veta att bilpoolen under året endast har haft fem bilar och budgeterat med sex bilar, vilket bilpoolen är planerad att husera. Trots avsaknad av en bil redovisar bilpoolen underskott.

Rapporter har kommit från Socialförvaltningen om att fordonen är betydligt dyrare än vad de var när kommunen ägde bilarna, tvärtemot underlaget inför kommunfullmäktiges beslut om att organisera om verksamheten till KKTAB från och med 2023.

Det kommer att beställas en extern utredning av leasingavtalen och en utvärdering av hur kommunens behov av bilar kan tillgodoses mest effektivt.

Nedgrävning av kraftledningen

För att kunna iordningsställa tomter på Runnabäcken 2 behöver en kraftledning som går tvärs över tomterna läggas ner i marken. Kommunen har skrivit under ett avtal om att stå för kostnaden. KKTAB har bett om att få göra nedgrävningen själva men Vattenfall har nekat. Vattenfall har gjort uppskattningen att det kommer att kosta kommunen 13 miljoner kronor, varav materialkostnaderna är den stora kostnadsposten.

Enligt ett rättsfall behövde en annan kommun inte stå för en kvalitetshöjning som skedde i ett liknande fall och därför är det rimligt att Vattenfall själva står för en stor del av kostnaden. Ett annat alternativ är att priserna på tomterna höjs.

I kommunens balansräkning finns en avsättning på 10 miljoner kronor. Nedgrävningen förväntas ske i början av 2025. Om kommunen kunde förhandla med Vattenfall om en betydligt lägre kostnad så kunde avsättningen minskas och därmed påverka kommunstyrelsens resultat positivt redan i år.

Åtgärd	Status	Besparing (tkr)	Besparing innevarande år (tkr)	Utfall april (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Eventuell försäljning av Borgvik redan i år	Dialog pågår	3 403	0	0	3 403
Borttagande av en leasingbil från bilpoolen	Genomfört men krävs utvärdering	50	50	16	50
Byta lokal för fackliga organisationer	Genomfört	84	49	0	49
Genomlysning av KKTAB:s ekonomi för att balansera underskottet	Revisionsgranskning pågår	4 266	500	0	500
Vattenfall står för merparten av kostnaderna för nedgrävning av kraftledningen, alternativt att priset på tomterna höjs	Dialogen sköts av KKTAB	?	0	0	0
Summa		7 803	599	16	4 002

Investeringsuppföljning

Förvaltningen antar att kommunstyrelsen inte använder sina medel till förfogande, för att därigenom minimera underskottet till följd av två projekt som inte är budgeterade. Köpet a Kungsudden har beslutats av kommunfullmäktige. Byte av belysningsstolpar till elljusspåret i Valskog är akut och investeringen kommer att göras i år.

Investeringsredovisning belopp i tusentals kronor (tkr)	Utfall april 2024	Prognos 2024	Budget 2024	Budget- avvik
Maskiner kost och städ		485	485	0
Pott KS till förfogande		0	1 200	1 200
Belysning Kungsör		400	400	0
Reinvestering asfalt		2 000	2 000	0
Grönytestruktur/träd		400	400	0
Spår och leder		113	113	0
P-platser Skillingeuddsbadet		800	800	0
Cykelväg Torpa Kungsör		2 380	2 380	0
Infrastruktur Runnabäcken 2	700	2 784	2 784	0
Lekplats Agnet		400	400	0
Lekplats Skillingeudd		462	462	0
GC-väg Runnavägen-Ågatan		1 000	1 000	0
Trafikåtgärder tätort		250	250	0
Hundlekgård Valskog		150	150	0
Vägrenovering i samband med VA		2 500	2 500	0
Kungsudden	1 750	1 889	0	-1 889
Byte stolpar motionsspår i Valskog		1 593	0	-1 593
Totalt KS	2 450	17 606	15 324	-2 282

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
1 (2)

§ 108 Justering av riktlinjer för nuvarande Miljöpris - utveckla till ett hållbarhetspris

Diarienummer KS 2024/130

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta förslagen enligt nedan:

- Inrätta ett hållbarhetspris i stället för ett miljöpris.
- Hållbarhetspriset delas ut vart annat år
- Föreslagna kriterier gäller för att utse pristagare
- Tilldela pristagaren ett pris i form av ett diplom och en mindre prissumma
- Den parlamentariska kommittén för frågor rörande kultur, fritid, miljö, jämställdhet med mera fungerar som jury när pristagare ska utses.

Sammanfattning

Den parlamentariska kommittén för frågor rörande kultur, fritid, miljö, jämställdhet m.m har diskuterat det nuvarande miljöpriset och har förslag på att det ska förändras.

Kommunfullmäktige fattade 1993 beslut om att inrätta ett lokalt miljöpris. Först ett pris varje år, som efter några år blev två pris, ett för internt miljöarbete i den kommunala organisationen och ett externt pris. Med tiden blev det svårare att få in nomineringar och det beslutades att priset ska delas ut vart annat år.

De senaste gångerna har det kommit in få eller inga nomineringar rörande såväl det externa som det interna miljöpriset.

Förslaget är att Kungsörs kommun breddar sitt pris till ett hållbarhetspris. På så sätt kan även engagemang inom den sociala och ekonomiska dimensionen av hållbar utveckling täckas in.

Förslaget är att priset även fortsättningsvis delas ut vart annat år, åtminstone till en början, och att i priset ingår en mindre prissumma.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-04-02 Justering av riktlinjer för nuvarande Miljöpris - utveckla till ett hållbarhetspris
Uppdrag - Se över Riktlinjer för Miljöpriset

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
2 (2)

Skickas till

Anders Mebius
Therés Andersson
Madelene Fager

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
-----------------------------	---------------------------

Kungsörs kommun

Vår handläggare

Theres.Andersson@kungsor.se
Samhällsbyggnadsavdelningen
Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-04-02

Ert datum

Sida
1 (4)

Diarienummer
KS 2024/130

Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Justering av riktlinjer för nuvarande Miljöpris - utveckla till ett hållbarhetspris

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta förslagen enligt nedan:

- Inrätta ett hållbarhetspris i stället för ett miljöpris.
- Hållbarhetspriset delas ut vart annat år
- Föreslagna kriterier gäller för att utse pristagare
- Tilldela pristagaren ett pris i form av ett diplom och en mindre prissumma
- Den parlamentariska kommittén för frågor rörande kultur, fritid, miljö, jämställdhet med mera fungerar som jury när pristagare ska utses.

Sammanfattning

Den parlamentariska kommittén för frågor rörande kultur, fritid, miljö, jämställdhet m.m har diskuterat det nuvarande miljöpriset och har förslag på att det ska förändras.

Kommunfullmäktige fattade 1993 beslut om att inrätta ett lokalt miljöpris. Först ett pris varje år, som efter några år blev två pris, ett för internt miljöarbete i den kommunala organisationen och ett externt pris. Med tiden blev det svårare att få in nomineringar och det beslutades att priset ska delas ut vart annat år.

De senaste gångerna har det kommit in få eller inga nomineringar rörande såväl det externa som det interna miljöpriset.

Förslaget är att Kungsörs kommun breddar sitt pris till ett hållbarhetspris. På så sätt kan även engagemang inom den sociala och ekonomiska dimensionen av hållbar utveckling täckas in.

Förslaget är att priset även fortsättningsvis delas ut vart annat år, åtminstone till en början, och att i priset ingår en mindre prissumma.

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-04-02

Ert datum

Diarienummer
KS 2024/130

Er beteckning

Sida
2 (4)

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-04-02 Justering av riktlinjer för nuvarande Miljöpris - utveckla till ett hållbarhetspris
Uppdrag - Se över Riktlinjer för Miljöpriset

Anders Mebius
Kommundirektör

Therés Andersson
Miljöstrateg

Skickas till

Anders Mebius
Therés Andersson
Madelene Fager

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
TjänsteskrivelseDatum
2024-04-02

Ert datum

Sida
3 (4)
Diarienummer
KS 2024/130

Er beteckning

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige fattade 1993 beslut om att inrätta ett lokalt miljöpris. Först ett pris varje år, som efter några år blev två pris, ett för internt miljöarbete som endast kunde tilldelas någon i den kommunala organisationen och ett externt pris. Med tiden blev det svårare att få in nomineringar och det beslutades att priset skulle delas ut vart annat år.

De senaste gångerna har det kommit in få eller inga nomineringar rörande såväl det externa som det interna miljöpriset. Detta trots annonsering i lokaltidning, inlägg på hemsidan och i sociala medier samt inlägg på kommunens intranät. Tjänstepersoner har själva fått skriva nomineringar så att politiken har haft några kandidater att välja bland.

Den som tilldelas priset har fått ett diplom och en gåva för visad uppskattning. Till en början fanns ett vandringspris i form av en stor ekstubbe, men pristagarna var många gånger ovilliga att ta emot stubben och ha den hemma på grund av dess storlek. Inga pengar har delats ut till pristagaren.

Svårigheter att hitta kandidater

Svårigheten med att få in nomineringar och har diskuterats vid flera tillfällen i den parlamentariska kommittén för frågor rörande kultur, fritid, miljö, jämställdhet m.m. och det har varit diskussioner om vilka åtgärder som kan genomföras. Vid kommitténs senaste möte diskuterades att bredda priset till att gälla mer än miljö. Miljöstrategen fick i uppdrag att ta fram ett förslag till ett nytt pris.

Omvärldsspaning

De kommuner som fortfarande delar ut liknande priser har många gånger breddat till att vara ett hållbarhetspris och därmed inbegripa såväl ekologiska som sociala och ekonomiska aspekter av hållbarhet. Andra kommuner har inrättat pris för exempelvis miljö- och folkhälsoinsatser, miljö- och byggnadsarbete etcetera.

Många kommuner visar dessutom sin uppskattning med att förutom äran över att bli utsedd även ge pristagaren en summa pengar. Prissumman varierar mestadels mellan 10 000 – 20 000 kronor.

Förslag till nytt pris

Hållbarhetspris

Förslaget är att Kungsörs kommun återinför ett pris i stället för två och breddar det till ett hållbarhetspris. På så sätt kan även engagemang inom den sociala och ekonomiska dimensionen av hållbar utveckling tackas in.

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
TjänsteskrivelseDatum
2024-04-02

Ert datum

Diarienummer
KS 2024/130

Er beteckning

Sida
4 (4)

Förslaget är att priset även fortsättningsvis delas ut vart annat år, åtminstone till en början.

Kriterier

Följande kriterier föreslås:

En hållbar utveckling bygger på tre dimensioner: miljön, ekonomin och det sociala. Kungsörs kommuns hållbarhetspris delas ut till någon som, enskilt eller i samverkan med andra, gjort en insats som bidrar till att upprätthålla livskraftiga ekosystem, en hållbar resursanvändning och ett välmående samhälle. Den nominerade insatsen ska kopplas till minst tre av nedanstående kriterier.

Insatsen ska:

- fungera som ett gott exempel
- öka kunskapen om hållbarhetsfrågor,
- kännetecknas av kreativitet, nytänkande och framåtanda
- präglas av engagemang och handlingskraft
- främja delaktighet, inkludering och livskvalitet.

Införa en prissumma

För att ge priset en större tyngd och locka fler att nominera så föreslås priset ändras till ett diplom och en summa pengar. Förslaget är att pristagaren får samma summa som tilldelas kommunens fritids- och kulturstipendiater.

Jury

Den parlamentariska kommittén för frågor rörande kultur, fritid, miljö, jämställdhet med mera utser pristagare och priset delas ut i samband med ett ordinarie kommunfullmäktigesammanträde.

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag

Beslutande organ
Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum
2024-05-27

Sida
1 (1)

§ 109 Organisationsförändring lokalvård

Diarienummer KS 2024/144

Beslut

Kommunstyrelsens förslag: Kommunfullmäktige beslutar att flytta lokalvårdsorganisationen från Kommunstyrelseförvaltningen till Kungsörs KommunTeknik AB (KKTAB), och ger bolaget KKTAB i uppdrag att genomföra flytten och ändringar i berörda styrande dokument med målet att den nya organisationen är klar från och med 1 januari 2025.

Sammanfattning

Den 2024-02-21 (KKTAB 2024/12) fick VD i KKTAB i uppdrag att bereda ärendet till KS med slutgiltigt beslut i KF om flytt av lokalvårdsorganisationen från kommunstyrelsens förvaltning till bolaget KKTAB.

KKTAB hanterar idag hela det kommunala fastighetsbeståndet antingen via ägande eller förvaltningsavtal. Lokalvården är en viktig del av fastighetsskötsel och tillhör naturligt fastighetsavdelningen.

Lokalvården ska finansieras av hyror, och att samtliga hyror höjs med motsvarande summa vad det kostar kommunstyrelsens förvaltning i dag

Gränsdragningslistor ska upprättas så det blir tydligt vad som ska ingå som fast ersättning och vad som är att räkna som rörliga kostnader.

En internutredning genomförd av kommunstyrelsens förvaltning visar på att lokalvården bör tillhöra KKTAB:s fastighetsförvaltning.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-04-08 Organisationsförändring gällande städ
KKTAB 2024-02-21 § 11 Organisationsförändring gällande städ

Skickas till

Teknisk chef
Lokalvårdschef
Kommundirektör
Stab- och kanslichef

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Kungsörs kommun

Vår handläggare
rune.larsen@kungsor.se

Kungsörs KommunTeknik AB/Kungsörs Vatten
AB/Kommunstyrelsen

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-04-08

Ert datum

Sida
1 (2)

Diarienummer
KS 2024/144

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Organisationsförändring gällande lokalvård

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag:

Kommunfullmäktige beslutar att flytta lokalvårdsorganisationen från Kommunstyrelseförvaltningen till Kungsörs KommunTeknik AB (KKTAB), och ger bolaget KKTAB i uppdrag att genomföra flytten och ändringar i berörda styrande dokument med målet att den nya organisationen är klar från och med 1 januari 2025.

Sammanfattning

Den 2024-02-21 (KKTAB 2024/12) fick VD i KKTAB i uppdrag att bereda ärendet till KS med slutgiltigt beslut i KF om flytt av lokalvårdsorganisationen från kommunstyrelsens förvaltning till bolaget KKTAB.

KKTAB hanterar idag hela det kommunala fastighetsbeståndet antingen via ägande eller förvaltningsavtal. Lokalvården är en viktig del av fastighetsskötsel och tillhör naturligt fastighetsavdelningen.

Lokalvården ska finansieras av hyror, och att samtliga hyror höjs med motsvarande summa vad det kostar kommunstyrelsens förvaltning i dag

Gränsdragningslistor ska upprättas så det blir tydligt vad som ska ingå som fast ersättning och vad som är att räkna som rörliga kostnader.

En internutredning genomförd av kommunstyrelsens förvaltning visar på att lokalvården bör tillhöra KKTAB:s fastighetsförvaltning.

Beslutsunderlag

KSF tjänsteskrivelse 2024-04-08 Organisationsförändring gällande städ
KKTAB 2024-02-21 § 11 Organisationsförändring gällande städ

Rune Larsen
VD/Teknisk chef

Anders Mebius
Kommundirektör

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2024-04-08

Ert datum

Diarienummer
KS 2024/144

Er beteckning

Sida
2 (2)

Skickas till

Teknisk chef
Lokalvårdschef
Kommundirektör

Kungsörs kommun

Sida 1 (13)

Datum
2018-02-06

Vår beteckning

Vår handläggare

Stefan Lejerdahl
Therése Andersson

Förslag till ny lokalvårdsorganisation i Kungsörs kommun

Utvecklingsenheten har fått i uppdrag av kommunchefen att ta fram ett förslag på en ny lokalvårdsorganisation för Kungsörs kommun. Utredare Dan Mårtensson har tidigare genomfört en enkätbaserad nulägesanalys som ligger till grund för den här utredningen.¹ Utöver detta har uppgifter rörande ekonomi inhämtats från ekonomi- och HR-avdelningen. Lokalvården i kommunen bedrivs både i egen regi och med extern utförare.

Avgränsningar

I underlaget ingår inte städning inom hemtjänst eller städning som ingår i ordinarie arbetsuppgifter. Materialkostnaderna för lokalvården är inte medräknade.

Städa rätt för ett bra resultat

Material och metoder

Städning utförd med rätt städmaterial och med rätt användning av kemikalier bidrar till att minska slitaget i lokalerna. En korrekt, noggrann och regelbunden städning av lokalerna bidrar även till att bibehålla materialens färger och glans.

Med felaktiga städmetoder och felaktig arbetsteknik riskerar man inte bara att skada inredningar, även lokalvårdaren riskerar att skadas. Omvänt kan bra metoder och arbetssätt bidra till lokalvårdare som mår bra, orkar mer och städar effektivare. Moderna städmetoder är både mer lättarbetade och gör rent mer effektivt än äldre metoder. En skicklig lokalvårdare vet hur man städar effektivt och vilka metoder som passar för olika ytskikt.² Genom att städa på rätt sätt och med rätt metoder så kan kommunen minska underhållskostnaderna avsevärt.

¹ Lokalvårdsutredning Kungsörs kommun, Dan Mårtensson, september 2017.

² Prevent 2017-10-20

Hälsa och hygien

Genom bra städning kan en rad föroreningar i inomhusmiljön minskas. Damm kan innehålla många olika ämnen som kan påverka människors hälsa negativt, exempelvis mögel, kvalster, bakterier och virus, pollen, pälsallergen, hudflagor, fibrer från textilier och partiklar från tvättmedel. Även olika kemiska ämnen som kan vara negativa för hälsan kan finnas bundna i dammpartiklarna. Till exempel kan det finnas hormonstörande ämnen som mjukgörare i plaster och flamskyddsmedel från elektronik och textilier.

Både det luftburna dammet och det som finns på golv, hyllor och armaturer har betydelse för luftkvaliteten. Luftburet damm som inte ventileras bort deponeras på ytor i lokaler och kan virvlas upp och bli inandningsbart igen vid aktiviteter i rummet. Bristfällig städning kan bidra till kliande ögon, irriterade slemhinnor och allmän trötthet. Även risken att drabbas av infektioner påverkas av faktorer som damm och dålig luftkvalitet.

En välstädad miljö har också betydelse för smittspridningen. Städning och rengöring av toaletter, hygienutrymmen, dusch- och omklädningsrum samt ytor som man ofta tar i, är viktigt för att bryta möjliga smittvägar.³

---

³ Folkhälsomyndigheten 2017-10-20

Nuvarande lokalvårdsorganisation

Idag bedrivs lokalvården i både egen regi och med extern utförare. I tabellen nedan redogörs för de lokaler som städas samt vilka som utför lokalvården.

Lokal	Utförare
Kung Karls skola	Egen
VIVA	Extern
Västerskolan	Egen
Hagaskolan	Egen
Björskogskolan	Egen
Björkliden	Egen
Frida	Egen
Kinnekulle	Egen
Kungsladugården	Egen
Malmberga	Egen
Malmberga moduler	Egen
Smultrongården	Egen
Täcklunda	Egen
Västergårdarna	Egen
Köket/bespisningen (BUF)	Egen
BUF, tillfällig bemanning	Egen
Sporthallen	Egen
Badhuset	Egen
Centralvallen	Egen
Tallåsgården	Egen
Södergården	Egen
IFO:s kontor	Egen
KKTAB	Egen
Misteln	Egen
Kommunhuset	Extern
Biblioteket	Extern
Vårdcentral	Extern
Resecentrum	Extern

Antalet anställda och antal heltidstjänster

Antal anställda	35,5
-varav i kommunal regi	32
-varav inhyrda	3,5
Antal heltidstjänster	22
-varav i kommunal regi	19
-varav inhyrda	3

Av tabellen framgår att det är 35,5 anställda som arbetar som lokalvårdare i olika omfattning. Det är en stor variation på anställningsgraden, från 15 procent upp till heltid. Antalet anställda motsvarar 22 heltidstjänster varav 19 är i egen regi. Några lokalvårdare har kombinationstjänster.

Det framgår inte av nulägesanalysen exakt hur många chefer som har ansvar för lokalvård, men det är ett relativt stort antal.

Kompetens och utbildning

Utbildningsnivån skiljer sig åt bland lokalvårdarna i kommunen. Vissa har ingen utbildning alls och vissa har utbildning i gamla metoder. Det finns ingen plan för hur samtliga lokalvårdare ska utbildas och kompetensutvecklas.

I enkäten angav lokalvårdarna att strukturerad och aktuell utbildning/fortbildning inom ergonomi, städteknik, kemikalier samt utrustning och maskiner kan förbättras.

I samma enkät svarar de chefer, som ansvarar för lokalvård, att de inte har tillräckliga kunskaper för att på ett tillfredställande sätt kunna stödja och handleda sina lokalvårdare. Samma tveksamhet känner även några av lokalvårdarna.

Synpunkter på nuvarande organisation

Det kan konstateras att 67 procent av cheferna inte är nöjda med den nuvarande organisationen av lokalvården. Av lokalvårdarna är motsvarande siffra 33 procent, dock var det endast sex svarande. Cheferna är mer negativa än lokalvårdarna till nuvarande organisation.

Lokalvårdarna är nöjda med arbetsbeskrivningarna men saknar en chef med övergripande ansvar. Dessutom efterfrågas kollegial samhörighet, erfarenhetsutbyte och fortlöpande utbildning.

De som får sin lokalvård tillgodosedd av extern utförare är nöjda med resultatet. Chefer inom Barn- och utbildning ser lokalvårdaren som en viktig del av den pedagogiska verksamheten.

Kungsörs Fastighets AB och nya skolan

Kungsörs Fastighets AB upphandlar städningen av trapphusen och övriga utrymmen. Kostnaden är cirka 750 000 kronor per år. Upphandling sker vart tredje år. Om kommunen skulle införa en central städorganisation är fastighetsbolaget intresserade av att föra diskussioner om att ingå i organisationen.

Utvecklingsenheten har ställt frågan till barn- och utbildningschefen om behovet av lokalvård kommer att påverkas när den nya skolan driftsätts och att två av skolorna får färre elever. Som det ser ut i dagsläget är bedömningen att behovet kommer vara oförändrat eller skilja sig marginellt.

Kostnader

Totalkostnaden för lokalvårdare 2016 var närmare cirka 9,6 miljoner kronor, varav drygt 1 140 000 kr för externa utförare. Materialkostnaderna är inte medräknade. Materialkostnaderna, för den externa aktör som används i kommunhuset, ingår i priset. Dock inte förbrukningsvaror som exempelvis toalettpapper, tvål och kaffe.

- Barn- och utbildningsnämndens totala personalkostnader var 4 622 697 kronor, varav 116 000 kr är för extern utförare.
- Den totala personalkostnaden för städning av sporthallen, badhuset och centralvallen var 1 319 000 kronor.
- Socialnämndens totala personalkostnader var 2 802 949 kronor, varav 188 234 kr är för extern utförare.

Den totala personalkostnaden för städning av kommunhuset, biblioteket, resecentrum och del av vårdcentralen var 838 234 kronor. All städning genomförs av extern utförare. Personalkostnaden för en heltid är cirka 325 000 kronor.

Jämförelse med andra kommuner

I tabellen jämförs Kungsörs kostnader för lokalvård, endast lönekostnad, med kommunerna Säter, Fagersta och Trosa. Samtliga kommuner bedriver lokalvården i egen regi. Fagersta kommun har lokalvården organiserad i ett förbund, Norra Västmanlands Kommunalteknikförbund. Tjänstgöringsgraden är omräknat till antal heltidsanställda.

Kommun	Lönekostnad 2016 (kr)	Antal heltidsanställda	Varav städledare	Organisatorisk placering	Befolkning 2016	Kostnad per invånare (kr)
Kungsör	9 582 880	22,2	0	Decentraliserad	8 432	1 136
Trosa	7 000 000	17	1	Tekniska/Fastighet	12 477	561
Fagersta	10 800 000	35	3	Teknikförbund	13 445	803
Säter	9 700 000	25	1	Samhällsbyggnad/Teknik	11 086	875

Lönekostnaderna för lokalvården i kommunerna skiftar mellan 7 miljoner kronor och 10,8 miljoner kronor per år. Naturligtvis kan förutsättningarna skilja sig mellan kommunerna, exempelvis antal kvadratmeter som ska städas. För att göra kostnaderna mer jämförbara mellan kommunerna finns även kostnaden per invånare med i tabellen. Trots att Kungsör har lägst antal invånare har kommunen den överlägset högsta kostnaden per invånare. Noterbart är att endast Kungsör har en decentraliserad lokalvårdsorganisation och ingen utsedd städledare.

Reflektion över kostnaderna

Det är intressant att personalkostnaderna mellan förvaltningarna i Kungsör varierar i sådan stor utsträckning. Här behövs en översyn för att se över hur kostnaderna har fördelats och redovisats.

Medellönen för en heltidstjänst i egen regi är cirka 412 000 kronor per år, exklusive städmaterial. Kostnaden för en heltidanställd extern utförare i kommunhuset är 325 000 kronor per år. Tittar man enbart på kostnaderna för lokalvården så är det i dagsläget lägre kostnader för att använda extern utförare.

Det kan naturligtvis förekomma lokalvård som utredningen inte fångat upp. Det innebär att det kan finnas vissa dolda kostnader. Dessa borde dock vara marginella.

Egen regi eller extern utförare

Egen regi

Utifrån kostnadsunderlaget kan det konstateras att lokalvården som utförs i egen regi har en högre kostnad jämfört med extern utförare. Anledningen till att lokalvården i egen regi har högre kostnader kan bero på att det inte finns någon som har helhetsgrepp, styrning och kontroll över organisationerna. Fagersta, Säter och Trosa har alla utsedda städledare och där är även lokalvården centraliserad.

Med en central sammanhållen organisation kommer alla verksamheters behov av lokalvård att synliggöras på ett helt annat sätt än idag. Det ökar förutsättningarna för att på ett effektivare sätt planera och bedriva arbetet. Det ökar även förutsättningarna för snabba omprioriteringar vid sjukdom, evenemang eller ledigheter. Ytterligare en fördel med en central organisation är möjligheten att möta upp efterfrågan på personalkontinuitet vid exempelvis skolor och äldreboenden.

I nuvarande organisation skiljer sig utbildnings- och kompetensnivån avsevärt åt både mellan förvaltningarna och mellan lokalvårdarna. I en central organisation finns möjligheten att ta ett helhetsgrepp och utbilda all personal så att de uppfyller ställda krav på en modern och effektiv lokalvård. Andra fördelar är att alla hamnar i samma organisation vilket möjliggör regelbundna träffar, ökad samhörighet med kollegor och stärkt profession.

Lokalvården kan organiseras under exempelvis fastighetsavdelningen, måltidsenheten, kultur och fritid eller KFAB.

Fastighetsavdelningens primära uppgift är att ansvara och underhålla kommunens verksamhetslokaler. Av den anledningen borde det gå relativt snabbt att implementera lokalvården i den befintliga organisationen. Fagersta, Säter och Trosa har alla valt att organisera lokalvården under respektive tekniska förvaltning eller motsvarande.

KFAB har god erfarenhet av upphandlad lokalvård. Det finns dessutom naturliga kopplingar mellan fastighetsskötsel och lokalvård. Beslutas det att upphandla en extern aktör kan den med fördel placeras på KFAB.

Inom Barn- och utbildningsförvaltningen håller man på att organisera nuvarande lokalvårdare till måltidsenheten. Det är bland annat för att säkra personalförsörjningen hos måltidsenheten och skolans lokalvård.

Hos kultur- och fritid finns det en koppling mellan skötseln av anläggningarna och lokalvården. Personalen som är anställd vid respektive anläggning sköter också

stämningen av dessa, det finns även en uppehållstjänst som endast arbetar med lokalvård.

Genom att samla lokalvården i en gemensam organisation med en adekvat utbildad arbetsledare, kan lokalvårdarna stärkas genom att:

- utbildningsbehovet bättre kan tillgodoses och anpassas,
- kollegial samverkan stärks,
- erfarenhetsutbyte möjliggörs,
- lokalvården kan utföras mera flexibelt och verksamhetsanpassat,
- risken för arbetsrelaterade sjukskrivningar kan minska.

Enligt HR-chefen pågår ett arbete med att erbjuda deltidsanställda att gå upp till heltid eller ökad tjänstgöringsgrad. Om lokalvården organiseras om bör man sträva mot att fler får ökad tjänstgöringsgrad. I Trosa är 16 av 17 lokalvårdare heltidsanställda.

Förutsättningen för lokalvårdare bör vara att man är anställd på minst 50 procent för att få en professionell och sammanhållen lokalvårdsorganisation. Grundanställningen bör ligga på den organisation som är ansvarig för lokalvården. För att optimera resurserna bör en professionell lokalvårdare med hög kompetens i första hand arbeta med lokalvård. Finns det sedan utrymme för vissa att ha kombinationstjänster inom övriga verksamheter i kommunen kan det vara till gagn för både kommunens verksamheter och för den enskilde individen som kan öka sin tjänstgöringsgrad.

Om kommunen väljer att centralisera lokalvårdsorganisationen är KFAB intresserade av att diskutera en eventuell medverkan, vilket kan ge ytterligare skalfördelar.

Extern utförare

Det här alternativet kräver att all lokalvård upphandlas.

Till skillnad mot att bedriva lokalvården i egen regi behöver man i det här fallet inte bygga upp någon organisation med den administration som det kräver. Personalfrågor, rekrytering samt vikariehantering hanteras då av den externa aktören. Materialinköp behöver inte hanteras på de olika enheterna. I upphandlingsförfarandet kan kommunen säkerställa att lokalvårdarna har relevant utbildning.

Kommunen fräntas möjligheten att påverka vilka personer som utför stämningen i olika lokaler. Det kan även bli svårare att få personalkontinuitet vid exempelvis skolor och äldreboenden, där det ur ett trygghetsperspektiv finns önskemål om att det är samma personal som återkommer.

Ytterligare en dimension som tillkommer med en extern utförare är att kommunen måste vara duktig på att beställa utförandet och därmed ha en beställarorganisation. Att beställa städ utifrån upphandlingen kräver en god kunskap om både verksamheterna, lokalerna, kvalitet och behov. En beställarorganisation behöver inte vara stor, det kan kanske räcka med en person och någon form av ersättare vid semesterar och sjukdom.

Det finns en risk att kommunen blir missnöjd med den upphandlade leverantören och avtalet löper över flera år, då kan vi inte bryta avtalet såvida det inte sker något som inte överensstämmer med det tecknade avtalet. Å andra sidan finns möjligheten till att få en leverantör som utför arbetet utomordentligt bra och hanterar eventuella brister på ett utmärkt sätt med hög leveranstakt och kvalitetsnivå.

Nuvarande leverantör som bedriver lokalvård ibland annat kommunhuset som klarar av uppdraget på ett mycket bra sätt. Det är dock en viss skillnad på att städa en liten och begränsad del av verksamheten mot att ta hand om hela lokalbeståndet. Med en extern utförare får inte lokalvården den naturliga kopplingen till fastighetsskötseln med bland annat golvvård som är viktig för underhållet.

Sammanfattande analys

Det är inte konstigt att nuvarande lokalvårdsorganisation fungerar otillfredsställande. Det finns ingen som har ett övergripande ansvar, helhetsbild eller kunskap över hur lokalvården genomförs, vilket leder till en ineffektiv och kostsam lokalvård. Kostnaderna är cirka 9,6 miljoner kronor per år. Med tanke på antalet anställda, den årliga kostnaden och hur viktigt det är med en fungerande städning i lokalerna är det anmärkningsvärt att ingen har helhetsgrepp och ansvar över kvalitén och kostnaderna för lokalvården. För att Kungsörs kommun ska kunna effektivisera sin lokalvårdsorganisation måste man planera och bedriva verksamheten ur ett övergripande perspektiv.

Det kan konstateras att Kungsör har högre kostnader för lokalvården, i förhållande till befolkningen, än övriga kommuner som är med i jämförelsen. Det som är gemensamt för de andra kommunerna är att städorganisationen bedrivs i egen regi, är centraliserad, övervägande heltidstjänster och att det finns städledare eller liknande.

Det är högst troligt att kostnaderna för lokalvården i egen regi kan minskas om den styrs upp, organiseras om och planeras med ett helhetsperspektiv för kommunens samtliga lokaler.

Det är därför nödvändigt att införa en ny lokalvårdsorganisation med ett tydligt uppdrag, tydlig ansvarsfördelning och egen budget. Det är även av största vikt att få bättre kontroll på kostnaderna och se över hur arbetet kan effektiviseras och utvecklas.

Utredningens fyra förslag till lokalvårdsorganisation

Oavsett driftsform eller organisation är det av största vikt att lokalvården utförs på ett sakkunnigt sätt och att personalen har rätt kompetens och får adekvat utbildning. Det behövs även en tydlig organisation med en städledare och en chef inom lämplig förvaltning. Regelbunden utbildning om metoder och material är en förutsättning för en effektiv och hållbar lokalvård. Samtliga lokalvårdare bör få en grundutbildning i samband med anställning i kommunen. Därefter bör löpande fortbildning ske, minst en gång per år.

Det kan finnas flera fördelar för den enhet eller förvaltningen som kommer att bli ansvarig för lokalvården. Vilken lösning kommunen än väljer så är det av största vikt att lösningen är den bästa för kommunen som helhet och inte för den enskilda förvaltningen.

Här presenteras fyra olika alternativ till ny lokalvårdsorganisation. Det finns även möjlighet att fortsätta i nuvarande form, ett så kallat nollalternativ. Avslutningsvis presenteras det alternativ som utredarna förespråkar.

Alternativ 1- En central lokalvårdsorganisation förlagd hos Fastighetsavdelningen.

All lokalvård centraliseras och organiseras hos Kungsörs KommunTeknik AB, under fastighetsavdelningen. Med det här förslaget får lokalvårdarna en gemensam chef, vilket ger en ökad styrning och tydlig ansvarsfördelning. I det här alternativet finns en tydlig koppling mellan verksamhetslokalerna och lokalvården då fastighetsavdelningens primära uppgift är drift och underhåll av lokalerna. Väljer kommunen det här alternativet kan KFAB vara intresserade att ingå i organisationen, vilket kan ge skalfördelar.

Alternativ 2 - En central lokalvårdsorganisation som inte är förlagd hos Fastighetsavdelningen.

All lokalvård centraliseras och organiseras hos exempelvis KFAB, Kultur- och fritid eller Måltidsenheten. Som i alternativ 1 får lokalvårdarna även i det här alternativet en gemensam chef, vilket ger en ökad styrning och tydlig ansvarsfördelning. I det här alternativet saknas den naturliga kopplingen till verksamhetslokalernas drift och underhåll.

Alternativ 3 - Lokalvården sköts av extern utförare

All lokalvård upphandlas och genomförs av extern utförare. Den kommunala lokalvården avvecklas. Det innebär att kommunen inte behöver sköta personalhantering och administration.

Alternativ 4 - En kombination mellan kommunal och upphandlad lokalvård

En kombination av lokalvård i egen regi och upphandlad entreprenör är ett alternativ. I princip ser det här alternativet ut som idag, fast nuvarande decentraliserade kommunala lokalvård styrs upp i en ny central organisation enligt alternativ 1 eller 2.

Utredningens förslag till lokalvårdsorganisation

Utredningen förordar alternativ 1.

Om lokalvården bedrivs i egen regi kan kommunen styra och kontrollera alla delar i lokalvårdsprocessen, exempelvis val av städmetoder, utbildning, städmaterial och utrustning.

Det främsta skälet till att lokalvården bör organiseras under Fastighetsavdelningen är att där är den primära uppgiften att ansvar för och underhålla kommunens samtliga verksamhetslokaler. Det finns en kompetens och förståelse för lokalvårdens roll och betydelse för att långsiktigt underhålla kommunens samtliga verksamhetslokaler. Vilket kommer att leda till lägre underhållskostnader.

Kopplingen till Fastighetsavdelningen ger synergieffekter i form av lägre underhållskostnader och kortare beslutsvägar. Övriga fördelar med att införliva lokalvården i fastighetsavdelningen är bland annat att:

- lokalvårdarna kan uppmärksamma och rapportera brister,
- åtgärder kan vidtas snabbare,
- genom att använda rätt städmetoder minskar slitaget på materialet,
- lokalvårdarna kan vara med i planeringsskedet av lokalerna, exempelvis gällande materialval och utformning,
- i de interna processerna säkerställa att rätt metoder används, vilket innebär att underhållskostnaderna minskas,
- lokalvårdarna har möjlighet att påverka lokalerna där de ska städa, vilket kan påverka arbetsmiljön positivt och minska arbetsskador och sjukskrivningar,
- möta verksamheternas behov och önskemål om personalkontinuitet för ökad trygghet.

En väl fungerande lokalvårdsorganisation med fler heltidstjänster och möjlighet till arbetsplatsrotation, för att förebygga förslitningsskador, ökar attraktiviteten och stärker kommunens varumärke.

Oavsett vilket alternativ som väljs bör lokalvårdsorganisationen utvärderas efter tre år av en extern konsult, eller liknande.

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Protokollsutdrag
Beslutande organ
Kommunfullmäktige
Sammanträdesdatum
2023-11-13

Sida
1 (1)

§ 198 Val av manlig borgerlig begravningsförrättare

Diarienummer KS 2022/131

Beslut

Platsen som manlig begravningsförrättare lämnas vakant tills vidare.

Sammanfattning

Den 14 november 2022 valde Kungsörs kommunfullmäktige Marie Norin Junttila (S) som kvinnlig borgerlig begravningsförrättare. Kvar att välja är en manlig begravningsförrättare.

Borgerlig Samverkan har fått i uppdrag att föreslå en manlig begravningsförrättare.

I dagsläget finns inget förslag till manlig begravningsförrättare.

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------